

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. ev. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1 stolp, peti-vrsta
mail oglaš po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 2 Din 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Ljubljana, 5. novembra.

Pred par tedni smo slišali in brali poročila slovenskih oblasti o njihovih delih in uspehih v prvem letu. Bilo je to leto kot blagodejna pomlad v našem gospodarstvu. Vzklile so nove sile, vstvarili so se novi pogoji gospodarstva preporoda.

Ni ostalo le pri načrtih in pripravi, ki so bili neobhodno potrebni. Prvo leto ima že tudi vsak srez v slovenskih pokrajinah po eno ali več čisto učinkovitih novih velikih del, novih naprav, ki pričajo o novem življenju, ki je prišlo z oblastnimi samoupravami v deželo.

Nasprotno časopisje nas je napadlo, ko smo to podčrtali, češ da se hvalimo, kot bi oblastni odbor in SLS iz lastnega žepa dajala. Sicer je ugovor neumen, pa nam je dober povod, da to povemo:

Oblast zbira te prispevke kot zakonita samoupravna edinica in oblastni odbor s temi dohodki gospodari. Za to gre ali je to gospodarstvo dobro ili ne. Če je dobro, če dviga produkcijo dežele, če pospešuje splošno kulturo naroda, če izboljšuje socialni položaj revnih slojev, potem je denar oblastne samouprave v dobrih rokah, je politika naših oblasti dobra. Mi trdimo, številke dokazujejo in dežela čuti, da je ta politika dobra, da, najboljša, vzorna.

Kajti, če bi bili oblastni odbori n. pr. v rokah kake SDS, bi šlo oblastno gospodarstvo rakovo pot, bi pospeševalo korupcijo in bilo kvečjemu v podporo in potu kakih frakarskih družb; deželnemu premoženju bi se godilo pač kot se je še vsakemu, ki je prišlo pod prste SDS.

Davkoplačevalci pa bi morali tudi taki oblasti plačevati zakonite prispevke. Tam in tedaj bi bila kritika proti oblastnim dajtvam primerna in na mestu. Kajti za slabo gospodarstvo človek nerad kaj prispeva in godrnja, če mora prispevati, čeprav ve, da niti on niti njegova okolica od prispevka ne bo imela nobenega haska.

Na dobrem gospodarstvu pa je vsakdo rad udeležen. Tako je v zasebnem življenju, tako mora biti tudi v javni skupnosti.

Takoj v začetku drugega zasedanja sta se slovenski oblasti lotili najtežjega, pa najvažnejšega dela, svojih proračunov za prihodnje leto. Ker velika dela, ki jih oblasti hočeja v prihodnjem letu izvršiti, zahtevajo primernih dohodkov, so nasprotniki dvignili jerihonski krik proti »novim ogromnim davkom, ki jih nalagajo klerikaleci.«

SLS je za kričanje vnaprej prav točno vedela. Mogla bi — odkrito povedano — v oblasti izhajati tudi brez vsake novih davščin. Toda tako ravnanje bi pomenilo nepošteno demagogijo ter okrnitev in odlaganje izvršitve mnogih najvažnejših nujnih del v oblasti.

Zato je SLS v obeh oblasteh brez strahu, sklicujoč se na svoje pošteno ravnanje z javnim denarjem in na velike uspehe prvega leta, izpopolnila svoj proračun tako, kot po mnenju najboljših naših mož odgovarja skupnim potrebam.

Glavni viri oblastnih samouprav so itak ostali isti kakor v lanskem proračunu. V kolikor sta slovenski oblasti siskali novih virov, sta se skrbno držali te-le načel: **Nobenega konsumnega davka** — ljubljanska oblast misli celo na znižanje in odpravo edinega konsumnega davka na premog. Mislimo, da je to najvažnejše načelo ljudske, socialne davčne politike. Kot druga smernica velja, da naj vse dajatve ohranijo čim največ značaj **prostovoljnih dajatev**, ki obremenjujejo tistega, ki si hoče privoščiti gotove obdavčene predmete, dasi mu niso neobhodno potrebni.

In končno je zlasti ljubljanski oblastni odbor gledal na to, da ima sicer **popoln sistem davkov**, ki **pravilno porazdeljuje bremena** na vse sloje, pa vendar čim enotnejšo in čim enostavnejšo vrsto davkov. Zato je opustil razne naklade na vse mogoče liste, listine in druge predmete, ki davkoplačevalcu delajo obilo sitnosti, finančni efekt pa ni sorazmerno jak.

Ta načela je ljubljanski oblastni odbor zagovarjal, ko so se prvič sestale oblasti zagrebška, karlovaška, osješka, mariborska in ljubljanska, da ugotove skupne smernice za sestavo proračuna. Kljub temu, da v Karlovcu vlada SDS, v Zagrebu in Osijeku pa HSS, so te oblasti soglasno dogovorile svoje ravnanje pri bodoči sestavi proračunov.

V tej smeri je ljubljanska oblast pred vsem poostila dajatve na alkohol. Alkohol je morilec našega naroda, pa naj bo v žganju ali vinu. Podrugod so ga z davki že učinkovito pregnali in prav je, da ga tudi mi. In

Razcepljenost v KDK

č Zagreb, 5. nov. (Tel. »Slov.«) V zagrebških političnih krogih se ugotavljajo razlike med SDS in HSS. Tisti del, ki ga vodi frankovski naziranje glede na politična vprašanja, se zdi, da gre na levo, pri samostojnih demokracijah pa se opaža gotovo stremenje, da bi onemogočili vsak poskus, ki bi borbo KDK pripeljal pred neizogibno težavo. Ta razlika se je posebno opazila na shodu HSS pri Sv. Ivanu v Zelini in na zboru SDS v Splitu. **Grisogono** je obtoževal nekatere zagrebške kroge, da vodijo dvomljivo politiko, s čemer je izval velike nezadovoljstvo med radičevci. Včerajšnji shod v Splitu je pokazal, da **Grisogono** nadalje vztraja v borbi proti politiki KDK. Ostro je nastopil proti prizadevanju radičevcev, ki gredo v volitve z geslom za hrvatstvo in proti jugoslovanstvu, v boj proti orientaciji dr. **Taraglie** in **Grisogona** samega. **Grisogono** vstaja proti takemu delu in pravi, da bi imele biti te volitve dokaz proti režimu, ne sme pa biti govora o borbi med Srbi in Hrvati ter hrvat-sko ideologijo proti jugoslovanstvu. Pravi, da si je treba prizadevati, da se pridobi za borbo KDK tudi poštena srbska javnost. Ostro je vstal proti zagrebškemu listom, ki s simpatijami spremljajo Nedeljkovičovo pisanje v belgradskem »Vremenu«. Tu se stikata dva ekstrema.

Na shodu pri Sv. Ivanu v Zelini je **Predavec**, ki je zavzemal vedno nepomirljivo stališče, dejal, da nihče več ne misli na narodno

edinstvo. Tisti, ki ne more biti človek, ne more biti brat. Najznačilnejše je, da je **Predavec** izjavil, da noga nobenega radičevca ne bo nikoli več stopila na tla belgrajske skupščine, kar pomenja, da HSS ne reflektira na noben sporazum, nego da išče drug način, da se uredi hrvatsko vprašanje. **Predavčeva** izjava je zelo neugodno odjeknila v treznih vrstah HSS, ker uvidevajo, kako neugoden je tak nastop. Uvidevajo, da se stranki pripravljajo neprilike in se stranka izključuje iz vsake trezne akcije. Vaš dopisnik je zvedel, da je ta izjava inspirirana iz nepomirljivih vrst HSS, ki hočejo izzvati Pribičevića in ga v KDK onemogočiti. Govori se, da delata v tej smeri **Josip Predavec** in dr. **Krnjevič**.

a Belgrad, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Današnje »Novosti« ugotavljajo, da je prišlo v vodstvu KDK do velikega razcepa. Zlasti nedeljski govori so prepričali volivce, da nazori vodstva opozicije niso enotni. Dr. **Maček** pravi, da se sploh ne povrnejo več v belgradsko skupščino, **Grisogono** ga je pa zavrnil. Zelo značilno je tudi posebno **Trumbićevo** stališče, ki se z dr. **Mačkom** nikakor ne strinja.

a Sarajevo, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Med muslimani in radičevci je prišlo do sporazuma glede volitve župana. Za župana bo najbrž izvoljen **Bičakdžić**, za podžupana pa bo radičevce. Samostojni demokrati bodo nasproti tej koaliciji najbrž v opoziciji.

Začetek zasedanja skupščine

a Belgrad, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Z zasedanjem skupščine je parlamentarno delo zopet oživel. Današnja seja je bila sicer formalnega značaja. Kljub temu pa je bila imponirajoča slika velike kompaktnosti poslancev. Še pred otvoritvijo so se poslanci v klubih živahno posvetovali, kako plodonosno izrabiti novo zasedanje. Seji so polnoštevilno prisostvovali poslanci vladne večine in ministri. Navzoči so bili tudi zemljoradniki. Izmed opozicije se je pogrešal razen poslancev KDK, od katerih pa se poslanec **Pucelj** mudi v Belgradu, samo poslanec **Petejan** je še razdvojen. Osebnost je zato, da bi hodil k sejam, njegova okolica pa še vedno razpravlja o tem, kdo naj bi bil zglede, Zagreb ali Belgrad. Značilno je, da se **Petejan** zadovoljuje samo s pismenimi odgovori na svoje interpelacije.

Za naše denarne zadruge

a Belgrad, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Iz Prage se je vrnila delegacija, ki jo je naša vlada pred tedni poslala na Češkoslovaško, da se pogaja z zastopniki češkoslovaške vlade o izplačilu terjatev, ki jih ima naša država in zavodi na Češkoslovaškem in obratno. Po daljših pogajanjih se je dosegel sporazum, da plačajo Čehi naši državi in našim denarnim zavodom za vsako avstrijsko krono pol češke krone. Jugoslovani morajo plačati pol dinarja. Češkoslovaški parlament je ta sporazum že odobril. Sedaj pa mora slediti tudi odobritev s strani naše skupščine. Delegati naglašajo, da je ta sporazum, ki so ga češkoslovaški parlamentarci podpirali, ugoden za naše upnike in dolžnike.

K tej vesti pripominjamo, da gre predvsem za terjatve denarnih zavodov (hranilnic, zadrug

itd.), ki so imeli pred vojno naložen svoj kapital v denarnih centralah na ozemlju Češke in Moravske. S tem sporazumom, posebno pridobijo naše denarne zadruge, rajfajznovke, kajti ta sporazum je najugodnejši od vseh, ki jih je doslej naša država sklenila z drugimi državami.

Kraljevska dvojica v Parizu

Nj. V. kralj in Nj. Vel. kraljica sta prispela včeraj v Pariz. Na kolodvoru so ju sprejeli naš poslanik g. **Spaljoković** in poslaniško osebje.

Savčičeva akcija

a Belgrad, 5. nov. (Tel. »Slov.«) G. **Miloš Savčič** se je vrnil v Belgrad. Kakor se je zvedelo iz njegove okolice, je prosil predsednika vlade, da bi mu dovolil sestanek, na katerem bi mu obrazložil svoje dosedanje uspehe.

Sodniki zadovoljni

a Belgrad, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Včeraj in danes se je vršila letna skupščina sodnikov iz bivše Črne gore in Srbije. Skupščina se je pričakovala z velikim zanimanjem, ker se je pričakovalo stališče sodnikov do sodniškega zakona. Ugotovilo se je, da so sodniki s sprejetim zakonom na splošno zadovoljni. Izrekla se je zahvala pravosodnemu ministru in članom zakonodajnega odbora, ki so brez ozira na pripadnost strank podpirali sodniški stan.

V imenu pravosodnega ministra se je udeležil seje načelnik g. **Danič**, ki je poročal, da namerava minister v teku tega zasedanja predložiti cel niz zakonskih predlogov, ki v glavnem obravnavajo materijo naših sodni.

Srbske skupščine se je udeležil kot gost slovenski sodnik dr. **Kravina**, ki je bil živahno pozdravljen. Nadalje so se sestale zveze sodniških društev. Delo se bode jutri nadaljevalo. Gre za ustanovitev osrednjega sodniškega društva. Podčrtati je, da se je seje udeležil zagrebški delegat, sodnik g. **Puškuš**.

Razne vesti iz Belgrada

a Belgrad, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Državljanstvo so dobili: **Anton Podtaha**, strojnik iz Ptuja, ing. **František Dedek** iz Ljubljane, **Ivan Mahnič** iz Ljubljane. — V Belgradu je prispel v imenu ljubljanskega oblastnega odbora v svojih intervencijah profesor g. **Jarc**, ki je dolgo konferiral s poslanci Jugoslov. kluba in predsednikom g. dr. **Korošcem**. — V Belgradu se mudi ljubljanski knezoškof g. dr. **A. B. Jeglič**. Prišel je službeno. Obiskal je Jugoslovanski klub in predsednika vlade g. dr. **Korošca**. — V Belgradu je prišel intervenirat za zaprte Orjunaše njihov zagovornik g. dr. **Capuder**. — Šef oddelka za socialno politiko g. **Karel Golja** je odlikovan z redom sv. Save IV. razr. — Ker je krošnjarstvo prepovedano, je belgrajska policija prepovedala krošnjarjenje vsem krošnjarjem. — Za zagovornika za Punišo Račiča se je prijavil sloven. odvetnik v Belgradu g. dr. **Vinko Zorc**, kar je dalo povod za mnoge komentarje. — Danes popoldne je bila prva seja zakonodajnega odbora. S 24 glasovi je bil izvoljen za predsednika g. **Kosta Timotijević**, za popredsednika g. dr. **Josip Hohnjec** in g. dr. **Laza Marković**, za tajnika pa **Jeftić**. — Jutri se vrši skupščinska seja. Na dnevnem redu je izvolitev finančnega odbora. Kakor smo se poučili, bo vladna koalicijska kandidiral za predsednika dr. **Milana Stojadinovića**. — V teku današnjega dne so imeli vsi parlamentarni klubi, med njimi tudi Jugoslovanski, daljšo sejo, da se porazgovorijo o delu v bodočem zasedanju.

Volivno gibanje v Splitu

a Split, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Včeraj se je vršil shod HPS v Splitu, na katerem so govorili dragutin **Bartulica**, **Miho Poduje** in dr. **Jakaš Herceg**. Na shodu se je govorilo o političnem položaju. Nato se je sprejela resolucija, ki pravi med drugim:

Pristaši HPS iz Splita na shodu 4. novembra izrekaajo predsedniku Jugoslovanskega kluba, predsedniku ministrskega sveta, notranjemu ministru g. dr. **Korošcu** in ministru za socialno politiko g. **Stjepanu Bariću** svoje polno zaupanje. Prosimo ju, da brez ozira na številne zapreke, na katere bosta v svojem plemenitem delovanju naletela, nadaljujeta svoje dosedanje premišljeno delo za pravično zadovoljitev opravičenih težav Hrvatov in Slovencev v sporazumu z brati Srbi.

kostna, za oblast pa bo skupen prispevek 500.000 Din precej pomenil.

Nasprotniki bodo najbolj vpili proti 30% nakladi na dohodek od zemljišč. Naš kmet pa ve, da je to najmalenkostnejša dajatev, ki jo od tega stanu oblast sploh more zahtevati. On ve, da bo s to doklado vred po novem letu po zaslugi SLS plačal veliko manj davka kot doslej. On ve, da so vse druge oblasti že prejšnje leto naložile kmetom veliko večja in višja bremena, on ve, da slovenski oblasti v največji meri delata za kmetstvo prebivalstvo.

Popolno razumevanje za socialno šibke sloje, je oblast pokazala pri 30% nakladi na dohodek obratov in podjetij. S tem davkom je pritegnila oblast obrt in trgovino, da tudi prispevata svoj delež za oblast, izvzela pa je vse male obrate, ki delajo z manj kot štirimi strokovno izvežbanimi pomočniki.

Isto socialno načelo se je uveljavilo pri 30% nakladi na dohodek zasebnih namesčencev. Plačajo jo samo tisti, ki imajo nad 4000 Din mesečne plače.

Nov je tudi davek na zaposlitev inozemskih uslužbencev. Pri nas so domača in inozemska podjetja, ki zaposlujejo tuje delavce in namesčence. Naš človek je le za kramp in lopato, najnižjega težaka doma in na tujem. Oblastni odbor hoče iz dohodkov tega davka ustvariti fond za strokovno izobrazbo tehničnega osebja. Ta fond naj bi gradil strokovne šole, pošiljal naše fante na preizkušnje po svetu, ta fond naj bi slovenskemu delavcu in namesčencu pripomogel do najpopolnejše moderne izobrazbe, da bo naš človek mogel zasedati prva mesta v podjetjih v Sloveniji, drugod v državi in tudi v tujini — če že mora tja. Oblastni odbor je tozadevno akcijo že začel in jo hoče vsestransko izpopolniti.

Tisti, ki bodo te dni vpili proti proračunom slovenskih oblasti, naj vedo, da jih vsak smatra za zlohotne ubijavce največje in najmočnejše vzorne slovenske samoupravne ustanove, ki jo hoče naš narod varovati kot svoje oko.

Teški dnevi politike KDK

Zagreb, dne 5. nov.

Za politiko KDK so nastali naravnost usodni dnevi, in sicer iz dveh razlogov. Prvi vzrok je v tem, ker se je v tukajšnjih političnih krogih razširila vest, da bo četverna koalicijska v kratkem objavila svoje programatično naziranje o vseh vprašanih sedanje politične krize. Tako bo postavljena KDK pred gotovo dejstvo in na vse zadnje prisiljena, da pove tudi ona svoj političen program. To pa je ravno tisto, pred čemur beži KDK od dneva svojega odhoda iz Narodne skupščine, kakor hudič pred križem. Ima pa tudi KDK tehten razlog, da se boji objave programa četverne koalicije, ker vlada v njenih vrstah načelno kaos, da se bo razletela na drobce, kakor hitro prične z reševanjem načelnih političnih vprašanj. Složna je dosedaj KDK samo v opoziciji proti vladi. Svetozarju Pribičeviću se je posrečilo, da vzdrži program KDK na črti spremembe sistema brez vsakega pozitivnega programa. KDK se je sicer postavila dne 30. junija na stališče enakopravnosti zgodovinskih pokrajin, ali baš to enakopravnost tolmači vsaka njena skupina po svoje.

V KDK obstoje namreč tri skupine, ki se razlikujejo po svojih političnih načelih in po taktiki. Prvo skupino tvori Pribičević s svojimi centralisti, ki bi se danes zadovoljili s tem, če bi mogli priti na vlado in upravljati državo po svojih starih metodah. Oni se danes kesajo, ker so se prenačili s svojim sklepom, da se vrnejo v skupščino šele po novih volitvah, ker so računali, da bodo volitve razpisane po njihovi želji in da bodo potem dobili gospodujoč položaj v politiki naše države. Oni so se torej »zaleteli« in sedaj ne vedo, kaj bi prav za prav delali s svojo politično taktiko, ker je težko čakati na prihodnje volitve. Zlasti težko je to za Svetozarja Pribičevića in njegovo stranko, ker zahtevajo ljudje realno politiko in so siti lepih Pribičevićevih besed. Zlasti v Liki in na Kordunu imajo ljudje svoje dnevne potrebe in ne morejo zadovoljevati se s Pribičevićevimi frazami. Zato izgubljajo organizacije potrpežljivost in borbenost ter sporočajo voditelju v Zagrebu, da ne morejo dalje vztrajati. Poleg tega pada na tehtnico tudi stališče srbske inteligence in srbskega pravoslavnega duhovništva, ki je od nekdaj vodilo narod v vseh bojih. Oni ne morejo pritrčiti sedanji »šohački« politiki Pribičevića. Pa še drug razlog je, vsled katerega bi bile Pribičeviću volitve dobrodošle. In to je njegov tisk. Zagrebska »Riječ« komaj životari in vsak hip se lahko zgodi, da pogine. Enako je tudi z drugimi listi. Zaradi vsega tega želi Pribičević volitve kakor si želi žejen potnik v pustinji vode.

Pribičevićem stališču se najbolj približuje ona skupina od HSS, ki se imenuje »rodbinska« skupina in ki je čisto odvisna od Marije Radič. Radičeva vdova namreč misli, da ni na njo prešla samo moževa plača v oblastnem odboru, temveč tudi ves njegov političen kapital. V tem smislu tudi nastopa. Poleg nje ima največ vpliva Avguštin Košutič, njen zet, nato pa po vrsti vsi oni, ki se znajo na posrečen način približati in prikupiti tem rodbinskim diktatorjem. Ta rodbinska politika je — kot vsaka druga rodbinska politika — oportunistična, ker gleda predvsem na interese, in potem na vse ostalo. Seveda mora narod od zunaj vedno videti, kako se poleg te oportunistične taktike sipajo vedno lepe fraze o svobodni Hrvatski itd. Ta rodbinska in dinastična skupna podpira Svetozarja Pribičevića v njegovem stremljenju in bo vedno pripravljena, da gre za Milošem Savčićem in povede narod v tej smeri.

Trečji skupini v HSS načeluje dr. Maček, ki velja kot čisti pravaški idealist v nasprotju s Predavcem kot kapitalistom in ki je za »dinastijo«. Z Mačkom so federalisti in pravaši. Kako je Mačkova skupina močna, se ne more reči, ker tega niti sam ne ve. To je odvisno od raznih političnih momentov. Danes ima na vsak način prvo in glavno besedo Marija Radič in proti njej ne more dr. Maček nič. Dr. Maček, dr. Trumbić in pravaši skušajo pri vsaki priliki spodnesti Svetozarju Pribičeviću in oportunistični skupini nogo. Pred kratkim je izjavil Vašemur dopisniku neki član te skupine, da bodo polagoma Pribičevića čisto izrinili. Pribičeviću — tako je nadaljeval — nihče od nas ne zaupa, ker mi ne vemo, zakaj je prišel v naše vrste. Ta politik mi je izjavil na konec, da njegova skupina bolj verjame voditeljem četverne koalicije, zlasti dr. Spahu in dr. Korošcu, ko pa Pribičeviću.

Takšen kaos vlada v vrstah KDK in zato je razumljivo, da se KDK boji vladne izjave, ki bi imela priti kot odgovor na Savčićevo akcijo. Pribičević se boji, da bo šla vlada v tej izjavi dalje, kakor pa more on predlagati.

Drugi razlog konsternacije v vrstah KDK je odsek dnevnic. KDK je dobivala z dnevnici mesečno nad 750.000 Din, torej prav lep kapital, ki je izborno služil za agitacijo in zlasti za tisk. Pa tudi osebo bo marsikak poslanec občutno zadet, ko ne bo več prejemal dnevnice.

Slišim, da se bo skušala KDK iz te neprijetne rešiti s pomočjo proračuna zagrebske oblasti, ki jo imajo v svojih rokah. Pa tudi ta pomoč bo kmalu odrekla.

Ze pa prihaja kruta zima...

Dr. D. J.

Romunska kriza

v Bukarešti, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Včeraj je sprejel regentski svet voditelje strank Mania, Avarasca, Jorgo, in dr. Lupo in jih pozval, da se sestavi koncentracijska vlada. — Maniu je odklonil in predlagal vlado narodno-kmetijske stranke. Ostali voditelji strank so nato predlagali, da se sestavi koalicijska vlada brez narodno-kmetijske stranke. Ker se sestava nevtralne vlade, morda po princu Stirbeyu ali generalu Presanu radi gospodarskega in finančnega položaja smatra za nemogočo, se smatra kabinet narodno-kmetijske stranke za edino mogočo rešitev. Voditelj neodvisne kmetijske stranke dr. Lupo je odpovedal svoj dosedanj dogovor z liberalci. Za volivno kampanjo namerava ustanoviti opozicijski blok skupno z Jorgo in Avarascom.

v Bukarešti, 5. nov. (Tel. »Slov.«) V rešitvi romunske krize je nastal kratek odmor, ki bo trajal najbrže do četrta do vrnitve Titulescu. Regentski svet vztraja pri tem, da se eventualno sestavi koncentracijska vlada, da se pred končno ureditvijo političnega položaja, ki bi imel za neizogibno posledico tudi razpust parlamenta, sestavi provizorična vlada, ki naj bi delala s sedanjim parlamentom, da bi se mogel izvršiti sporazum z Nemčijo in sprejeti predlogi o izvedbi posojila in ureditvi posojila in ureditvi stabilizacije. Taka vlada naj bi ostala na krmilu samo tri do štiri tedne in bi imela biti sestavljena iz zastopnikov vseh strank. Maniu je že naprej odklonil to rešitev, da si so se vse druge stranke izjavile za to. Regentski svet boče sedaj o tej stvari slišati še Titulescu in eventualno poskusiti, da Titulescu sestavi tako vlado. V političnih krogih pa se smatra za izključeno, da

bi Titulescu mogel prevzeti tako nalogo, ker je sedaj najvažnejša stranka, to je narodno-kmetijska stranka, to idejo odločno odklonila. Neodvisni listi soglasno zahtevajo, da se sestavi močna in homogena vlada. Tako vlado pa bi mogla sestaviti samo narodno-kmetijska stranka pod vodstvom Mania. Poslovodeči odbor narodne kmetijske stranke je odobril zahtevo Mania, ki jih je stavil regent. svetu. Za danes zvečer je bila določena pri regentskem svetu avdiencia Vintila Bratianu, ki pa je bila v zadnjem trenutku odpovedana, ker se je rešitev krize zavlekla.

Težak finančni položaj romunske države, ki je regentski svet pripravil do tega, da se reši vprašanje posojila še pred odločilnim preokretom v političnem položaju, se najbolje označi s tem, da mora Romunija dne 15. decembra poravnati zapadli kupon 5 milijard lejev za romunsko rento.

Če se bo Maniu poverila setava vlade in če bo Titulescu prevzel zunanje ministrstvo, bo Titulescu takoj po sestavi vlade potoval v Berlin, kar je že preje nameraval, da nadaljuje svoje razgovore, ki jih je začel z dr. Stresemannom na rivieri o končni ureditvi vseh nerešenih vprašanj med Nemčijo in Romunijo.

v Varšavi, 5. nov. (Tel. »Slov.«) O romunski krizi se čuje, da je že Pilsudski, ko je bival v Bukareštu, dobil od Mania izjave o romunski politiki, iz katerih je lahko sklepal, da bo Maniu kmalu nastopal aktivno.

v Londonu, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »Daily Telegraph«, se bo izdaja prvega dela romunskega posojila, ki je bila določena za konec novembra, radi krize najbrže zavlekla.

Pred vladno krizo v Franciji

v Parizu, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Na sestanku radikalne stranke v Angersu se je včeraj stavila zahteva, da se izdatki za vojsko zmanjšajo za 1 milijardo. Zahtevalo se je dalje, da se izvede davčna reforma, da se prizna strokovne zveze ter da se umakne čl. 70 in 71 finančnega zakona, kakor tudi da se radikalni ministri v slovesni obliki obvežejo na ta program. Ker se je Poincaré opetovano odločno izjavil posebno proti prvim trem zahtevam in ker je šele pred kratkim v finančni komisiji nastopil proti temu, da bi se proračunski predlog kakorkoli spremenil, se pričakuje kriza vlade narodnega edinstva, če ne bo Poincaré proti pričakovanju popustil.

Francozi proti fašizmu

v Parizu, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Včeraj je hotela italijanska kolonija ob priliki petletnice pohoda na Rim položiti venec na italijanski vojni spomenik v Toulonu. Neki toulonski meščan pa se je nenadoma vrgel na zastavonošo, mu odvzel zastavo in zbežal, predno so se mogli Italijani od strahu odpmočiti. Ukradene zastave še niso mogli najti.

Proti italijanski okupaciji

v Milanu, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Iz Cirenajke poročajo o krvavih bojih tamošnje italijanske posadke z domačini. Južno od Djebel-Sode je prišlo do hudega boja, v katerem sta bila ubita dva italijanska častnika in 29 vojakov, dočim so imeli domačini nad sto mrtvih.

Albanske vesti

v Dunaju, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »Neue Freie Presse« iz Rima, se govori, da bo pravoslavna duhovščina v Albaniji v velikem številu prestopila v katoliško vero, češ da je to v zvezi s političnim položajem v Albaniji. Pravoslavna vera v Albaniji je radi pomanjkanja discipline, radi neizobrazbe in radi brezmejnih finančnih težkoč v razsulu.

v Parizu, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Kot pretendent na albanski prestol se je po neki vesti »Journal« iz Madrida pojavil neki baron Beorleyu, ki se sklicuje na potomstvo po vojvodih iz Drača, ki so v srednjem veku vladali kot kralji Albanije.

Polet Zeppelina v Berlin

v Berlinu, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Zrakoplov »Grof Zeppelin« je jutraj ob 2 zapustil Friedrichshafen in letel preko Ulma, Stuttgarta, Darmstadta, Frankfurta, Kassela, Hassela in Nauena v Berlin, kamor je dospel ob 8.50 in se ob 9.40 spustil na tla. Dr. Eckenerja in njegovo posadko so sprejeli državni prometni minister, pruski notranji minister in berlinski župan. Opoldne je bil sprejem pri Hindenburgu, takoj nato pa pri državnem kancelerju.

Ponesrečeni zrakoplovci

Ponesrečeni letalci. Znana ameriška letalca Collier in Tucker, ki sta v soboto poletela iz Los Angelesa, da dosežeta nov rekord v hitrosti, sta se ponesrečila v nedeljo pri Cuzoni v bližini Prescotta.

Letalski rekord. Letalski poročnik Greig je potokel hitrostni rekord italijanskega letalca Bernardija, ki je dosegel hitrostni rekord 318.5 milj na uro, s hitrostjo 350 milj na uro.

Francosko-italijanski sporazum

v Parizu, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Kakor poroča »L'Ouvrec«, se bodo kmalu zaključila francosko-italijanska pogajanja o prijateljski pogodbi. S pogodbo se bodo dovolile Italiji poprave meje v Tripolisu, zakar pa bo morala Italija opustiti vse svoje zahteve po Tunisu in Sahari. Po angleškem vplivu so bile odklonjene italijanske želje po Siriji, pa tudi italijansko angleški dogovor o Abesiniji se ne bo nič omenjal.

O našem sporazumu z Grčijo

v Atene, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Grški opozicijski listi vztrajajo pri svoji trditvi, da včerajšnji odgovor Jugoslavije na grške predloge o svobodnem pasu v Solunu in železniški progi Gjevgljellja—Solun zopet načena vprašanja, ki so že bila urejena pri razgovorih v Beogradu, posebno da je Jugoslavija zopet stavila zahtevo, da se ji v slučaju defenzivne vojne zagotovi svoboden prevoz municije skozi Solun. Vladni krogi naglašajo, da je nota sestavljena v prijateljskem duhu in da kaže voljo za sporazum.

Zagrebska oblastna skupščina

6. Zagreb, 5. nov. (Tel. »Slov.«) Danes se je otvorilo tretje zasedanje zagrebske oblastne skupščine. Ukaz je podpisal banski svetnik Milan Zorinec. Predsednik zagrebske oblasti Josip Predavec je imel govor, v katerem se je spominjal Stjepana Radiča in obljubil, da bo on kot predsednik oblastnega odbora stopal po Radičevih stopinjah. Nato je predsednik oblastne skupščine Petrovič pozval navzoče, da prisostvujejo zadušnici, ki se je vršila v cerkvi sv. Marka. Nato so obiskali Radičev grob na pokopališču. Popoldne se je seja nadaljevala. Izvoljen je bil odbor za oblastni proračun. Izvoljeni so bili predsedniki raznih odsekov.

Kdo je falzificiral Rapallski dogovor?

Čl. 7. Rapallskega dogovora se glasi v italijanskem tekstu: »Kraljevina S. H. in S. I. izjavlja, da priznava v korist italijanskih državljanov in italijanskih interesov v Dalmaciji to, kar sledi... Besed in italijanskih interesov ni v srbskem besedilu. Zaradi tega očitajo italijanski listi nam, da smo potvorili tekst. Proti tej kleveti nastopa »Politika« in jo odločno zavrača ter opominja na znane machiavelistične metode ital. diplomacije. — Tako je bil tudi falzificiran tekst konvencije o albanski banki. V italijanskem tekstu, ki je edino merodajen, je bilo izpuščeno, da je vsa konvencija neveljavna, če ne bo delniški kapital v znesku 50 milij. zlatih frankov tudi v resnici izplačan. Denarja ni bilo, konvencija pa velja in ta konvencija je vzrok italijanskega gospodstva v Albaniji. »Politika« napada nato dr. Trumbića, ki je predlagal pazil pri podpisovanju Rapallskega dogovora in ki je kriv, da nismo sprejeli predloga zaveznikov. Nadalje napada »Politika« tudi našega bivšega rimskega poslanika Antonijevića, ki je poznal samo eno skrb, da ni doživela Italija z naše strani nobene neprijetnosti. Nato navaja »Politika« še številne primere italijanske nasilnosti in pravi, da je preveč razkrščana italijanska diplomacija, da bi mogel svet verjeti, da je bil rapallski dogovor od nas falzificiran.

Lep uspeh švicarskih katolikov

O volitvah, ki so se vršile prejšnjo nedeljo v Švici, je prineslo nasprotno časopisje samo kratka in še to večinoma netočna poročila, dasiravno je pred volitvami napovedovalo znago socialistov in liberalcev. Volivni rezultati, ki so definitivni, pa kažejo ravno nasprotno lep napredek švicarske katoliške konservativne stranke.

Stališče te stranke je bilo toliko težje, ker sta obe važnejši nasprotni stranki, socialistična in liberalna, nastopali v volivni borbi enotno proti ljudski stranki! Tudi se je morala stranka boriti z raznimi nasprotstvi med obema strujama. V švicarski konservativni stranki obstaja namreč kot povsem samostojna krščansko-socialna organizacija. Stranka sicer nastopa vedno enotno in je od vseh ljudskih strank v raznih državah morda ena najradikalnejših v vseh zadevah, ki so v zvezi s svetovnim nazorom. Stoji strogo na stališču, da mora biti politika izraz verskih načel v državnem in družabnem življenju. V volivnem programu je stranka najbolj poudarjala svoj gospodarski program: za socialno gospodarsko državo in odločno zanihanje državnega socializma. Razširjena je stranka predvsem v kantonih, ki imajo čisto poljedelski značaj in sicer v prakantonih: Uri, Schwytz in Unterwalden, v nemških Sug, Luzern, Appenzell-Innerhoden, Vallais in St. Gallen, v francoskem Fribourgu in italijanskem Tessinu. Kljub pretežni nemški večini v Švici sploh in pristaveš v stranki sta glavna njena voditelja bivši predsednik republike in minister zun. zadev ter bivši predsednik Društva narodov Motta in vodja fribourških katolikov Musxy, sedanjí finančni minister.

V volivni borbi je ljudska stranka edina, ki je pridobila tako na glasovih kakor na mandatih za parlament in za stanovsko skupščino. Od 42 mandatov je narasla na 46, dočim so socialdemokrati izgubili dve mesti v stanovski skupščini, priborili pa en mandat v parlamentu. Liberalna (radikalno-demokratska) stranka je sicer izgubila en mandat, ohranila pa je svoje glasove.

Katoliško časopisje pozdravlja ta uspeh in pravi, da je posledica predvsem složenega in enotnega nastopa. Naj bi te volitve, piše časopisje, bile dober nauk vsem voditeljem in pravdom stranke tudi za bodočnost, da bodo vedno složno nastopali, kajti samo na ta način bo stranka lahko ne samo odbila skupno ofenzivo socialistov in liberalov, nego tudi stalno napredovala.

Volitve imajo dalje tudi ta uspeh, da je zasigurana čvrsta in solidna meščanska vlada pod vodstvom katoliške konservativne stranke, ker so liberalne stranke zelo podvojene, socialisti pa so definitivno potisnjeni v opozicijo.

Iz časopisov

Naša država ima stalne stike s sovjetsko Rusijo. O tem piše uvodnik v »Politiki« in podrobno opisuje, kako je prišlo v Rapallu l. 1920. do sestankov med Ninčičem in Čičerim. Pozneje so se oficijelni stiki vzdrževali po naših poslanikih v Pragi, Varšavi in Berlinu — in tudi danes ti stiki obstojijo.

Odlikovanje nemškega poslanca dr. Krafta z redom sv. Save III. razreda pozdravlja »Gottscheer Zeitung« kot priznanje z najvišjega mesta, da delujejo nemški poslanci prav tako v korist države kot drugi poslanci. Boj za manjšinske pravice je v interesu države. S temi besedami zaključuje kočevski list svoje poročilo.

Grisogono pravi, da je pot KDK nevarna. Splitska »Nova Doba«, list, ki je zelo blizu g. Grisogonu, komentira znani Grisogonov nastop proti pretiranemu plemenskemu šovinizmu Zagreba tako-le: »S svojim govorom je hotel dr. Grisogono opozoriti vodilne kroge v KDK, da je njihova pot nevarna in jim obenem povedati odkrito, da jim na tej poti SDS, odnosno njen boljši del, ne bo sledil...

Železniške brezplačne karte poslancev KDK. »Pravda« poroča, da predlagajo nekateri poslanci od Vukičevićeve skupine, da se odvzamejo poslancem, ki ne prihajajo v skupščino tudi brezplačne železniške karte.

Svetozar Pribičević in Miloš Savčić še vedno skupaj. V Pribičevićevem listu »Glas« je objavljeno vabilo na podpis delnic za tiskarsko podjetje »Jedinstvo« v Beogradu. — Osnovna glavnica znaša 2 milijona Din. Med ustanovitelji sta na prvem mestu Svetozar Pribičević in Miloš Savčić. To pove pač več, ko vsi demantiji Pribičevića, da dela Savčić le na svojo roko.

Drobne vesti

Napad na angleško ladjo. Iz Londona poročajo: Ko se je angleški parnik »Shas« odpeljal iz pristanišča v Hankavu, ga je napadlo 32 kitajskih študentov, ki so se vthotapili na krov, in izropalo ladjo. Pri tem je bil ubit en častnik ladje, dva mornarja posadke pa sta bila ranjena.

Sedanje novo žrelo na Etni se je prvič odprlo že leta 1865. Lava se v dveh potokih premika s hitrostjo 150 m na uro in v širini dveh kilometrov proti občinama San Alfio in Fornazzo, katera kraja sta se morala izprazniti.

Usodna napaka

Za ustavno večino je zbral Pašič radikale, demokrate, muslimane, samostojne kmete. Za rezervo so bili socialisti.

Proti centralizmu so bile samo majhne hrvatske in srbske opozicijske frakcije in SLS.

Radičevci, ki bi s svojim močnim klubom lahko odločilno vplivali na razmerje moči, so stali ob strani.

Proti centralizmu so vstajali tudi posamezni odlični srbski državniki pod vodstvom Stojana Protiča, ki je izdelal svoj ustavni načrt.

Nosilec centralistične misli je bil Sv. Pribečević. On je hotel združiti vso oblast v enem policaju, vse davke v eni belgrajski direkciji, vso kompetenco dati sebi, ki se je tedaj bil aboniral na ministrski sedež.

Glede Slovenije so srbski politiki s Pašičem vred na silen pritisk Jugoslovanskega kluba, bili pripravljeni veliko popustiti. Hoteli so nam dati zedinjeno Slovenijo. Pribečevićovo krilo tega ni dopustilo.

Pribečević je zmagal. Kasneje se je še opetovano bahal, da je ustava taka kakršna je, z vsem centralizmom njegovo delo.

Pribečević je šel še delj. Dokler je imel oblast, se ni izvedel noben člen ustave, ki kakorkoli meri na decentralizacijo. Vsi tisti deli so ostali mrtvi, na papirju. Šele, ko je Pribečević odšel, so n. pr. oživele oblasti.

Sedaj SDS proklinja svoje delo. Sedaj je za federacijo, za decentralizacijo, za republiko in za samostojno Hrvatsko, kakor se pač dr. Mačku zljubi.

Naj bo; to je njena stvar in zadeva njenih pristašev. Ne dovolimo pa, da bi Pribečevićovo glasilo »Jutro« potvarjalo zgodovino in trdilo, da je SLS leta 1920. delala usodne napake in ona zakrivila centralizem. To je prav tako bedasta kot druga trditve včerajšnjega »Jutra«, da Protičev načrt ustave ni bil uporabljen za srbijske razmere. Ubogi mali iz Knaflejeve ulice, on naj uči Protiča, kaj je za srbske razmere primerno in kaj ne. Protiča, ki je celo življenjsko dobo bil ideal srbskega parlamentarca in poleg Pašiča najmočnejša osebnost radikalne stranke. On, da bi predložil kaj takga kar v srbskih razmerah ne bi bilo uporabno?!

Mislimo, da je tu zadosten dokaz, da niso bili Srbi krivi, da smo Slovenci v narodni državi razcepjeni, niso Srbi zakrivil centralizma, niso bile srbske razmere povod za centralistična določila ustave, ampak špekulacija — kot smo včeraj rekli — grda špekulacija tedanjih samostojnih demokratov in njihovega vodje. ŠPS bo bolje opravila, če o tej usodni napaki govorijo.

O nemški manjšini v Sloveniji

V »Gladbecker Ztg.« je izšel članek o tem, kako se godi nemški manjšini v Sloveniji. V članku se navajajo razni slučajji o zatiranju Nemcev v Sloveniji. Večinoma so to stari očitki, ki jih Slovencem neprijateljsko razpoloženo časopisje neprestano pogreva (kakor n. pr. da smo odvzeli Nemcem vse šole, da nimajo verskega pouka v cerkvah, da jim je odvzeta imovina vseh njihovih društev itd.). Vsi ti očitki so brez podlage in se je to ravno v našem listu ponovno dokazalo. Zato tudi ne bi ta članek zaslužil posebne pozornosti, če ne bi izšel v listu, ki izhaja v Gladbeckeru na Westfalskem, kjer živi približno 20.000 naših delavcev. Članekar se ves začuden sprašuje, kako je mogoče, da se tem Slovencem tako dobro godi, da imajo svoje šole, cerkve in društva, če so Nemci v Sloveniji tako »zatirani«. Očitno poskuša vzbuditi nerazpoloženje proti tem ubogim delavskim rodbinam, katerih najboljši moči izkorišča in izčrpa nemški kapitalist. Taki izpadi proti nedolžnim delavcem bi v čisto nemški nacionalni sredini gotovo uspeli in zato je našim delavcem in pa tudi stvari sami napravil veliko uslugo g. Tensundern, ki je v istem listu napisal obširen odgovor.

V odgovoru pravi, da je zelo težka naloga pisati objektivno o zahtevah manjšin. V splošnem se članekar v obrambi svojih sorodnikov ne pa od objektivne resnice. Morda je res, pravi g. Tensundern, da se je v prvi dobi po prevratu zgodila kakšna nepremišljena krivica. V splošnem pa se Slovencem ne more pripisovati nobene sovraštosti proti Nemcem niti nemški manjšini. Opisuje delo SLS, ki zavzema v manjšinskem vprašanju isto stališče kakor nemški centrum. Ona sodeluje z Nemci skoraj v vseh občinah v kočevskem okraju in tudi na Štajerskem povsod, kjer imajo Nemci svoje predstavnike.

Kar se tiče dušobrižništva, imajo Nemci vse pravice in imajo svoje cerkve in duhovnike. Glede nemških šol v Sloveniji je treba pomisliti, da Slovenci do prevrata niso imeli niti ene gimnazije in so tudi glede ljudskega šolstva bili daleko na slabšem od nemške manjšine. Rad bi poznal drugo državo na svetu, ki bi tako mali manjšini — 50.000 ljudi in obenem še tako raztreseni na precejšnjem teritoriju — dala toliko ugodnosti in pravic. Gosp. Tensundern navaja še druge številne primere ter upa, da bo staro prijateljstvo ostalo neskaljeno in želi, da se ustvari v našlovo knjige g. Moroccutija izražena ideja: »Großdeutschland — Großsüdslavien«.

III. redno zasedanje obl. samouprav

Mariborska oblasna skupščina

Ob napovedani uri je veliki župan po zaključitvi zasedanja 1927-28 otvoril zasedanje 1928-29 ter prečital tozadevni ukaz Nj. Veličanstva kralja o sestanku oblasnih skupščin dne 5. novembra.

Poročilo vel. župana dr. Schaubacha

Nato je g. veliki župan dr. Schaubach podal zelo obširno ter izčrpno poročilo o stanju občne administracije v mariborski oblasti. Uvodoma poudarja, da prehaja uprava stopnjama v roke naroda, ki jo izvaja po svojih izvoljenih zastopnikih. Oblasne samouprave, ki so stopile šele pred poldrugim letom v življenje, izvršujejo danes uspešno že znaten del odmenjenega jim delokroga. S tem, da so v preteklem letu prešli okrajni zastopi pod nadzorstvo oblasnih samouprav, je samoupravna stavba v svojem bistvenem delu dograjena. S prenosom poslov od državne na oblasno samoupravo se je državna uprava občutno razbremenila, zlasti v sanitetnem, kmetijskem in politično-upravnem oziru. Nato preide g. veliki župan k poročilu o posameznih resorih.

NOTRANJI RESOR.

1. Upravni in samoupravni odsek. Nadzorstvo nad okrajnimi zastopi je prešlo na oblasno samoupravo v Mariboru. S tem je samoupravni del poslov odseka ponovno razbremenjen.

Od važnejših poslov omenja g. veliki župan najprej volitve občinskih odborov v pretežni večini občin mariborske oblasti koncem leta 1927. in tekoma leta 1928. — Vodstvo okrajnih zastopov je trenutno še vedno v rokah od tu imenovanih gentov. To stanje pa se sedaj bliža zaključku, ker so se razpisale volitve novih zastopov za 3. februar 1929 istočasno z volitvami v novoustavljene okrajne cestne odbore v Prevaljah, Murski Soboti, Dolnji Lendavi, Čakovcu in Prelogu. — Mestni občini Ptuj so se vrnilo svojčasi odvzeti posli prenešenega delokroga; iste posle je prevzela s 1. novembrom 1928 tudi mestna občina mariborska.

Rešile so se številne prošnje za podelitev državljanstva, ki so že leta in leta čakale na rešitev. — Zelo važna za prebivalstvo Medjimurja je tudi ureditev matičnih in zakonskih zadev. Do izdajanja edinstvenega zakona je vzpostavljena prejšnja madjarska zakonodaja.

2. Državno-zaščitni in javno-varstveni odsek. Velikemu županu so podrejeni slejkoprej okrajni glavarji, policijski komisariat v Mariboru, obmejna policijska komisarijata v Mariboru in Kotoribi s podružnicami. — V izseljeniških zadevah je velikemu županu slejkoprej podrejen izseljeniški komisariat v Zagrebu. — Stanje javne varnosti in reda je izza časa zadnjega zasedanja oblasne skupščine ostalo še vedno dosti ugodno. — Kriminalna statistika nam za mariborsko oblast, izvzemši Prekmurje in Medjimurje, kaže naslednje stanje:

Od meseca oktobra 1927. do vstevši septembra t. l. so bila na teritoriju mariborske oblasti izvršena naslednja kazniva dejanja: žalitve kralja in članov kraljevskega doma 6, žalitve in obrekovanje države 3, hudodelstvo javnega nasilja 15, umori 10, uboji 21, detomori 4, splavljenje človeškega ploda 17, težke telesne poškodbe 269, posilstva 31, ropi 10, požigi 50, tatvine 771, hudobna poškodovanja tuje lastnine 42, ostalih zločinov 315. Skupaj zločinov 1564, pregreškov 147, prestopkov 11.803. Vsega skupaj je bilo v tem času kaznivih dejanj 13.511. — Izdala so se

podrejenim varnostnim oblastvom in organom navodila, naj z energičnim nastopom preprečijo igranje hazardnih iger vsake vrste. — Statistika izseljenikov v prekoceanske kraje je za dobo od meseca novembra 1927 do vstevši septembra t. l. v tukajšnji oblasti naslednja: Izselilo se je iz mariborske oblasti v Urugway 235 oseb, v Argentino 273, v Kanado 170, v Avstralijo 53, v Zedinjene države Severne Amerike 11, v Brazilijo 5, v Maroko 1, skupno torej 748 oseb. Od tega števila odpade samo na Prekmurje 467 oseb, t. j. 62,7% vseh izseljenikov iz tukajšnje oblasti. — Za izselitev v Zedinjene države Severne Amerike je bilo od tukajšnje oblasti predloženih ministrstvu za socialno politiko 10 prošenj za izseljeniške potne liste na redno kvoto s priporočilom za ugodno rešitev, toda ministrstvo je ugodilo le 2, 8 pa jih je zavrnilo, ker je bila kvota za leto 1928-29 izčrpana. — Kvota za izselitev v Avstralijo znaša po razpisu ministrstva za socialno politiko 600 na leto.

Iz narodno-gospodarskega ozira je pozdraviti zlasti akcijo zaposlitve poljedelskih prekmurskih sezonskih delavcev v Nemčiji, namesto kakor dosedaj, na Madjarskem. Ta akcija bazira na sporazumu, ki sta ga sklenila centralni odbor za posredovanje dela v Belgradu na eni strani in nemška delavska centrala v Berlinu na drugi strani. Ta sporazum se tiče nabiranja in najemanja kmetijskih sezonskih delavcev iz naše kraljevine za Nemčijo in njihovega sezonskega potovanja v Nemčijo. Za prekmursko prebivalstvo, ki je v pretežni večini kmetijskega stanu in radi preobljudenosti ne najde v domovini potrebne zasluzke, bo sezonska zaposlitev v Nemčiji zelo dobrodošla, in bo znatno pripomogla omiliti težko gmožno borbo Prekmurcev za obstanek vsled pomanjkanja zaposlenosti v domovini.

PROSVETA.

Oddelek vrši svoje posle v dveh odsekih: odseku za srednje in strokovne šole in odseku za osnovne šole. Oblasť je razdeljena na 14 šolskih okrajev, v katerih posluje 12 okraj. šolskih nadzornikov. Mesti okrajnega šolskega nadzornika v Konjicah in Gornjemgradu sta ukinjeni ter so posli okr. šolskega nadzornika za Gornjigrad poverjeni okr. šolskemu nadzorniku v Slovenjgradu, za Konjice pa okrajnemu šolskemu nadzorniku za okraj Maribor, desni breg. Prosvetne posle okrajev Čakovec in Prelog je ministrstvo prosvete preneslo v pristojnost okrožnega načelnika za Medjimurje v Čakovcu.

A. Osnovne šole.

Razširitev šol: 1. Sv. Stefan pri Smarju, razširitev trirazrednice v štirirazrednico. 2. Černeče, srez Dravograd, razširitev v dvorazrednico. 3. Pertoka, srez Murska Sobota, razširitev štirirazrednice v šestrazrednico z eno vzporednico. 4. Stogovci, srez Ljutomer, otvorila sta se dva nova razreda ter je šola sedaj štirirazrednica s 3 nemškimi vzporednicami. 5. Mežica, srez Dravograd, otvorila se je nova vzporednica. 6. Središče, srez Ptuj, otvorila se je nova vzporednica. 7. Cven, srez Ljutomer, razširitev trirazrednice v štirirazrednico. 8. Stara cesta, srez Ljutomer, razširitev dvorazrednice v trirazrednico.

Nove šole: Na novo je ustanovljena štirirazrednica v Radencih, okraj Ljutomer, kjer se bo pričelo z gradnjo šole v doglednem času.

Ukinitve šol. 1. Enorazrednica: Vidonci I, okraj Murska Sobota. 2. Dvo-, oziroma enorazrednica v Strnišču. 3. Podružnica v Radovcih, okraj Murska Sobota.

Statistika. 1. Število vseh osnovnih šol — vstevši okraja Prelog in Čakovec — je 447. 2. Število učnih oseb znaša 644 moških in 1034 ženskih, skupno 1678. 3. Število šolskih otrok je znašalo koncem šolskega leta 1927-28 64.661. 4. Nezasedenih učnih mest je približno 120. 5. Ostavko na državno službo je podalo 12 učiteljev, služba je prestala 5 učiteljem, upokojenih je bilo 9 učiteljev, umrli pa so 3 učitelji, oziroma učiteljice.

B. Srednje šole:

V mariborski oblasti je v šolskem letu 1928-29 pet državnih srednjih šol: 1. Državna realna gimnazija v Celju. 2. Državna realna gimnazija v Murski Soboti. 3. Državna realna gimnazija v Ptuju. 4. Državna humanistična gimnazija v Mariboru. 5. Državna realna v Mariboru. Vse te srednje šole so popolne izvemši državno realno gimnazijo v Murski Soboti. Privatne višje razrede vzdržuje tukaj velika občina Murska Sobota iz lastnih sredstev. Vpisanih je na teh razredih 75 učenecv in 3 učenke. Na državnih srednjih šolah mariborske oblasti je v šolskem letu 1928-29 35 temeljnih razredov s 27 vzporednicami. Te srednje šole obiskujejo 2242 učenecv in sicer 1909 dečkov in 33 deklic. Nameščenih je 91 rednih in 26 honorarnih nastavnikov.

C. Učiteljstva.

V mariborski oblasti so v šolskem letu 1928-29 3 učiteljstva: 1. Državno moško učiteljstvo v Mariboru. 2. Državno žensko učiteljstvo v Mariboru. 3. Zasebno žensko učiteljstvo šolskih sester v Mariboru. V zvezi z vsemi učiteljstvi so 4. oziroma 5 razredne osnovne šole (vadnice). Na državnem moškem učiteljstvu v Mariboru je v šolskem letu 1928-29 na vadnici 156 učenecv, v 4 letnikih 190 gojenecv. Poučuje 14 rednih in 2 honorarna nastavnika. Na ženskih učiteljstvih je v šolskem letu 1928-29 osem temeljnih letnikov s 3 vzporednicami. V teh letnikih se šola 360 gojenk. Na vadnicah obeh ženskih učiteljstvih je 412 učenk. Na obeh ženskih učiteljstvih poučuje 28 rednih 7 honorarnih nastavnic in nastavnikov.

D. Meščanske šole.

V šolskem letu 1928-29 je v mariborski oblasti 15 državnih in 2 zasebni meščanski šoli. Izmed državnih sta 2 deški, 3 dekliške, v 10 pa se vzgajajo dečki in deklica skupaj. Obe zasebni meščanski šoli sta dekliški. Na novo so se otvorili v šolskem letu 1928-29 četrti razredi na meščanskih šolah v Dolnji Lendavi, Slovenski Bistrici in Vojniku ter III. razred na meščanski šoli v Mežici. Vse meščanske šole so popolne s 4 razredi, le meščanska šola v Mežici ima 3 razrede. V šolskem letu 1928-29 na meščanskih šolah mariborske oblasti 91 razredov in sicer 67 temeljnih in 24 vzporednic. Vseh učenecv je 3153 med temi 1209 dečkov in 1944 deklic. Rednih učiteljev je 160. Med temi 71 moških in 89 ženskih. Zunanjih in honorarnih učiteljev je 15 in sicer 13 moških (kateheti) in 2 učiteljici. Za meščanske šole je usposobljenih 115, za osnovne šole pa 45 rednih nastavnikov.

E. Oblasni šolski odbor.

Oblasni šolski odbor, ki pregleduje in odobruje proračune krajevnih šolskih odborov mariborske oblasti, vodi točno evidenco izdatkov za osnovno šolo v vsej oblasti, ki znašajo za leto 1928 10.877.672.87 Din. Povprečni izdatek za 1 osnovnošolskega učenca v oblasti znaša Din 175 za leto 1928.

Podpore obmejnim šolam: Na predlog oblasnega odbora je oblasni odbor dovolil obmejnim šolam podpore za prireditve božičnic. Podpore po Din 600 je dobilo 12 obmejnih šol v okraju Maribor, levi breg, v skupnem znesku Din 7200 in 10 obmejnih šol v

U. M. Frey:

Stari urar

Prodajalnica grbastega urarja je bila tako majhna, da se je komaj on sam obračal, da o tujih ljudeh sploh ne govorim. Lokal je bil podoben sobi, napolnjeni z omarami in policami, ob oknu je stala velika miza, pri kateri je delal. Na policah, na omarah in mizah je ležal prah in sredi njega, ki jim je najbrže bil neprijeten, so tiktakale ure. Mnogo ur, izredna množina ur; šle so svojo pot, ker pa niso vzdigovala nog, niso mešale prahu, zato jim tudi ni mogel škodovati.

Nasprotno, prav dobro se jim je godilo pri starčku s prijazno, rahlo grbo. Koliko let je imel, ni nihče vedel. Bil je to prastari otrok z rožnatim, gladkim obrazom, s skrivnostno, svietno, častljivo brado in z bleščajočo ploščo.

Vedno je bil prijazen in zelo majhen; z ljudmi, ki so prinašali svoje pokvarjene ure; z onim, ki so prihajali izpraševati, kako je z njihovim urami; z onimi, ki se plačali, z onimi, ki niso plačali.

Na enak način kakor z odjemalci, je občečval z urami. Da, ure je smatral za bolnike; govoril je z njimi, jih nežno prijemal v roko, jih opominjal in rahlo navijal. Noč in dan so tiktakale še žive hišice, — kot bi čas tiho in zamolklo šepetal.

Ni sprejel vsakega popravila. Akoravno se je kazal zelo uslužnega, je bil vendar tudi tiran. Odjemalci so vedeli to. Niso mu prinašali v popravilo regulatorjev in podobnih malenkosti, ker to je odklonil. Ljubil je žepno uro in malo budilko, ki je stala na štirih širokih nožicah in ni skrivala svojega močnega utripanja srca.

Težko je bilo pripraviti starčka do tega, da je dal iz rok kakega svojega varovanca.

Ako je prišel lastnik po svojo uro, so bila vedno še nujno potrebna kaka opazovanja: ali je organizem res že popolnoma v redu, ali je utripanje enakomerno in pravilno. — Ne, gospod mora še potrpeti.

Kljub temu je množica ur vedno narasčala. Kajti ljudje so raznesli govorico, da ne zahteva starček prav nič ali pa zelo malo za svoj trud. Ako se je končno odločil, je odgovoril na vprašanje o ceni s prikritim smehljajem: »Tale urica? O, to ne stane nič! Skoroj nobenega dela ni bilo z njo, le malo pri-govarjanja.« Tako je govoril, ako je imel le toliko denarja, da si je kupil kruha in mleka. Ako ni imel niti vinarja več, tedaj je zahteval le toliko, kolikor je potreboval za naj-nujnejše. Na primer: »To? No, to stane hle-bček kruha.« Koliko je to v denarju, skoroj nikdar ni vedel.

Z leti pa se je stvar razvijal tako, da je imel vedno manj potreb, vrhutega pa se je vedno teže ločil od svojih ljubljencev. Na drugi strani pa je vedno več ljudi zvedelo, da živi urar, ki ne zahteva nič plačila ali pa le hlebec kruha — kar je imelo za posledico, da je bil njegov mali sanatorij vedno bolj zalozen z »bolniki«.

In akoravno je vse mesto vedelo, kako strašno težko je dobiti v doglednem času nazaj uro, zaupano temu vestnemu, toda trmastemu starčku, je vendar vsak nesel svojo k njemu. Zakaj bili so tako lakomni na ta popust, da so z nizko ceno sprejeli, četudi težko, tudi neskončno čakanje. Mnogi so prinašali ure radi malih napak, radi kakega skrivljene-ga kazalca, skratka, radi napak, ki bi jih sicer spregledali.

Toda prišlo je tako daleč, da je starček ni hotel dati nobene ure več nazaj. Bodisi da ga je napravil naval ur popolnoma neodločnega,

bodisi da se je bal, da je pritok ur dosegel vrhunec. Starček je izgubil svoj smehljaj. Odločno je odklanjal vrnitev ur. S skrbnim izrazom in nezaupljivim, otroškim obrazom je izjavil pri vsaki uri vedno znova: da je še zelo v neredu, da potrebuje skrbne nege...

In tudi ta govorica se je raznesla, da zavlačuje izročitev ur. In to je bilo ljudem končno vendar preveč. Nihče več ni nesel nanovo k njemu ure. In nihče starih odjemalcev ni prišel znova.

In kmalu je opazil, da odpirajo vrata prodajalnice le ljudje, ki ga hočejo napraviti revnejšega. Nihče več ni prišel, da bi mu prinesel kakega novega gojenca. Tedaj se sploh ni mogel več ločiti od nobene ure.

Dogajali so se neprijetni nastopi v prodajalnici, četudi so vsi spoštovali starčka, ki je toliko desetletij vendar popolnoma dobro delal. Vendar je prišlo včasih do hudih preprirov. Končno so ljudje zagrozili, da si bodo poiskali pomoči pri sodišču.

Svoje nočno ležišče je preselil sedaj iz kamrice pod veliko mizo v prodajalnici. Hotel je biti popolnoma blizu tiktakanju in udarjanju. Tam je spal — ali ni spal, slaboten, vedno bolj slaboten, ker se je moral skoraj popolnoma odreči hrani.

Končno so prinesle ure same odločitev, predno so se odločili njihovi lastniki in lastnice. Postale so same nepotrpežljive. Najbrže so se neko noč tako rekoč zagnale proti starcu — ne da bi se premaknile s svojega mesta.

Toda preveč so pognale njegovo srce — srce, ki je bilo le zanje. S tisočermi tiktakanjem so udarjale po njem in ga razdrobile.

Ko se je hotela policija ogledati po njem, ker je gnil zadevo tako daleč, da ni hotel več niti odpreti vrata prodajalnice, je našla mrtvega pod mizo.

okraju Dravograd v skupnem znesku 6000 dinarjev.

Zidanje novih šol. Tozadevno se je vršilo v letu 1928 14 komisijskih obravnav na licu mesta. Po predlogu širšega oblastnega šolskega odbora je oblastni odbor dovolil 17 siromašnim šolskim občinam mariborske oblasti podpore za zgradbo novih šolskih poslopj, odnosno za razširjenje in za popravila šolskih zgradb, tako da je dal v vsak srez po eno večjo podporo po 15.000 Din in v enem slučaju Din 20.000. Skupne podpore, ki so se nakazale siromašnim šolskim občinam v gradbene svrhe, znašajo Din 210.000.

KMETIJSTVO.

V smislu uredbe o prenosu poslov je država meseca marca t. l. prenesla na oblastno samoupravo sledeče kmetijske zavode: Kmetijsko-poizkusna in kontrolna postaja v Mariboru, semenogojstvo postaja v Beltincih v Prekmurju, trtnico in drevesnico v Kapeli pri Radencih, trtnico in drevesnico v Vukanovcu pri Središču, trtnico v Dramljah pri Celju, vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru, kmetijsko šolo v St. Jurju ob j. žel., trtnico in drevesnico v Pekrah, drevesnico v Ptuj in kmetijsko šolo v Rakičanu. S prenosom poslov na oblastne samouprave so s 1. aprilom t. l. prešli k oblastnim odborom vsi dotedanji pospeševalni organi kmetijstva razen oblastnega kmetijskega referenta.

Poljedelstvo. S kreditom kmetijskega ministrstva se je nabavilo 7 hmelskih škropilnic, ki so se doposlate okrajem. Pripravilo se je vse potrebno za izvajanje ministrskega pravilnika o kontroli hmelskih reznih. Nadaljevala se je ureditev kmečkih vzornih posestev. V Mariborski oblasti imamo danes v devetih okrajih 9 vzornih posestnikov, za katere je bilo to leto nakazanih nadaljnjih 16.000 Din. S tem zneskom so se na vzornih kmetijah vpostavila gnojšča in nabavili najpotrebnejši stroji in dobro seme. Za kmetijsko razstavo v Čakovcu, ki se je prav dobro obnesla in se je vršila od 7. do 10. oktobra t. l. je kmetijsko ministrstvo dovolilo znesek 20.000 Din. Za uničevanje hmelske stenice je Hmeljarsko društvo v Zalcu dobilo od kmetijskega ministrstva nakazan znesek 15.000 Din. Zadruga zveza v Celju je prejela podporo v znesku 50.000 Din za zadruga tečaje in za revizijo zadrug.

Živinoreja. Od raznih panog živinoreje najbolj nazaduje konjereja. Zlasti ni prodajnih prilik za mlada žrebeta, ki gredo večinom v roke mesarjev. V sled tega se krči število konj, zlasti pa število ubrejenih kobil. Po nalogu kmetijskega ministrstva se je nakazal »Centralni jugoslovanski kasačkih društev« v Turnišču pri Ptuj državi prispevek za konjske dirke v znesku 50.000 Din. Govoredoreja je številno in kakovostno nekoliko napredovala. Tudi svinjereja je napredovala. S skromnim zneskom ca Din 8000 smo porazdelili dvajset plemenskih mrjaščkov po nižini ceni. V svrhu razširjenja naše štajerske kure in povzdigo nesnosti se je brezplačno razdelilo tekom lanske jeseni 117 petelinov in 52 kokoši. Za živinorejsko razstavo v Šmarju pri Jelšah je kmetijsko ministrstvo nakazalo znesek Din 6000 za živinorejsko razstavo v Ljubnem istotako znesek Din 6000.

Nase mlekarstvo hira vsled pomanjkanja trga za mleko in mlečne proizvode. Mlekarski zadrugi v Sv. Lovrenca na Dravskem polju se je nakazala pomoč 5000 Din.

Vinarstvo in sadjarstvo. Sredi decembra 1927 sta bila zaključena viničarska tečaja v Pekrah in Kapeli s dobrim uspehom. Nova viničarska tečaja sta zopet popolnoma zasedena in trajata od 15. februarja 1928 naprej 9 mesecev. — V mesecih december 1927 in januar 1928 se je uprizorilo v področju mariborske oblasti več vinskih razstav in sejmov (Ivanjkovec, Ljutomer, Ptuj) ki jih je podprl oblastni odbor. Koncem novembra 1927 je od kmetijskega ministrstva prispela državna pomoč društvenim trtnicam in drevesnicam v znesku 9000 Din. Posamezne organizacije so dobile po 1000 Din. Trtni nasadi in drevesnice v Pekrah, Kapeli, Vukanovcu, Dramljah in Ptuj so normalno obratovale. Povpraševanje po trtah in sadnem drevju je bilo veliko in se ni moglo vsem zahtevam ugoditi. S 1. aprilom so ti nasadi prišli v oskrbo oblastne samouprave. — Pomniti mi je, da je bila državna pomoč naklonjena osrednji štajerski vinarski zadrugi v Mariboru v znesku Din 25.000 in prvi južnoštajerski vinarski zadrugi v Celju 25.000.

Kmetijski in gospodinski pouk po deželi.

Kmetijsko potovalni pouk v obliki nedeljskih predavanj in kratkih tečajev se je po potrebi vršil po celi oblasti, seveda v kolikor so bila sredstva na razpolago. Na boljše se je obrnilo s prenosom poslov na oblastni odbor, ki smatra kmetijski pouk za zelo važno sredstvo napredka in zato daje potrebne zneske na razpolago.

Kmetijsko nadaljevalni tečaji: V preteklem letu je bilo v Mariborski oblasti 16 kmetijsko-nadaljevalnih in trije gospodinski-nadaljevalni tečaji. Kmetijsko-nadaljevalne tečaje je obiskovalo 346 udeležencev, gospodinski-nadaljevalne tečaje pa 53 udeleženk. Tudi ta za naše podeželje zelo važen način pospeševanja kmetijske izobrazbe je s 1. aprilom t. l. prešel na oblastni odbor, ki ima hvalovredni namen ta način pouka razširiti in vspešiti.

Potovalni kmetijsko-gospodinski tečaji po deželi. Kmetijsko-gospodinski pouk se je širil po deželi s prirejanjem 10 tedenskih kmetijsko-gospodinskih tečajev z namenom, da se izobrazijo kmečka dekleta za dobre gospodinjice. Priredili so se v tej dobi trije tečaji, ki jih je obiskovalo skupno 50 kmečkih deklet.

Hoče in Pucenci. Uspeh na vseh teh tečajih je bil prav dober in je zanimanje med kmečkim ljudstvom za te tečaje zelo veliko. S 1. aprilom 1928 je med drugimi posli o pospeševanju kmetijstva prevzel prirejanje kmetijsko-gospodinskih tečajev Oblastni odbor. Iz tega poročila je razvidno, da se je navzlic skromnim sredstvom, ki sem jih imel za kme-

tijstvo na razpolago, napravilo mnogo koristnega. To je bilo mogoče le ob največji priidnosti in dobri volji. pospeševalnih organov.

G. veliki župan je nato poročal o veterinarstvu, vodnih razpravah, obrtnem referatu, zdravstvu, socialni politiki, šumarstvu in o hudournikih. Radi pomanjkanja prostora bomo ta del poročila objavili prihodnjic.

Svoje temeljito poročilo je zaključil g. veliki župan s sledečimi besedami: »Na koncu svojega poročila se moram spomniti še lepega in harmoničnega sodelovanja z oblastnim odborom mariborskim. Ko prevzema oblastna samouprava vedno večji krog poslov, prevzema s tem tudi toliko težje breme odgovornosti pred sedanjem in bodočimi generacijami. Mislim, da je baš v tem nelahkem razvojnem štadiju zlasti potrebno, da gresta državna uprava in samouprava roko v roki veselo na delo za korist in procvit mariborske oblasti. Za svojo osebo vas moram, gospodje oblastni poslanci, zagotoviti, da bom vsa vaša koristna stremljenja z vsemi silami podpiral. V tem zmislu želim vašemu letošnjemu zasedanju najboljših uspehov.«

Po končanem poročilu, ki ga je skupščina sprejela s toplim aplavzom, se je oblastni predsednik dr. Leskovar zahvalil g. velikemu županu za vsestransko poročilo ter za globoko umevanje, ki ga ima za razvoj in procvit naše samouprave.

Nato se je seja prekinila. Ob 14. je zboroval šolski odsek, ob 17 pa se je sestala skupščina k zasedanju. Na prvi točki dnevnega reda je bilo poročilo oblastnega predsednika.

Poročilo preds. dr. Leskovaria

V svojih uvodnih izvajanjih omenja težave, ki so od početka preprečevale delovanje oblastnega odbora. Z nakupom Scherbaumove hiše ter s sprejetjem tretjega oblastnega proračuna z dne 2. decembra 1927, ki predvideva circa 14 milijonov rednih dohodkov, se je zagotovilo redno delovanje oblastnega odbora ter se je zagotovila razvoj oblastnih uradov. Začela se je sistematična organizacija oblastnega centralnega urada, ki obsega sedem oddelkov: gradbeni oddelček, oblastna finančna uprava, zdravstveni oddelček, občinski oddelček, oddelček za trgovino, obrt in industrijo, šolstvo, narodno prosveto ter socialno politiko, kmetijski oddelček in oddelček za kmetijsko nadaljevalno šolstvo. Celokupno število v posameznih oddelkih zaposlenih uslužbencev znaša 67.

GRADBENI ODDELEK.

Na novo ustanovljena samouprava se je ob pričetku svojega delovanja znašla pred težko nalogo vsesplošne sanacije. Največ je trpelo prebivalstvo mariborske oblasti od velikih poplav ob večjih in manjših rekah (Mura, Drava, Savinja, Mislinja, Meža, Žičnica, Dravinja, Pesnica, Ščavnica, Trnava in Lendava). Radi neprestanih neurij so silno trpele okrajne in občinske ceste.

Radi inkameracije bivših deželnih doklad po državi, ki je v letih 1926 do 1928 dajala okrajem le delne zneske, je bila oskrba okrajnih cest pomanjkljiva. Cestno vprašanje, težko iz tehnično-ekonomskih razlogov, je bilo tudi v javno-pravnem oziru zamotano. Mariborska oblastna samouprava je razen tega morala prevzeti od države 172 km cest, ne da bi dobila zadostno vzdrževalno dotacijo.

Vzdrževanje samoupravnih cest.

Oblastni odbor je takoj v začetku šel za tem, da najde primerne kamnolome, iz katerih bi se po razmeroma ugodni ceni lahko dobival dober gramoz. Pričela se je zato eksploatacija kamnolomov v Cerovcu pri Rogasli Slatini in v Zgornji Slovenski Bistrici. V vsakem kamnolomu se je namestil po en drobilac z urno kapaciteto od 5 kub. metrov. Razen tega se je nabavil za vsak kamnolom kompresor na bencin. Proječniški stroški gramozov v kamnolomu v Gornji Bistrici ter njegovega dovoza na cesto Pesnica—Sv. Lenart znašajo na 1 kub. meter Din 120. Trenutno se gibljejo še med 130—140 Din, pa se bodo postopoma znižali na 120 Din. Razen tega se bosta namestila v obeh oblastnih kamnolomih še dva drobilca.

Na podlagi uredbe o organizaciji cestno-vzdrževalne uprave prevzame oblastni odbor s 1. januarjem 1929 eno četrtino vseh dosedanjih okrajnih cest v svojo upravo. V svrhu nadzorstva se je pri oblastnem gradbenem oddelku otvoril praktični in teoretični tečaj za cestne nadzornike. Izdalo se je v letu 1928: za bivše državne ceste v Slovenski Krajini Din 200.000; za komitatske ceste v Slovenski Krajini Din 600.000; za bivšo državno cesto Čakovec—Letinski most v Medjimurju Din 50.000; za okrajne ceste v Medjimurju Din 300.000; za bivšo Podravske ceste Din 150.000; za deželne ceste v Mežiški dolini Din 400.000. — Tudi se je letos razdelil med okraje državni

prispevek iz proračuna za leto 1928-9 v skupnem iznosu Din 1.729.600. Razen tega so se dovolile sledeče podpore: za most čez Boljsko v celjskem okraju Din 10.000; za most v Gornjem gradu in Radmirju 50.000; za popravilo ceste Konjice—Oplotnica Din 40.000; za obrežni zid ob Žičnici pri Spitališču Din 41.000; za mostove na Radijski cesti okraj Marenberg Din 15.000; za cesto Boreci—Veržej in most v Pristavi Din 40.000; za most čez Dravo v Ptuj Din 90.000; za most v Pečekah in za cesto Košnjica—Pekel Din 15.000; za velunsko cesto v šoštanskem okraju Din 5000; za most čez savinjsko strugo v Polzeli, za popravilo na cesti Marija Reka Din 20.000. Kot podporo za odpravo elementarnih poškodb na nekaterih važnih občinskih cestah se je v letih 1927 in 1928 izplačala vsota Din 150.000.

Nove cestne zgradbe in preložitve.

Tudi novim cestnim zgradbam je oblastni odbor takoj v začetku posvečal vso pozornost. Tako se je izdalo: za cesto St. Jur—Marija Dobje Din 100.000; za most čez Savinjo v Grižah Din 90.000; za cesto Ramočanec—Turnišče Din 400.000; za cesto Lomanože—Ščavnica—Sv. Benedikt Din 300.000; za cesto Petelinjek—Ličnica Din 400.000; za cesto Lesično—Prevorje—Sv. Urban Din 500.000; za cesto Luče—Solčava Din 300.000; za cesto Savci—Rucman Din 40.000; za most čez Dravo v Dravogradu Din 400.000; za cesto Jurjevci—Stogovci Din 100.000; za cesto Stopree—Čermožiše Din 12.000; za cesto Hrastovci—Sv. Rupert—Zamarkova Din 23.000; za cesto Belo—Zibika Din 270.000; za cesto Polzela—St. Ilj pri Velenju Din 150.000; za cesto St. Ilj—Velka Din 200.000.

V letu 1928 se je dovršila poprava mostu čez Dravo v Dravogradu in most čez Savinjo v Grižah, dočim se bodo prve cestne zgradbe predale prometu v prihodnjem letu.

Tudi je izvršenih veliko novih cestnih projektov, ki se bodo mogli le postopoma uresničiti in ki se bodo že prihodnje leto pričeli izvrševati. Tudi si je oblastni odbor zbral iz bivšega graškega arhiva nekatere še neizvršene projekte.

Regulacija rek in potokov.

Ze v letu 1927 so se pričela tozadevna dela na Mislinji, Meži, Hudinji, Muri, Dravi ter Lendavi in njenih pritokih; leta 1928 pa še na Pesnici, Žičnici in Trnavi v Medjimurju.

Za vodne zgradbe so se trošili sledeči zneski: za delno regulacijo Mure od Dokležovja do Sp. Mote Din 500.000; za delno regulacijo Drave pri Muretincih—Zobovcih in Vurberku Din 200.000; za delno regulacijo Meže v Farni vasi pri Prevaljah Din 80.000; za regulacijo Mislinje od Sv. Jederti do St. Janža Din 700.000; za regulacijo Hudinje od Škofje vasi do izliva v Voglajno Din 300.000; za regulacijo Pesnice od Moškanje do Mezgovcev Din 200.000; za regulacijo Žičnice od Žič do Spitališča Din 100.000; za regulacijo Lendave, Libine—Crni kotel Din 160.000. Regulacija Trnave v Medjimurju se prične z dnem 5. novembra.

Ker je naknadni kredit za delno regulacijo Mure izčrpan, je oblastni odbor sklenil, da za nadaljevanje nujno potrebnih del na Muri najame posojilo od Din 1.000.000 in to na podlagi zagotovila g. finančnega ministra, da bo v državni budžet za leto 1929-30 unesel 1 in pol milijona dinarjev za regulacijo Mure, iz katerih sredstev se bo potem to posojilo vrnilo.

Zelo aktualna je postala tudi regulacija Savinje s pritoki s širšim in ožjim gradbenim programom. Razen tega obstajajo za vodne zgradbe še drugi izdelani projekti.

Melioracije.

Oblastni odbor je v letu 1927-28 prispeval za namakanje in osušitev travnikov v Slivnici pri Mariboru 40.000 Din. Izvršile so se tudi razne melioracije v Slovenski Krajini. Vodni zadrugi v Dolnji Lendavi je izplačal oblastni odbor za razna melioracijska dela Din 240.000. V večjem obsegu se bodo mogle vršiti melioracije po izvršeni regulaciji Pesnice, Trnave, Ščavnice, Glabellke in Dravinje. Tudi se je v letu 1928 osušilo večje število plavov, za kar se je izdalo 60.000 Din.

Vodovodi.

Za vodovode se je izdalo v letu 1927-28: za zgradbo novega vodovoda v Hočah 30.000 Din; za zgradbo novega vodovoda v St. Petru pod Sv. Gorami 50.000 Din; za izmenjavo cevi pri vodovodu v Ljubnem Din 20.000; za zgradbo vodovoda v Zavodni pri Celju 25.000 Din; za popravilo vodovoda v Razborju pri Slovenjgradcu Din 2000, v Ribnici na Pohorju Din 15.000, v Zavodni pri Šoštanju Din 5000. Razen tega čakajo izvršitve še razni že izdelani projekti za nove vodovode.

Visoke zgradbe.

V letih 1927-28 se je zgradila v zdravilišču Rogaska Slatina nova švicarija s 40 tujskimi

Preveč kadim
in sedaj me boli glava pa slabo
mi je. Pa vzamem

Aspirin tablete

ki me hitro in zanesljivo oproste
teh bolečin. Pri tem so pa po-
polnoma neškodljive.
Zahlevajte pa vedno originalni
zamot „Bayer“,
ki se spozna na
modro-belo-
rdeči varst-
veni znam-
ki.

sobami ter letno kino-gledališče. V Mariboru je v teku zgradba nove izolirnice pri splošni bolnici; preuredil se je porodniški oddelček mariborske bolnice; adaptiralo se je dvoriščno poslopje za palačo oblastnega odbora, v katerem je 12 sob. Gradbeni stroški znašajo Din 420.000. — Na vogalu Gregoričeve in Strossmajerjeve ulice se gradi dve stanovanjski hiši, ki bosta v letu 1929 dogotovljeni. Stanovanj bo 22, gradbeni stroški pa bodo znašali okoli Din 3.000.000.

OBLASTNA FINANČNA UPRAVA.

Blagajniško delovanje se je pričelo z dnem 14. marca 1927, ko je ministrstvo financ otvorilo prvi kredit v znesku Din 700.000. 1. oktobra sta prevzela blagajniške posle dva računsko uradnika. V računskem letu 1927 je znašal celokupni blagajniški promet 45.707.639 Din 54 p. V proračunskem letu 1928 se je naložilo sistematično kameralistično knjigovodstvo, ki se danes vodi tekoče.

ZDRAVSTVENA POLITIKA.

S proračunom za l. 1928. se je odprl oblastnemu odboru širši delokrog. Otvoril se je v mariborski bolnici nov porodniško-ginekološki oddelček. — Rentgenološki oddelček se je izpopolnil z novimi aparati. — Za Zdravstveni dom v Rogatu se je dovolil znesek 20.000 dinarjev. — Finančno stanje bolnice in hiralnice se je toliko zboljšalo, da so se krile vse tekoče redne potrebščine ter da se je mogla nabaviti večja množica aparatov in inventarja. Tudi so se mogla izvršiti nekatera nujna popravila na poslopjih in tehničnih napravah. — V Mariboru so vseh neplačanih obveznosti 1.1.1928. in hiralnic je pričakovati, da bo v prihodnjih mesecih po ministrstvu narodnega zdravja izplačal znesek 2.005.769.76 Din. — V mariborski, celjski, murskosoboški, slovenjgraški in ptujski bolnici so se izvršila potrebna popravila ter inventarne spopolnitve. — Hiralnica v Vojniku si je postavila novo gospodarsko poslopje s stanovanjskimi prostori za uslužbenice in štrabami. — Za javne bolnice v Murski Soboti, Slovenjgradcu in Ptuj so se nabavili novi rentgen-aparati. — Z ozirom na naraščajočo frekvenco bolnice se posveča posebna briga stremljenju, da se povečajo posredstva teh zavodov (mariborska in celjska javna bolnica). Zasebnim bolnicam pa se je izplačala proračunsko predvidena podpora; bolnica v Ormožu je prejela 20.637.50 dinarjev, v Konjicah 6000 Din, hiralnica v Muretincih 12.000 Din. — Frekvence v javnih in zasebnih bolnicah kaže naraščajočo tendenco. Hiralnice so stalno zasedene. Skupno število oskrbovancev znaša dnevno 1.290—1.400. — V blaznicih ljubljanske oblasti se oskrbuje tačas okoli 290 umobolnih iz mariborske oblasti. Vprašanje kritja stroškov za zdravljenje naših umobolnih v zavodih ljubljanske oblasti se bo moralo še rešiti. — Tudi je oblastni odbor izdelal pravilnik za okrožne zdravnike in okrožne babice ter na novo porazdelil vse občine mariborske oblasti na 73 zdravstvenih okrožij. — Določitev sedežev okrožnih babic je v teku. Tudi je oblastni odbor dovolil nekaterim babicam podpore. — Oblastni odbor je tudi poravnal stroške za nabavo cepiva v znesku 3.487.60 Din. — Siromašnim bolnikom se je izplačalo 1.466 Din, Protituberkulozni ligi se je izplačala podpora 5.000 Din. — Tudi se je oblastni odbor udeležil po svojih zastopnikih ankete v Murski Soboti, na kateri se je razpravljalo o protitrahomski akciji v Medjimurju in Slovenski krajini. Tozadevno so v proračunu za l. 1929. previdene potrebne postavke. — Za asanacijo javnih vodnjakov v Podložah, na Ptujski gori ter v Kicarju se je dovolil znesek 5.000 Din.

V splošnem se lahko mirno ugotovi, da so se zdravstvene razmere v oblasti znatno zboljšale, odkar je prevzel oblastni odbor zdravstvo v svojo upravo.

OSREDNJA OBLASTNA PISARNA

je danes že dobro organizirana ter zelo eks-peditivna. S pomnožitvijo števila pisarniškega osebja se je aparat osrednje obl. pisarne še znatno spopolnil. Zivahno poslovanje je razvidno iz števila vlozkov. V času od 31. decembra 1927 izkazuje vlozni zapisnik 5875 vlozkov, v času od 1. januarja 1928 do 31. oktobra 1928 pa znaša število vlozkov že 17.807. Nato je predsednik dr. Leskovar poročal še o občinskem oddelku, o socialni politiki in o kmetijstvu. Ta del poročila priobčimo prihodnjic.

Po končanem poročilu je prišel v razpravo predlog oblastnega odbora o osnutku oblastnega proračuna za

1929.

ZOBOL – GLAVOBOL

ali trganje po zobeh in v glavi
vsled prehlajenja
odstranja zanesljivo in naglo

ALGA

V lekarnah in drogerijah 1 steklenica s točnim navodilom
Din 16.—

Ljubljanska oblasna skupščina

Včerajšnja seja oblasne skupščine je bila prva v novem zasedanju. Po kratkih formalnostih je otvoril novo zasedanje g. veliki župan dr. Fran Vodopivec s temi besedami:

Spoštovana skupščina! Pooblaščenemu z zakonom čast mi je v imenu Njegovga Velikanstva kralja zaključiti 11. redno zasedanje spoštovane skupščine.

Istčasno odpiram v imenu Njegovga Velikanstva kralja 11. redno zasedanje te skupščine. Kraljevi ukaz, s katerim se sklicuje oblasna skupščina na 11. redno zasedanje in ki je bil objavljen v Službenih Novinah dne 30. oktobra 1928, št. 252, se glasi:

MI

ALEKSANDER I.

po milosti božji in narodni volji kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev

odrejam na predlog predsednika Našega ministrskega sveta, Našega ministra za notranje posle in na podstavi člena 53. zakona o oblasni in sreski samoupravi:

Vse oblasne skupščine naj se skličejo na redno zasedanje v glavni kraj oblasti na dan 5. novembra 1928.

Predsednik Našega ministrskega sveta, Naš minister za notranje posle naj izvrši ta ukaz.

V Beogradu, dne 26. oktobra 1928.

Aleksander, s. r.

Predsednik ministrskega sveta, minister za notranje posle: Dr. Korošec, s. r.

(Medklici: »Živijo kralji!« — Burno plaskanje.)

Predsednik dr. Marko Natlačen:

Gospodje poslanci! Sedaj, ko je 11. zasedanje naše skupščine zaključeno, in otvorjeno 11. zasedanje, prehajamo k nadaljnji točki dnevnega reda.

V zmislu člena 129. zakona o oblasni in okrajni samoupravi ima veliki župan dolžnost, da priobči vsako leto skupščini na znanje

Poročilo o stanju občne administracije v oblasti

Glede na to prosim g. velikega župana, da poda to poročilo.

Veliki župan dr. Fran Vodopivec

je v skoro dvehurnem govoru izčrpno poročal o vseh panogah javnega gospodarstva, ki so le količkaj v zvezi z občo upravo. Kakor bi radi javnost seznanili s celotnim tem dragocenim pregledom, vendar nam to ni mogoče in ga moramo podati le v izvlečku.

V ORGANIZACIJI OBČNE UPRAVE

v oblasti imamo zaznamovati v pretekli dobi izločitev upravne občine in okraja Kastav iz ljubljanske oblasti in pridelitev tega okraja primorsko-krajski oblasti.

Na željo velike večine občin logaškega okraja se je z odobrenjem ministrstva za notranje zadeve prenesel sedež okrajnega glavarstva iz Gorenjega Logatca v Dolenji Logatec.

Veliki župan je nito omenjal prenos posloj iz državne v oblasno upravo. O tem smo javnost itak sproti obveščali.

O STANJU JAVNE VARNOSTI

lahko rečem, da je povoljno. Orožništvo in policija vršita vestno svojo nalogo.

Začetkom tekočega leta so se motorna vozila na novo registrirala in sicer za celo državo enako. Nova registracija olajšuje tudi oblasnemu odboru predpisovanje in pobiranje oblasne takse na motorna vozila.

V avgustu je bil objavljen novi zakon o posesti in nošenju orožja in pravilnik za izvrševanje tega zakona. Važno je zlasti, da se po novem zakonu izdajajo orožni listi s trajno veljavnostjo. Zakon ima tudi olajšave glede lovskih pušk za svinčeno zrnje, ki jih imajo kmečki posestniki, vendar se nošenje lovskih pušk brez orožnega lista v ljubljanski oblasti ni dovolilo, ker bi s tem trpela občinska lovišča ter bi se dajala priložnost za divji lov, kar bi bilo le v škodo občinskih financam.

Cigani so se med vojno in po vojni v nekaterih krajih oblasti močno razmnožili. Vzlic trudu oblastev je cigane težko privaditi stalnosti in rednemu delu. Da se temu perečemu vprašanju pride v okom, je ministrstvo za notranje zadeve nedavno izdalo okrožnico na vse velike župane, ki vsebujejo smernice, kako je postopati s cigani in kako je vobče urediti cigansko vprašanje. Podrejena oblastva so dobila na podlagi te okrožnice vsa potrebna navodila, da se cigansko vprašanje končno na zadovoljiv način uredi.

Ubožne ustanove so bile vsled vojnih in povojnih razmer močno prizadete po vojnem posojilu in po izpremenjenih valutarnih razmerah. Mnogo ustanov je tako izgubilo skoro vsako vrednost. Vsled tega se dela na to, da bi se po več sličnih ustanov združilo v eno samo ustanovo, ki bo reprezentirala vsaj nekaj vrednosti. Ostale ustanove se redno razpisujejo in oddajajo potrebnim prosilec.

O STANJU KMETIJSTVA

In njega pospeševanju v ljubljanski oblasti čast mi je poročati sledeče:

Ze dolgo ni priroda na kmetijsko produkcijo v ljubljanski oblasti tako neugodno vplivala kakor letos, izvemši morda žito in vinograde, ki so dali precej dober pridelek zlasti tam, kjer ni bilo poznih mrazov odnosno toče. Travniki, deteljišča, ozimina, sadonosniki in vinogradi so trpeli že vsled dolgotrajne ostre in hude zime. Mrzla, vesela pomlad je zadrževala razvoj vseh kultur ter ovirala pomladansko setev. Potem je pa še pozen mraz v mesecu maju napravil svoje na raznih kulturah. V mesecu juniju pa je polagoma nastopila suša, ki je potem v juliju in avgustu postala za naše kmetijstvo katastrofalna ter napravila največjo škodo. Edino na ozimini v

nizkih legah ter na prvi košnji na dolinskih travnikih in deteljiščih ni napravila občutne škode. Vsled hude, trajne suše se ni mogla pravočasno izvršiti setev strnišnih sadežev, zlasti repe in ajde. Fižol, koruza, krompir, zelje in korenjske rastline, detelja in olava, ozioroma paša se niso mogli razviti, odnosno so od suše skoro popolnoma zgoreli. Pa tudi vinogradi, sadonosniki in hmeljniki so v suhih legah močno trpeli. V septembru in oktobru je spet dolgotrajen dež napravil na ajdi in v vinogradih novo škodo ter oviral tudi sušenje olave in povzročil ponekod znatne poplave. Nazadnje, v oktobru, pa je prišla še slana, ki je napravila na nekaterih poznih pridelkih, zlasti na ajdi in na vrlovih mnogo škode.

Tudi toča nam v tem letu in prizanesla. Padala je več ali manj v vseh okrajih oblasti. Najbolj prizadeta po toči sta bila okraja Kamnik in Brežice, potem Krško in Logatec. Celokupna škoda po toči v oblasti se ceni na kakih 12 milijonov dinarjev. V logaškem in kranjskem okraju je napravil to poletje tudi požar večmilijonsko škodo.

Posledica ogromne škode, povzročene po vremenskih nepravilnostih, ki se ceni na 250 milijonov dinarjev, bo, da bo kmečko ljudstvo do bodočih žetve trpelo veliko pomanjkanje na živilih in na krmi, in da se ne bo moglo fiziološki prav nič in krompirja zelo malo izvažati.

Najbedneje z ozirom na letošnje slabo letino je nedvomno kmečko prebivalstvo v Beli Krajini, Suhi Krajini, v okraju Kočevje, Logatec in v enem delu krškega, brežiškega, kamniškega in ljubljanskega okraja. Le-temu proti lakota in je tudi v nevarnosti, da ostane spomladi brez živine. Poskrbeti bo pravočasno, da dobijo siromašni kmetje imenovanih krajev čez zimo primeren zaslužek ter vsaj nekaj kuruze in močnih krmil (otrobov) po znižani ceni. V svrhu pomoči je zahtevalo ministrstvo za socialno politiko že predlogov, katere javna dela naj bi se v prizadetih krajih izvršila, da bi si prebivalstvo zaslužilo potrebni živež.

Glede pospeševanja kmetijstva v oblasti omenjam tole: Kakor v pretekli dobi, tako se je tudi letos skušalo s strani države in samoupravne oblasti pospeševati kmetijstvo z delitvijo podpor posameznim kmetovalcem ter kmetijskim društvom in združenjem. Za strokovni pouk med kmečkim ljudstvom so skrbeli državni okrajni strokovni organi, ki so pa s 1. oktobrom prešli pod samoupravno oblast. Tudi naša agila Kmetijska družba ter Sadjarsko in vrtnarsko društvo, kakor tudi čebelarstvo društvo so v tekočem letu mnogo storili v tem pogledu.

Omenjena bodi jubilejna kmetijska razstava, ki je bila v preteklem mesecu septembru na tukajšnjem velesejmu. Po zaslugi agilnih organov Kmetijske družbe in drugih činiteljev kakor tudi z državno podporo je ta razstava v vsakem pogledu izvršno uspela ter jasno pokazala, da naš kmet kljub težkim časom v vseh kmetijskih panogah lepo napreduje.

V VETERINARSKI STROKI

bi bilo omeniti, da je bilo v tekočem letu zdravstveno stanje domačih živali v splošnem zadovoljivo in vsaj ne slabše kot v prejšnjih letih. Izmed kužnih bolezni so se pojavljale le one, ki so v oblasti že običajne in tudi te ne v previsoki meri; novih kug letos ni bilo.

Koncem letošnjega leta stopi v veljavo enoten državni zakon o zatiranju in pokončevanju živalskih bolezni; vsled tega se bo vršila veterinarska služba po vsej državi po istih predpisih, kar bo zlasti precejšnjega pomena za izvoz živine.

G. vel. župan je nadalje poročal o hidro-tehničnih delih, o stanju gradbene stroke, o žumarstvu, industriji, socialnih nalogah itd. Radi preoblegga gradiva bomo o tem poročali prihodnjice.

Svoje poročilo je g. vel. župan sklenil:

Gospodje poslanci! S tem je moje poročilo končano.

Iz poročila g. predsednika oblasne skupščine, ki ste ga pred kratkim slišali, in iz mojega današnjega poročila lahko razvidite, da črnogledi pesimizem ni na mestu, da gremo kljub mnogim in velikim težavam, ki se pogosto pojavljajo, naprej. Po dosedanjem smemo upravičeno upati, da bomo v složenem delu in v sporazumnem stremljenju te težave premagali in da se bo naš gospodarski in z njim socialni položaj v bodočnosti izboljšal.

Vam, gospodje poslanci, želim, da bi imeli v danes otvorjenem zasedanju mnogo uspehov. Kar se mene in meni podrejenih oblasti tiče, Vam zagotavljam, da Vam pojdem pri delu za narod in za državo z vsemi našimi močmi z veseljem na roko. (Burno odobravanje in plaskanje.)

Predsednik dr. Natlačen se je velikemu županu zahvalil za izčrpno in obširno poročilo. Nato je poročal o brzojavki, ki jo je prejel od dvorne pisarne. Skupščina je pri tej priliki viharo manifestirala za kralja in državo. Predsednik je še poročal: V smislu čl. 69. zakona o oblasni in sreski samoupravi sklepa oblasna skupščina vsako leto za prihodnje leto o oblasnem proračunu po predlogu oblasnega odbora.

Ljubljanski oblasni odbor predlaga načrt uredbe o proračunu za l. 1929. in predlaga: Skupščina sprejmi uredbo o proračunu za l. 1929. po priloženem načrtu.

Ta predlog oblasnega odbora odkazujem odseku za finance in proračun.

Oblasni odbor predlaga: Uredbo o pobiranju obče, doklad na pivo in žganje, opojne pijače in predlog, da se dosedanj krajevni občini Hotiči in Konj združita s krajevnimi občini Litijo v politično in upravno enoto Litijo.

Predsednik je odkazal vse predloge odseku za uredbe, nekatere druge predloge poslancev pa dotičnim oddelkom in je sejo zaključil.

Kaj je novega

Koledar

Torek, 6. novembra. Lenart, Sever, Fe-
liks. — Jutri: Janez Gabriel.

Osebnosti

★ Operna pevka ga Lovšetova je odpotovala v Ameriko. Potovala je z ladjo »Leviathan«. Ze na ladji je priredila koncert. Pri slovesni maši je pela slovenske cerkvene pesmi. S tem svojim nastopom je dosegla vsihrčno priznanje vseh potnikov: Japoncev, Amerikancev, Špancev itd. in raznesla slavo naše domovine v daljni svet. Vsi potniki: ladji so govorili samo o Jugoslovanih in o slovenski kulturi. Njen koncert je bil dne 21. oktobra v veliki Indijski orani, v kateri je prostora za 2000 ljudi. Uspeh koncerta je bil zelo lep.

★ Iz vojaške službe. Imenovani so za vršila dolžnosti poveljnika Moravske pehotne brigade, peh. polkovnik Dragan Koraj, dosedaj poveljnik 40. peh. polka »Triglavskega« v Ljubljani; za poveljnika predimenovanega polka pa pehotni polkovnik Jovan Cvejič; za pomočnika poveljnika Kumanovskega vojnega okrožja, peh. podpolkovnik Franjo Malčak; za pomočnika poveljnika Petrinjskega vojnega okrožja, pehot. podpolkovnik Josip Smid in za poveljnika 2. bataljona 41. peh. polka, pehotni podpolkovnik Ivan Rojnik.

★ Umrla je v Škofji Loki gospa Ivana Blaznik. Pokopali jo bodo ob pol petih popoldne.

★ V naše državljanstvo sta sprejeta Danica Mercina, učiteljica iz Cerklje in Ivan Berdon, dnevničar pri ekspozituri okr. glavarstva iz Škofje Loke.

Ostale vesti

★ Za čast slovenskih fantov bivšega planinskega polka št. 2. Prejeli smo: V nedeljskem »Jutru« piše nekdo pod naslovom »Stirina najst dni jugoslovenske vlade v Gorici« zelo žaljivo za slov. planinski polk št. 2, ki da je bil zelo nezanesljiv ob prevratu v Gorici in je zato vsa služba visela samo na 50 orožnikih, redarjih in Srbi. Kaj takega more napisati samo človek, ki nima pojma o vsej službi, ki so jo slovenski vojaki takrat vršili. Da so bili pa zelo zanesljivi, dokazuje dejstvo, da so noč za nočjo telefonično klicali polk za ojačenje straže na voški, v bankah itd. O zanesljivosti polka bo vsak objektivni pisec drugače pisal, kot je v »Jutrovem« članku pisal nepodpisani. Radoveden sem, kako bi izgledala Gorica brez slovenskega polka? Glede številčne moči: da bi večina polka »izginila brez sledu«, ne drži. Dokaz: časten odhod polka z orožjem iz Gorice, kar ni bil uspeh dogovora, ampak polkova slava in sloves, o katerem so se imeli Italijani večkrat čast prepričati na lastni koži. Vedeli so, da opravek s polkom ne bi bil malenkosten. Če bi polk obstajal iz pešice vojakov — poznamo Italijane: kljub vsem dogovorom bi storili svoje. O tem naj nima nihče drugega mnenja! Sicer pa vsa ta dejstva lahko potrdijo tedanji polkovni komandant Kranjc, slovenski častniki in tudi objektivni politiki. Po desetih letih stvar zavijati, pa ni lepo in častno. — Tudi eden iz Gorice.

★ Člani Slov. kat. akad. starešinstva se vlijudno naprošajo, da zanesljivo sporoče čimprej — najdalje do 15. nov. t. l. — odboru natančne sedanje naslove obenem z navedbo poklica, ev. čina in nameščenja ter specialne stroke oz. posebnega zanimanja. Vse spremembe naj javljajo starešine odslej vedno sami, ker je zlasti glede osamljenih in oddaljenih sicer nemogoče imeti najnovejšo stanje v evidenci. — Nadejamo se, da bodo tovariši to gotovo storili v svojem in društvenem interesu. Odbor Slov. kat. akad. starešinstva, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7.

★ Običajni letni Martinov sejem v Ra-
dečah se vrši v torek 13. novembra 1928.

Slovesna otvoritev Ferkovega muzeja pri Ptuj

Ob 35letnem jubileju ptujskega Muzejskega društva se je preteklo nedeljo vršila v Ptuj slovesna otvoritev novega Ferkovega muzeja v prostorih nekdanjega dominikanskega samostana, ki ga je bila občina v to svrhu dala preurediti in adaptirati. Slovesna otvoritev se je pričela s slavnostnim zborovanjem, ki ga je ob krasni udeležbi odličnih gostov in občinstva otvoril mestni župan Miha Brenčič. Med drugim so se udeležili otvoritvenih slavnosti: vel. župan dr. Schaubach, prevz. kn.-šk. dr. Karlin s pomožnim škofom dr. I. Tomažičem, oblasni predsednik dr. Leskover, prosvetni šef dr. Kotnik, vseuč. prof. dr. Emil Reich, ravnatelj avstr. arh. instituta na Dunaju, univ. prof. dr. Schmid iz Gradca, dr. Vladimir Petrovič, ravn. nar. muzeja v Beogradu, univ. prof. dr. Hoffiller, ravn. arh. muzeja v Zagrebu, dr. Mihovil Abramič, ravn. arh. muzeja v Splitu, univ. prof. dr. Nikola Radojčić iz Ljubljane s svojim seminarjem, vseuč. prof. dr. F. Lukman, dr. M. Kos, dr. B. Saria, dr. J. Kelemina ter dr. A. Melik iz Ljubljane, ravn. ljublj. Nar. muzeja dr. Mal, prelat dr. Franc Kovačič iz Maribora ter mnogo drugih odličnih dostojanstvenikov in gostov iz Avstrije ter drugih mest naše države. Po pozdravnem go-

voru g. župana M. Brenčiča je v jedernatih izjavah podal razvojno sliko ptujskih zgodovinskih zbirk g. ravnatelj dr. Komljanec, predsednik ptujskega Muzejskega društva. Govorili so nato še g. konservator V. Skrabar, prelat dr. Franc Kovačič, veliki župan dr. Schaubach, obl. predsednik dr. Leskover, vseuč. prof. dr. Reich, dr. Petrovič, dr. Hoffiller, dr. Radojčić, dr. Kos, dr. Abramič, dr. Pečovnik, dr. Mal, dr. Zupanič, dr. Lukman in dr. Nikolajev. Vsi govorniki so izražali svoje veselje ob otvoritvi tega muzeja ter poveljevali zasluge zaslužnih mož, ki so veliko žrtvovali, da je do tega prišlo. Nato je imel strogo znanstveno in strokovno predavanje o zgodovini dominikanskega samostana konservator dr. Stele iz Ljubljane. Na slavnostnem zborovanju so se prečitali tudi brzojavni pozdravi min. predsednika dr. Korošca, don F. Buliča ter prof. Ferka.

Popoldne se je vršil skupen ogled graščine Zg. Ptuj, kjer so bili gostje kar najlepše sprejeti in pogoščeni. Ob 20 je bil slavnostni komerc, ki so se ga udeležili mnogi odlični gostje in dostojanstveniki. Včeraj popoldne se je vršilo v muzejskem refektoriju strokovno zborovanje, popoldne pa se je vršil izlet gostov v Haloze.

Smrtna nesreča v Laškem

Včeraj jutraj so zapazili ljudje na železniški progi pred vilo ravnatelja Smertnika v Laškem človeško truplo. Sodna komisija, ki je prišla takoj na mesto nesreče, je ugotovila identiteto ponesrečenca gostilničarja in posestnika iz Tremarj Ivana Lipovška. Ponesrečenca je moral železniški stroj zadeti v glavo, ker ima nad tilnikom glavo razbito. Tudi leva roka nad zapestjem je deloma odtrgana, deloma zmečkana. Poleg ponesrečenca je ležalo ob tiru tudi njegovo kolo. Kako se je nesreča zgodila, ni dognano, vendar se pa misli, da je šel Jakob Lipovšek v ponedeljek jutraj nekako ob pol 2 po progi proti domu s kolesom, a pri tem ni zapazil, da vozi za njegovim hrbtom iz postaje vlak.

Uboj v Studencih pri Mariboru

Franc K., oskrbnik hiše št. 17 na Aleksandrovi cesti v Studencih, je imel na stanovanju osem fantov. Vsi so pomožni zidarski delavci, ki delajo pri gradbi delavskih hišic v Koloniji. V nedeljo jutraj ob 1 je prišel domov nekoliko vinjen Bežjak Franc; drugi so že vsi spali. Bežjak je pristopil k umivalni posodi ter z vodo polil Alojzija Ljubca, spečega na svojem ležišču na tleh. Ljubec je Bežjaka pozval, naj da mir in naj ne razgraja, ker ni sam v hiši. Bežjak pa je mesto odgovora skočil proti Ljubcu ter mu prisolil zašušnico. Radi tega so poslegli tudi drugi vmes; naenkrat je potegnil Bežjak nož iz žepa ter navalil na Janeza Popovška. Le-ta pa se je izognil napadu, zgrabil za nož ter ga izvil Bežjaku iz rok; nato pa je zadal Bežjaku več smrtonosnih ran. Ko je prišla na lice mesta rešilna postaja, je bil Bežjak že mrtev. Prepeljali so nato v mrtvašnico v Studencih; včeraj se je vršila obdukcija. Ko je Popovšek videl, kaj je storil, je dejal svojim tovarišem: »Zal mi je, da sem to storil; tukaj ne morem ostati, ampak grem domov in se tam javim orožništvu. Nato je Popovšek zares izginil proti Ptuj, kjer je doma.

Ne zamudite

znatnega popusta na vsa oblačila, pri
Jos. Rojina, Ljubljana.

Strahovite posledice boja z orožniki

V soboto se je vršil v Dardi pri Osijeki sejem, na katerem je prišlo do strahovite tragedije, ki je zahtevala dvojce človeških žrtev. Pekovski pomočnik Stefan Vebel je prišel že pijan na sejem in je hotel kupiti darilce za svoje dekle. Ko ga je kupil, ga ni hotel plačati in se je sprl s trgovcem. Slučajno so prišli mimo orožniki, ki so ga aretirali in odvedli. Spotoma se jim je Vebel naenkrat iztrgal, izvlekel revolver in z ročajem udaril orožnika Zarka tako po glavi, da se je ta zgrudil nezavesten na tla. Drugi orožnik je naperil puško z bajonetom na Vebela, toda ta je postal še bolj togoten. Razgalil je prsa in vzkliknil: »Zabodi, če moreš in se upaš!« Pri tem je še skočil k orožniku, da mu iztrga puško, toda orožnik ga je trikrat nalahno zabodel v prsa. Končno je moral orožnik puško izstreliti. Posledice so bile strahovite. Vebel se je zgrudil na tla hudo ranjen v trebuh. Za njim se je ravno tedaj dvignil iz nezvesti orožnik Zarko. Kroglja, ki je predrila Veblovo telo, je zadela tudi njega, Oba, Vebel in Zarko sta bila prepeljana v bolnišnico, toda Zarko je že na potu umrl. Na Vebela je bila izvršena operacija, toda brez uspeha, kajti krogla iz orožnikove puške mu je prizadela smrtno rano, za katero je že ponoči umrl.

LIPTON-ČAJ

Z naših slovityh plantaž na Cejlonu naravnost o Vaš čajnik

Vse pride na dan

Ali je berač Franc Zdešar pravi morilec Jere Severjeve iz Savelj? — Usodno srečanje v gozdu pri Krašnji. — Vpliv Zdešarja na Severjevo. — Dvojno življenje Franca Zdešarja.

Marca meseca l. 1924. so našli v gozdičku pri Krašnji mrtvo in izropano neko žensko, kateri je ropar razbil s kolom črepanje. V mrtvi ženski so spoznali posestnico Jero Severjevo iz Savelj pri Ježici, mater večje družine. Ves umor je bil zavrt v tako skrivnostne okoliščine, da se oblastem kljub temu, da so imele v rokah osebni popis domnevanega morilca, do zadnjih dni še ni posrečilo, izslediti morilca, in šele v soboto je bila v Ljubljani izvršena aretacija, s katero bi po vsej verjetnosti padel policiji morilec v roke.

Skrivnostni berač.

Otroci umorjene Severjeve in njeni sosede so po umoru izpovedali oblastem, da je zahajal k Severjevi neki berač, kateremu je Severjeva slepo zaupala. Severjeva je bila zelo praznoverna. Pri živini je imela mnogo nesreče in ji je govedo kar sproti poginjalo. Bila je prepričana, da ji je živino nekdo zacopral in prosila je svojega skrivnostnega znanca, naj bi ji odcopral bolezen iz hleva. Berač, kateremu Severjeva niti sama ni vedela imena, je res spregovoril nad živino nekaj »coprov«, no, živina se je menda res naveličala poginjati, toda Severjeva je to trdno pripisovala »coprnijam« berača in mu bila še bolj vdana. Kaj lahko je bilo torej beraču pregoritvi Severjevo, naj gre z njim v Krašnji, kjer ve za kravo, ki bo kljubovala vsem slabim »coprom«. Severjeva se je res napotila z beračem proti Krašnji. V gozdičku pri Spodnjih Lokah, ravno ko sta zavila na stezo proti Krašnji, pa jima je popoldne prišel nasproti finančni komisar P. iz Ljubljane. Ta si je oba potnika pozorno ogledal, nato pa odšel svojo pot. Nekaj ur kasneje so našli Severjevo mrtvo. Otroci so povedali orožnikom, da je mati vzela z doma nad deset tisoč kron, s katerimi je hotela kupiti kravo v Krašnji. Opisali so še orožnikom zunanost materinega znanca, najbolj točen opis pa je podal finančni komisar P., ki se je nekaj dni nato zgledal na policiji in v umorjeni Severjevi spoznal ono žensko, ki jo je usodnega dne srečal v gozdičku pri Spodnjih Lokah.

Oblasti so imele vse: opis neznanega berača, njegovo približno starost, samo berača ni bilo nikjer in tudi njegovega imena ni vedel nihče.

Berači tedaj niso imeli miru. Zaslišanih je bilo okrog 50 teh ljudi, eden je bil celo aretiran, toda pravi morilec ni bil med njimi. Skrivnostni neznanec Severjeve je tedaj izginil kot kafa. Vsako zasledovanje za njim je bilo brezuspešno. Kmalu nato je pojenjalo zanimanje zanj in zdelo se je že, da ta umor ne bo nikoli pojasnjen.

Morilec aretiran?

Finančni komisar pa le ni pozabil svojega srečanja v gozdičku in je vedno mislil, kje bi berača izsledil. V soboto dopoldne je prav slučajno opazil stopiti iz pisarne pivovarne Union na Celovški cesti berača, v katerem je takoj spoznal onega, ki ga je na usodni dan srečal

pri Krašnji. P. je sledil beraču skozi Lattermanov drevored, po Tivoliju, Bleiweisovi cesti in Knafljevo ulico, kjer je šele srečal stražnika in ga opozoril na sumljivca. Mož je bil takoj aretiran in odveden na policijo. V možu so spoznali Franca Zdešarja, rojenega leta 1867. na Belem pri Polhovem gradu. V soboto še ni bilo gotovo, da li je Zdešar pravi morilec in tudi danes govore proti njemu samo še indicije.

Trgovec in berač.

Zdešar je bil sin premožnega posestnika, toda že s 24. letom je odšel z doma. Je pohabljen na levi nogi in pred vojno ni bil pri vojaki, med vojno pa je bil dodeljen vojaškim delavskim oddelkom. Je zelo inteligenten in prebira celo nemške časopise. Pred vojno je živel nekaj časa pri svojem stricu na Viču, ki mu je po smrti zapustil 2000 goldinarjev. S tem denarjem je pričel barantati. Kunal je žganje in ga prodajal po deželi. Kadar ni bilo kupčije, je pomalem delal, še rajše pa beračil in iskal neumnih ljudi, ki bi jih mogel izkoristiti. Stalno pa se je bavil z beračenjem od l. 1923., ko mu je pošel zadnji stričev denar. Policija pa zanj sploh ni vedela, da je berač, kajti Zdešar je beračil le na deželi in še tedaj zelo skrivaj ter je včasih prijel tudi za kako pošteno delo. Zato tudi ni prišel l. 1924. v kombinacijo, ko je policija zaslišala skoraj vse znane ji berače. Zdešar je mirno stanoval na Karlovski cesti št. 10 in se ni briga za policijo, ta pa zanj ne. Je pa drugače dobro znan s kriminalom, saj je bil že devetkrat kaznovan radi nasilnosti, tatvine in postopanja.

Priče spozna v Zdešarju pravega.

Poleg komisarja P. je policija včeraj zaslišala še pet ljudi iz Savelj. Vsi, najbolj pa sinova umorjene Severjeve, od katerih je eden sedaj že 20leten, spoznajo v Zdešarju onega, ki je zahajal k materi in »copral« živino. Zdešar sam ni hotel najprej niti vedeti, da so kje na svetu sploh kake Savlje, no potem pa se jih je le spomnil, ničesar pa noče vedeti o Severjevi. Zločin seveda trdovratno taji. Pri hišni preiskavi so pri njem našli množico starih cunj, poleg drugega tudi obleko, ki jo je nosil na poti v Krašnji in katere opis ima policija shranjen že več kot štiri leta. Najmanj, kar je s tem dokazano, je to, da je bil Zdešar res tedaj s Severjevo na poti v Krašnji in morda mu bo v prihodnjih dneh preostalo le še to, da se reši iz številnih protislovij, v katera se zapleta, — namreč, da v celoti prizna zločin. S tem bi bila življenjska pot »coprnika« Franca Zdešarja zaključena, skrivnostni zločin nad Severjevo pa pojasnjen.

NAJBOLJ UGODNO
nudi jesenska in zimska oblačila
J. MAČEK
specialna konfekcija za gospode in deco
Aleksandrova cesta 12

sebno neugodno za turiste, ki posejajo te kraje.

★ **Smrten skok iz tretjega nadstropja.** Na Sušaku je predvčerajšnjim neka Albina Franc skočila iz tretjega nadstropja hiše in bila takoj mrtva.

★ **Huda nesreča sprevodnika.** Predvčerajšnjim ob pol 10. uri zvečer ke je na Sušaku ob priliki odhoda brzovlaka proti Zagrebu pripetila huda nesreča. Ko je vlak že pričel odhajati, se je hotel sprevodnik Josip Maroš iz Zagreba povzpeti nanj. Pri tem je pa omahnil ter padel pod vlak, ki mu je odrezal obe nogi pod kolena. Prepeljali so ga takoj v bolnišnico, kjer so ga operirali, vendar pa ni upanja, da bi mu rešili življenje.

★ **Po nesreči ubil otroka.** Marko Vujičić iz Seničara pri Karlovcu je streljal te dni iz puške v steno. Kroglja se je od zida odbila in zadela v glavo 4-letnega dečka Dušana Vujičića, ki je v bolnišnici podlegel poškodb.

★ **Znani zagrebški atlet Barta** je hotel izvajati v Zagrebu svojo slovito produkcijo, da bi ga vlekli dve letali narazen, ne da bi ga razrgali. Zrakoplovno poveljstvo v Zagrebu je Barta to produkcijo prepovedalo.

★ **Smrt — konec staremu sovraštvu.** V novi Gradiški v Slavoniji se je te dni pripetil uboj, ki je po svojem značaju vzbudil v prebivalcih mesta čustvo groze. Kmetska fant Ivan Gjuriškovič in Ivan Dugovič sta žvela že dalj časa v medsebojnem smrtnem sovraštvu. Dugovič je bil znan nasilnež in pretepač. Ko sta se sedaj srečala, je Dugovič z revolverjem prisilil Gjuriškoviča, naj gre z njim, spotom pa je še večkrat ustrelil v zrak. Gjuriškovič se je ustrašil za lastno življenje in je na potu iztrgal nekemu kmetu sekirko ter z enim samim udarcem prekal svojemu sovražniku črepanje.

★ **Smrtna nesreča pri nalaganju konoplje.** V Apatinu se je te dni pripetila pri nalaganju konoplje smrtna nesreča. Delavca Gjorgja Branda so pritislile bale konoplje v vso silo ob železno ograjo, da je ta že čez nekaj minut umrl.

★ **Roparska nadloga v Vojvodini.** Blizu Sombora izvršuje večje zločine že skoro dva meseca neka roparska tolpa, ne da bi se oblastem

Naš novi roman

Menda ni človeka, ki še ni bral in užival duhovite doživljaje znanega Sherlocka Holmesa. Poleg Don Kijota je to edina neresnična osebnost, ki je dobila spomenik v domovini. Tako čitajo rojaki tega junaka, angleško vtelešeno vztrajnost pri zasledovanju nedosegljivega cilja in logični angleški razum. Razen tega je avtor teh povesti, sir Arthur Conan Doyle — zgodovinar, in so mu prinesla dela o južno-afriškani vojni najvišje odlikovanje, plemiško čast. Znanstvena točnost in školska živahna domišljija se družita v romanu »Izgubljeni svet« (The lost world), ki slovi kot najboljši pisateljevo delo.

Pred milijoni let je imela mlada, še komaj ohlajena zemlja vse drugačno lice kakor sedaj. V soparnem in vročem zraku so rastle orjaške praproti, katerih ostanke kurimo zdaj kot premog. Okoli so letali pošastni pterodaktili, pradedi sodobnih ptic, s peroti sedanjega netopirja, ostrimi zobmi v kljuno, a veliko večji kakor vsa sedanja bitja. Orjaške grozovite oblike so sploh značilne za takratno neverjetno živalsko iz roda plazilcev ali savrijev. Še unionska dvorana bi komaj zadostovala za strašnega, 5 m visokega brontosaurusa z 10-meterskim repom in krvoločnim gobcem na 5 metrov dolgem vratu. Previdnost je ustvarila človeka šele pozneje, da ga ohrani srečanja s temi, davno izumrlimi nevtori, ki bi tako lahko pogoltnili našega slona kakor mačka miško.

Conan Doylev roman ni samo napeto čtivo, temveč budi tudi misel in obogati našo vednost o preteklosti zemeljske krogle. Pisatelj je naklonil svojo povest kot užitek »dečku, ki hoče postati mož in možu, ki ve biti deček«. To geslo je značilno za vzgojno vsebino angleškega pustolovskega romana, katerega vredni zastopnik je »Izgubljeni svet«. Samo v nevarnosti se pozna človeški značaj. Dolgi boj zoper nevideno grozno nevarnost sredi bohotne, a prelete južno-amerikanske narave nam predloži vse vrline, ki so lastne angleškemu kremenitemu značaju. Na junakih »Izgubljenega sveta« se lahko učimo tako potrebni požrtvovalnosti in vztrajnosti. Jeklena plemenita volja in nesebično navdušenje preveva napeto zanimivo dejanje in slednjič premaga nečloveške zapreke. Mojstersko izklesani značaji tvorijo poleg nad vse zanimive vsebine, glavno prillačnost tega romana, ki ostane v trajnem spominu vsakemu, ki ga je z veseljem prečital.

posrečilo, izslediti zločince. V tem času je ta tolpa izvršila že nad petdeset tatvin, ropov in vlovov. Prebivalstvo je zelo vznemirjeno, saj na primer v Bajsi pri Somboru že skoro ni hiše, ki je roparji ne bi obiskali. Somborski veliki župan je uvedel strogo preiskavo.

LIPTON-ČAJ

Zapomnite: po eno žilca na vsako skodelico čaja

★ **»PETI VENCEK SLOVENSKEGA NARODNIH PESMI«.** Za mešani in moški oziroma ženski zbor, zložil Anton Grum. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 16 dinarjev. — Naši zbori bodo radi segali po tem venčku, posebno šibkejši, ker so pesmi prirejene v lahkem slogu in lahki harmonizaciji, da jih bo z lahkoto, a vendar z efektom izvajal najšibkejši zbor.

★ **PLAŠČE ZA DAME IN OTROKE** Vam nudijo najceneje l. Tomšič, Se. Petra cesta 39.

★ **PUŠKARNA KAISER SE JE PRESE-LILA** na Kongresni trg št. 9 v poslopje Kina Matice, desni lokal.

★ **POTRTIM, ONEMOGLIM, ZA DELO NESPOSODNIM** da naravna »Franz Josefov« grenčica prosto kroženje krvi in zviša telesno in duševno delazmožnost. Vodilni kliniki dokazujejo, da je »Franz-Josefov« voda tudi za duševne delavce, nervozne in ženske neprecenljivo odvajalno sredstvo. — Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

★ **KRASNA IZBIRA BLUZ**, otroških oblek po nizki ceni, Kristofit-Bučar, Stari trg 9.

Sjodi SCS.

Na Čatežu je bil preteklo nedeljo zelo dobro obiskan shod in se je vršil v najlepšem redu. Obširno sta poročala o političnih in gospodarskih zadevah narodni poslanec g. dr. Kulovec in oblastni poslanec g. Pevec.

Damske plašče

po meri, kroji v velemeatni izdelavi, iz modernega blaga. Atelje DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

Ljubljana

Nočna služba lekarn

Drevi imata nočno službo Sušnik na Marijinem trgu in Kuralt na Gosposvetki cesti.

○ **Katehetski zbor** v sredo, dne 7. nov., ob petih popoldne — more rešiti zelo važna vprašanja o novih Zgodbah sv. pisma za osnovne šole. Načelstvo Kateh. društva prosi, da pridejo pomagat zlasti katehetje osnovnih šol.

○ **Umrla** je v nedeljo gđ. Fini Klemenčič. Pogreb bo danes ob pol treh popoldne iz mrtvašnice pri sv. Krištofu. — Umrla je včeraj popoldne gospod Ivan Seršen, dolgoletni poslovodja čevljarke tvrdke Horvat, po daljšem bolehanju. Pogreb se vrši danes ob 4 iz deželne bolnice.

○ **Razširjenje ljubljanskega tramvaja** in hišni posestniki. Proti nameravanemu razširjenju ljubljanskega tramvaja je več hišnih posestnikov in drugih davkoplačevalcev izrazilo tehtne pomisleke v tem smislu, da bi bil ta promet oviran in bi s tem trpelo dotično trgovstvo. Da bi se te ulice v doglednem času razširile, pa je z ozirom na prevelika bremena popolnoma izključeno. Na drugi strani pa je več posestnikov odločnega mnenja, da se mora novi tramvaj izpeljati po drugih cestah in ulicah in s tem ljubljanskemu prebivalstvu dati bližje zveze s cestno železnico. Treba je gledati pri razširitvi, da se čim večji del Ljubljane pritegne v novo omrežje in se šele potem naravno razširi do Viča. Da prizadeti

posestniki v tem oziru morejo podati svoja mnenja in da pride končno do sporazuma v tem važnem vprašanju, sklicuje Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani vse ljubljanske in tudi viške hišne posestnike na sestanek, ki se bo vršil v petek, dne 9. t. m. ob 8 zvečer v »Zeleni dvorani« hotela Union. Obenem se bo takrat razpravljalo tudi o nameravani razširitvi Dunajske ceste in prelaza ob državni železnici. K obilni udeležbi radi važnosti vabi odbor. Povabljen je tudi občinski svet ljubljanski.

○ **Skešan tat kolesa.** Ako bo bral to poročilo kak izkušen tat koles, bo gotovo dejal: »Na, kaj takega pa še ne; to je radi tega, ker se nepoklicanci silijo v naš težki stan kolesnih tatov.« Tak neizkušen tat koles je bil zidarski vajenec Alojz H. V soboto je prišel na delo na zgradbo nove palače Vzemne zavarovalnice. Bil je dež in dela ni bilo. Njegov starejši tovariš, neki F. ga je povabil v bližnjo restavracijo, kjer sta izpila pol litra »Florijana«. Vsa težka sta nato odkorakala proti Taboru, kjer je P. opozoril fanta: »Vidiš, Lojze, tisto kolo pred štacuno bi bilo dobro suniti!« Lojze je kolo res »sunil«, se vsedel nanj in odpeljal proti domu, nekje blizu Domžal. Tu ga je gospodar že čakal in ga vprašal, kje je kolo dobil. Fant je gospodarju povedal vse po resnici, ta pa mu je ukazal, naj se takoj vsede na kolo in ga pelje vrniti lastniku. Fant je ubogal in se šel sam prijaviti na policijo. Sodeval je, da je bil tak pijan, da sploh ni vedel kaj dela. Lojze H. je bil dosedaj pošten ter mu bodo njegov kes gotovo šteli na sodnji v dobro.

Zoper jalovost krav in telic

ter pri strmičnem vnetju učinku, ki zanesljivo povzroči priznane Busolin svečke. Ne prodajate v zgubo krav, ki se ne oteletijo! Škatlja z 12 svečicami in natančnim živnozdravniškim navodilom 30 Din. Če se pošlje denar v pisnu naprej, poštnine prosto, sicer povzete. Izdeluje in razpošilja edino: Lekarna pri »Angelju varhu« na Vrhniki.

Maribor

□ **Prvi prosvetni večer** bo v četrtek 8. t. m. ob 20 v dvorani Zadržne gospodarske banke. Predava mešč. šolski učitelj Kos o Radiju. Prilite!

□ **Izobraževalni tečaj** v Mariboru. Prosvetni odsek Delavske zbornice v Mariboru bo novembra t. l. otvoril izobraževalne tečaje za delavce, delavke in nameščence in sicer brezplačno. Poučevali se bodo po želji udeležencev jeziki, kakor slovenščina, nemščina, srbohrvatski in drugi predmeti, kakor zgodovina, zemljepis, fizika, matematika, narodno gospodarstvo, risanje in drugo. Treba je vsaj 15 do 20 udeležencev. Vsi, ki se hočejo udeležiti teh tečajev, naj se javijo pri tajniku ekspoziture Delavske zbornice v Mariboru (palača Pokojniškega zavoda) ali pa pri profesorju g. Favaju (gimnazija), eventualno tudi z dopisnico z natančnim naslovom. Javiti se je treba do 15. novembra 1928.

□ **Umrl** je v Kamnici pri Mariboru zvest so-mišljenik naše stranke Josip Krumpak, znan kot voznik »podjetnik daleč« v mariborski okolici. Zadel ga je v četrtek kap v gozdu pri delu. Zapeljali so še živega domu, kjer pa je kmalu izdihnil v krogu svoje družine.

□ **Obiskovalci mariborskih pokopališč** so do brotno dovolili štetje in sicer na mestnem pokopališču 696 oseb, ki so darovali 1032 Din, na pokopališču pokopališču je pa 1300 oseb darovalo 1516 Din, 1 & kr. in 2 šilinga. Društvo za podporo revnih učencev se srčno zahvaljuje za blagodušne darove in prosi za prihodnje leto zanimanje vseh obiskovalcev, četudi z najmanjšim prispevkom.

□ **Poročili** so se v zadnj. času: Ciril Kozmur, odv. kandidat z gđ. Antonijo Istiničovo, zasebno uradnico; Ivan Babič, bančni uradnik z gđ. Režiko Škrablovo, trgovčev hčerko; Franc Kolman, fotograf z Amalijo Rotnerjevo, šiviljo; Josip Breznik, zidar z Genovefo Perkovo, delavko; Miroslav Petek, krojaški pomočnik z Ano Letičevo, delavko ter Alojzij Celcer, delavec z Marijo Čepevo, služkinjo.

□ **Do krvi** sta se stejala v neki gostilni v spodnjem delu Koroške ceste neki kino-operator ter neki ključavničarski pomočnik. Obmetavala sta se s krožniki, nato pa se še malo spoprijela, obdelujoč se s pestmi. Razbila sta precej inventarja, ki ga bosta morala sedaj plačati. Oba sta na koncu dramatične scene morala iskati pomoči na rešilni postaji. Tudi ne vesta pravzaprav, zakaj sta se neki zlasala in spoprijela.

□ **Čebule** za 1200 Din sta nakradla neki Janez I. iz Spuhlja in pa njegov prijatelj Janez II. pri nekem posestniku pri Ptuj. Janeza I. je mariborska policija sedaj iztaknila ter ga zaprla. Razen tega je obojica napadla s kamenjem avto g. F. iz Maribora ter razbila šipe.

□ **Zgodba** o natrkanem kočijažu in muhastem konju. Kočijaž France se je pred neko gostilno na Vodnikovem trgu guncal okoli svoje enovprežne kočije. Pa pride mimo hudomušnež ter povzroči, da se konj splaš in zdrizra proti Glavnemu trgu. Konja ustavi in ga pripelje nazaj. France pa je bil malo natrkan; bogsigavedi kako se je zgodilo — konj se je ponovno splašil in zdrizal v smeri Ko-

Pride: Pride:

„Kralj kraljev“

Bilo je to pred dvatisoč leti... V zemlji mrtvega morja, v zemlji čudežev — živel je za časa Ben-Hura veliki prerok Kralj kraljev, katerega delo živi večno, a njega močrost je zakon milijonov živih in mrtvih.

Pride v kino „Dvor“

roške ceste. Zopet so ga privedli nazaj. Dirka se je ponovila še enkrat, dokler niso odvedli konja v neki hlev na Vodnikovem trgu.

□ **Pobalinstvo.** V nedeljo zvečer ob pol 20. je neznan zločinec vrgel baterijo žepne svetilke v zaprto okno hiše Krekova ulica 5 v prvem nadstropju. Razbil je s tem dve šipi ter povzročil takojšnji revni stranki občutno škodo. K sreči stoji v isti sobi postelji v ozadju, drugače bi se zgodila lahko s padajočimi drobci šipe večja nesreča. Naša mladost je res tako posurovela, da je naravnost sramotno. Krivi so seveda te slabe vzgoje starši, ki v svoji preveliki ljubezni vsak korak svojih otrok odobravajo, mesto da bi istega odpravili in strogo kaznovali.

□ **ZIVINOZDRAVNIK IVAN ŠOSTARIČ** vljudno naznanja cenj. občinstvu preselitev iz *Maistrove 6 v Kosarjevo 42 (nove vile).*

Celje

□ **Rappalska žalna manifestacija.** Podružnica Jugoslovanske matice priredi v soboto, dne 10. t. m. ob 8. zvečer v Narodnem domu rappalsko žalno manifestacijo s sodelovanjem vseh celjskih združenih pevskih zborov, z nastopom mladine v igri s petjem, spominskimi govorom, godbenimi točkami itd. Naslednji dan je prodaja znakov in brošur po mestu.

□ **Vsem celjskim pevcem!** Podružnica Jugoslovanske matice v Celju vabi sporazumno z zastopniki vseh celjskih društev, vse pevce moških zborov, da se udeležijo skupne vaje v torek in četrtek, t. j. 6. in 8. novembra t. l. ob 8. zvečer v društveni sobi »Ojke« v 1. nadst. Celjskega doma.

□ **»Gejsa« na celjskem odru.** Kot tretje gostovanje mariborskega gledališča se vprizori v sredo, 14. novembra klasična opera »Gejsa«. Ker pride k tej predstavi ogromen aparat (vsi solisti, zbor in orkester), so tudi stroški temu odgovarjajoči. Zato veljajo za to predstavo dvojne dramske cene.

□ **Imenovanje pri celjski borzi dela.** Kakor smo svoj čas poročali, je centralni odbor v Belgradu ukinitel podružnic javne borze dela v Celju ter jo spremenil v ekspozituro, ki je neposredno podrejena Javni borzi dela v Ljubljani. Upravni odbor javne borze dela v Ljubljani je sedaj imenoval za nadzornika te ekspoziture dosedanjega predsednika ravateljstva g. Ivo Persuha.

□ **Reducirani uradnik.** In sicer je to brezposelni I. R., rojen leta 1908. v Slovenskih gorah, kateri je bil od države poslan — tako je izjavil — da kontrolira, kje imajo šmarčno nasajeno. Zahteval je tudi takso od strank po 5 Din, po 5 Din za »trinkelt« ter po 10 Din za državo. R. je močan fant ter so se ga ženske bale, ko se je pojavil v Kaplji pri Vojniku ter kontroliral, kje je nasajena šmarčna. Tega državnega uradnika je reducirala na dopustu se nahajajoči orožnik Anton Vinder iz orožniške postaje Mala Nedelja, katerega je prignala na orožniško postajo v Vojnik, odkoder je bil izpuščen radi odpravnine oziroma penzije državnemu pravdniku v Celju, kjer čaka na zaslužen pokoj.

Dopisi

Moste pri Ljubljani

Zalost v liberalnem Izraelu. Razveljavljanje komunistične liste je naše liberalce tako zabolelo, da so zajokali v »Jutru« na ves glas, zakaj lepi načrt, ki so ga bili naredili, je zdaj raztrd in batine, ki so bodo na volivni dan delile, bodo morali nositi sami.

Liberalci, komunisti in samostojneži s Posavja so bili naredili načrt za volitve in pakt za po volitvah, v katerem so določili tako: Župan bo nosilec liberalne liste Miha Kosec, prvi svetovalec Nace Dolničar, naslednji štirje svetovalci naj bi bili komunisti. Zdaj pa tako ne more biti in ker vsi delavci niso tako nespametni, da bi volili liberalce, Kosec ne bo župan, niti Dolničar podžupan. Odtod prihaja liberalni stok in jok in hinavsko pomilovanje komunistov, ki so ob kandidatsko listo in zalovanje za neštivilnimi blagri, ki bi se bili razlili po volitvah preko naše občine.

Pozivljajo tudi delavstvo, da naj v znak protesta voli liberalno listo.

Verjamemo, da pojde voditelj marksistov volit liberalce, toda kar je pravih delavcev, nikdar liberalcev volili ne bodo. Liberalci so bili že od nekdaj nasprotniki vseh ljudskih pravic in delavskih težnj, zastopniki privilegirancev, nasprotniki splošne in enake volivne pravice za državni zbor, deželne zbornice in občine. Kar se je doseglo pri nas v tem, je bilo vse delo SLS, ki je morala liberalne privilegije v najhujšem boju steti. Skoraj vsa podjetja, ki zaposlujejo kaj delavcev, so v rokah liberalnih kapitalistov, ki so se na vse načine upirali. Ti so trdovratno nasprotovali vsem socialnim navedbam v prid delavcev in kadar je bilo mogoče kaj pokvariti, takrat so hitro pritekli, da so vzeli delavcem tisto, kar so jim priborili drugi. Delavstvo ve, kaj je naredila SLS in kaj so delali liberalci in koliko so vredne obljube ljudi, ki ne poznajo delavskih potreb in nimajo smisla za revščino drugih.

In takega duha so tudi naši liberalci, saj so tri od tiste krvi!

Zavedni, izobraženi delavci jim ne bodo dali kroglice, temveč bodo tiščali v Kosovo in Dolničarjevo skrinjico figo. Tako bo najbolj prav!

Ježica pri Ljubljani

Nedeljska slavnost 10-letnice osvobodjenja se je prav lepo izvršila. Slovesne službe božje so se poleg občinskega odbora krajnega šolskega sveta. Orlov in gasilcev v kroju udeležili tudi mnogi drugi farani, ki so docela napolnili farno cerkev. Po sv. maši je v društvenem domu vršilo lepo uspelo zborovanje, katero je bilo enako kot cerkvena slovesnost obilno obiskano od istih zastopstev in ostalega občinstva. Šolska mladina je oskrbela par primernih deklaracij in za konec zapela tudi »Bože pravde«. Pomen osvobodjenja je očrtal g. dr. Bizjak. Popoldne se je v isti dvorani vršila skrbno pripravljena in dostojno izvedena akademija, ki lahko služi kot dokaz resničnega umevanja naših katoliških društev za take zgodovinske obletnice, ki se jih pa naše »nacionalne« in »napredne« organizacije »načelno« ne marajo udeleževati. Občinstvo je dvorano docela zasedlo, sodelujoči pa se v res pestrih točkah nudili obilo zdravega užitka. Akademije se je udeležil tudi občinski odbor z županom Severjem na čelu.

Jubilej. Gospod F. Sitar, dolgoletni naš pristav in naročnik naših listov je včeraj praznoval 30-letnico svoje poroke, obenem pa je preteklo tudi 34 let, kar deluje v splošno zadovoljstvo občanov kot občinski odbornik naše občine. Našemu zavednemu somišljeniku ob tej priliki čestita tudi »Slovenec«.

Št. Jernej na Dolenjskem

Nagla smrt. Dne 2. novembra je umrl zadet od kapi Janez Tratnik iz Št. Jerneja. Zjutraj je bil še pri sv. maši.

Premestitev žandarmarijske postaje. S 1. novembrom se je premestila žandarmarijska postaja iz Št. Jerneja v Dol. Brezovico pri Št. Jerneju.

V Gorjance na pašo so gnali prejšnji teden posestniki iz Orehovice svinje. Ker je letos izredno veliko žoloda, obeta biti paša dobra. Prav bi bilo, da bi pašniki prišli malo bolj v poštev. Gorjanci so kot nalašč za to pravi primerni. Morda bi oblastni odbor, ki tudi planšarstvo vneto pospešuje, dal kake nasvete.

Vsa pokopališča — imamo jih pet v fari — so bila za Vse svete lepo okrašena. Vreme je bilo izredno lepo in toplo, zato tudi obisk rajnih na grobovih velikanski. Po procesiji je godba igrala žalostinke.

Trbovlje

□ **Nesrečna družina.** Družini Caterjevi so samo v letošnjem letu pomrli na jetiki trije sinovi in ena hčerka. Peti otrok se je pa pred leti ubil v jami pri delu.

□ **Prva opereta »Gozdna kraljica«** je lepo uspela. Dvorana je bila nabito polna in so igralci želi burno odobravanje. Na željo občinstva se bo opereta ponovila 11. novembra t. l.

□ **Petje.** Ponovno opozarjamo ljubitelje petja in glasbe, da se v sredo dne 7. t. m. ob četrta na 8 gotovo udeležijo pevske vaje. Poučeval bo strokovnjak.

LIPTON-ČAJ

Najboljši iz najboljših svetovnih čajevih plantaž

Slovenci v Italiji

Trpljenje konfinirancev.

Italijani gredo v svoji politični strasti proti našim rojakom preko vseh meja človečnosti. Vsi smo se zgražali nad njihovo brezvestnostjo, da so našega odličnega Slovenca drja Dorčeta Sardoča brez vsake stvarne podlage, ne da bi mu mogli le malenkostno kaznjivo dejanje dokazati, konfinirali na otok Lipari, kjer bo moral ostati kot jetnik 5 let, če ne bo poprej podlegel trpljenju. Zraven tega ga je te dni zadela hud udarec: njegova mati, gospa Marija Sardoča, je umrla, ne da bi imela tolažbo, da bi pred smrtjo videla svojega sina odkar so ga Italijani po nedolžnem zaprli. Bolehala je že davno. Da bi se njeno stanje vsled žalosti ne poslabšalo, so ji na najrazličnejše načine prikrivali sinovo usodo. Do zadnjega je bila prepričana, da živi v inozemstvu. Hrepenenje po sinu ji je zagrenilo poslednje dneve življenja. Bog pravičnik, k tebi vpijejo solze naših trpečih slovenskih mater! Dobra slovenska mati, počivaj v miru! S težko prizadetimi sorodniki sočustvujemo vsi Slovenci.

Kolonizacija Primorske. Goriški prefekt je razposlal svojim podežatam Mussolinijevo okrožnico glede obdelovanja zemlje. Namen Mussolinijeve okrožnice je, da se vsa zemlja izkoristi in da se tako najde v Italiji prostor za vse Italijane, ki se jim potem ne bo treba več izseljevati. Goriški prefekt pa je dal ob tej priliki podežatam še druga navodila. Naročil jim je, da morajo gledati, da se na premoženjih velikih posestnikov, ki oddajajo svojo zemljo na polovico v najem, naselijo predvsem italijanski bojevnik (bivši vojak). V smislu prefektovih navodil sta podežata v Mirnu in v Biljah že poklicala k sebi premožnejše kmete in jim začela, da morajo zdaj, ko zapadejo najemniške pogodbe, odpovedati zemljo slovenskim kmetom, in jo dati v najem italijanskim bojevnikom. S podobnimi pretnjami nastopajo podežati v Brdih, ki so toliko bolj ogrožena, ker ni tu kolonstvo še odpravljeno in so nekateri posestniki fašisti. Omeniti je treba, da je od pretenj do dejanj kratek korak, ker se je fašizem postavil na stališče, da mora biti vsaka obdela »funkcija države«, recij fašizma, in ker je bilo v zadnjem času v Italiji že več posestnikov konfiniranih, ker se niso ravnali po fašistovskih direktivah.

□ **Romanje» v Rim.** Tudi na Primorskem se vrši živahna agitacija za takozvano romanje v Rim. Letošnja obletnica fašizma 28. oktobra se praznuje z defiliranjem ogromne množice italijanskih kmetov (okoli 30.000) pred Mussolinijem. Primorski prefekti se trudijo, da bi spravili čim večje število slovenskih kmetov v Rim, da pokažejo, da je slovenska masa naklonjena Italiji in fašizmu. Uspeli bodo prav lahko: voznja v Rim je brezplačna — vozni listki se znižajo za 70 od sto, drugih 50 plačajo občine. Poleg tega pripovedujejo razni agenti kmetom, da pojdejo na kmetijsko razstavo.

Nočni izleti šoferja Ceneta

(Izpred sodišča.)

Cene je mlad fant. Miren fant, človek bi mislil: do pet ne bo znal šteti! Pa zna, o pa še kaj drugega tudi zna! Ni še dolgo, kar se je bil izučil za umetnika pri volanu, že je hotel to svojo priložnostno umetnost pokazati vsem znanim in domačim. Gospodarju, pri katerem je bil v službi, je ponudil iz garaže »sumile lep avto in že je bil z njim nekje v ljubljanski okolici. Tam je naložil nekaj svojih znanjih, potem pa pognal limuzino v lepo majniško noč. Vozaril je svojo družbičko večkrat tako-le ponoči okrog po deželi. Nekajkrat so obiskali Kamnik, Kranj, Gorenjsko — vse v nočnih urah, ko je tako lepo hladno in prijetno, čarobno lepo, kadar stije luna... O Cene ljubi romantiko! Ljubi tudi dekleta toda nima pri njih srečo, čeprav no jih prevaža z avtom po svetu. — Po vsaki taki vožnji je avto spet lepo zapeljal v garažo, dokler ga ni ob neki taki priliki opazil uslužbenec Tomaž. Takrat je bilo konec nočnih obiskov v garaži, pa tudi konec lepih nočnih izletov po mili Gorenjski. fanta so prišli orožniki, toda Cene se je zaril z glavo v seno, kakor se zarije n. pr. noj a glavo v pesek... In tako se je Cene skrli orožnikom, ni pa dobro skrli svojih čevljev. Ti so gledali iz sena in so potem orožniki fanta povlekli kar za noge iz luknje. Napravili so potem pri Cenetu tudi hišno preiskavo. Našli so v njegovi delavnici krasno stvar, bogato zalogo raznih predmetov za avtomobile in bicikle. Cene si je to robo nanosil tekom časa iz gospodarjevega skladišča, ter tako počasi čenoval kar malo trgovino. Prodajal je dobro in poceni. Kolikor se je dalo ugotoviti, je cene oškodovano gospodarja za 2649 Din. Obejono je bil na 6 tednov težke ječe. Sodniki so upoštevali da je še mlad, še nikoli kaznovan, starši so pa tudi poravnali vso škodo.

Sargov
KALODONT

varuje usta in zobe!

Gospodarstvo

Izboljšanje naše trg. bilance

Po objavljenih podatkih je znašal v mesecu septembru t. l. naš uvoz 128.000 ton v vrednosti 713.9 milj. Din (v septembru lani 123.000 ton za 695.2 milj., v avgustu t. l. 125.000 ton za 645.4 milj.). Napram lanskemu letu je naš uvoz narasel za 4.3% po količini, po vrednosti pa za 2.7%.

Najvažnejši predmeti, katere smo uvažali v septembru t. l., so bili v milj. Din, v oklepajih podatki za avgust): bombažne tkanine 79.5 (67.0), volnene tkanine 50.8 (43.7), bombažno predivo 40.8, tračnice, žel. material, mostovi itd. 39.0 (32.1), stroji in aparati 36.7 (39.3), kava 20.5 (16.4), razni predmeti iz jekla 25.5 (26.7), kože 20.3 (13.7), preprog 15.2 (12.4), svetilne in polsvilene tkanine 13.4 (6.5), elektrotehnični predmeti 13.3 (12.6), prevozna sredstva 11.9 (10.8), riž oluščeni 11.5 (13.6), volneno predivo 10.9 (10.3) itd. Skupno je znašal naš uvoz v prvih 9. mes letos 1.103.000 ton v vrednosti 5801.1 milj. Din (lani 927.000 ton za 5237.9 milj. Din). Istočasno je znašal ves naš izvoz 3.346.000 ton v vrednosti 4566.9 milj. Din (lani 3.203.000 ton za 4603.4 milj. Din). Pasivnost naše trgovinske bilance znaša 1234.2 milj. Din napram 634.5 milj. Din v isti dobi lanskega leta.

V tekočem letu se je naša zunanja trgovina razvijala sledeče:

	Uvoz		Izvoz	
	tis. ton	milj. Din	tis. ton	milj. Din
1927 povp.	111	607.2	354	533.4
1928 januar	82	591.9	312	430.4
februar	86	621.7	295	439.0
marec	118	701.1	364	503.2
april	130	657.5	368	428.5
maj	161	650.5	382	431.7
junij	136	590.8	378	454.3
julij	138	619.5	405	493.8
avgust	125	645.4	445	693.8
september	128	713.9	447	692.3

GOSPODARSKA LITERATURA

Dr. Černetov poslovni koledar za 1929 je izšel v ponedeljek 5. t. m. Poslovni koledar dr. Černeta nima samo dovolj prostora za beležke tekočih poslov v vseh pisarnah, ampak vsebuje podatke o takšah, poštinih pristojbinah in o neposrednih davkih. Nadalje vsebuje koledar seznam vseh odvetnikov in notarjev v Sloveniji in vseh sodišč v državi. Koledar vsebuje tudi najvažnejše podatke o našem gospodarstvu od 1918—1928 (vrednost denarja, izvoz, uvoz, stanje nar. banke, proračun, tečaj vojne škode in indeks cen). Koledar bo dobro služil vsem poslovnim ljudem: trgovcem, industrijcem, zlasti pa obrtnikom, nadalje odvetnikom, notarjem, sploh vsem, ki imajo pisarne. Koledar, ki stane trdo vezan 30 Din, s poštnino Din 2.50 več, in obsega celih 181 strani, priporočamo. Naroča se pri dr. Ivan Černe, Miklošičeva cesta 6-I.

Poročilo o kongresu gospodarskih zbornic v Belgradu 1928. Belgrajska trgovska zbornica je kakor za prejšnja leta izdala tudi letos tiskano poročilo o 6. rednem kongresu gosp. zbornic in organizacij, ki se je vršil 8. in 9. sept. t. l. v Belgradu. Poročilo je stenografski zapisnik teh zborovanj in vsebuje tudi vse resolucije in podatke o našem izvozu. Istočasno smo prejeli tudi poročilo sklica teljev gosp. kongresa o rezultatih dosedanjih 5 (1923—1927) rednih kongresov naših gosp. zbornic in organizacij. To poročilo, o katerem smo svoj čas poročali, je bilo podano na letošnjem kongresu.

Trgovski koledar 1929. Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani je že izdalo svoj »Trgovski koledar 1929«, ki je s tem doživel že svoj 15. letnik. Uredil ga je Fran Zelenik. Njegova vsebina je prav pestra in vsebuje zlasti zanimive in važne podatke za trgovce in obrtnike in njih uslužbenice (n. pr. zakon o neposrednih davkih, o borznem razsodišču, o pokojni. zavarovanju, najrazličnejše računске tabele itd.). Koledar vsem priporočamo. Cena 15 Din.

KONKURZI IN LIKVIDACIJE

Statistika konkurzov v oktobru 1928. Po podatkih »Jugosl. društva za zaščito upnikov« je bilo v mesecu oktobru t. l. razglašenih 66 konkurzov (v septembru 68, v oktobru lani 84). Skupno je v prvih 10. mes. t. l. znašalo število konkurzov 739 napram 909 v istem razdobju lani. Število konkurzov v vseh pokrajinah pada, iz česar se da sklepati na izboljšanje gospodarskega položaja. Po pokrajinah je bilo konkurzov v prvih 10. mesecih (lani): Slovenija in Dalmacija 71 (92), Srbija 531 (608), Hrvatska 67 (104), Bosna 16 (29), Vojvodina 54 (78); najbolj je padlo število konkurzov v Bosni za 44.8% in v Hrvatski za 35.6%.

Odprava konkurza: Lina (Draga) Vrečko, trgovka v Celju (ker je vsa masa razdeljena).

Likvidacija: »Vrt« Džamonja in drugovi, d. z o. z v Mariboru.

Donos trošarin in taks je znašal od 1. aprila do 30. septembra t. l. 400.1 milj. Din (proračun za to dobo 406.5 milj., lani v tej dobi 356.7). Takse pa so dale 528.6 milj. Din (proračun 527.6 milj., lani v istem razdobju 512.0 milj. Din).

Promet belgrajske borze je znašal v pret. tednu: devize 43.5 milj. (prejšnji teden 38.85), vojna škoda 8.5 (15.6), ostali papirji 0.5 (0.9), skupaj efekti 9.0 (16.5).

Borza

5. novembra 1928.

DENAR

Devizni promet je bil danes znaten, zlasti v devizah Curih, London in Praga. Privatno blago je bilo zaključeno samo v devizi Newyork (okrog četrta milj. Din), vse ostale devize pa je dala Narodna banka. Med tečaj je se uvrstil edino Trst (v tej devizi ni bilo privatnega blaga kakor običajno, pač pa je krila potrebo Narodna banka.

Zagreb. Berlin 1355.25—1358.25, Curih 1094.10 do 1097.10, Dunaj 799.59—802.59, London 275.78 do 276.18, Newyork 56.70—56.99, Pariz 221.45—223.45, Praga 168.87—169.17, Trst 297.34—299.34.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

5. novembra 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 2. XI.
Amsterdam	—	2284.50	—	—
Berlin	1355.25	1358.25	1356.75	—
Bruselj	—	791.46	—	—
Budimpešta	—	993.04	—	—
Curih	1094.10	1097.10	1095.60	1095.60
Dunaj	799.59	802.59	801.09	801.09
London	277.78	276.58	276.18	276.18
Newyork	56.85	57.05	56.95	56.95
Pariz	—	222.52	—	222.43
Praga	168.37	169.17	168.77	168.77
Trst	297.27	299.27	298.27	298.27

Belgrad. Amsterdam 228.05—228.75, Berlin 135.47—135.77, Budimpešta 991.54—994.54, Curih 1094.10—1097.10, Dunaj 799.54—802.59, London 275.78—276.58, Newyork 56.84—57.04, Pariz 221.52 do 223.52, Praga 168.37—169.17, Trst 297.05—299.08, Bukarešta 34.75—35.25.

Curih. Belgrad 9.1275, Berlin 123.76, Budimpešta 90.52, Bukarešta 3.135, Dunaj 73.06, London 25.20, Newyork 51.70, Pariz 20.30, Praga 15.8975, Trst 27.21, Sofija 3.75, Varšava 58.25, Madrid 88.90.

Trst. Zagreb 38.54—33.58, London 92.52 do 92.60, Pariz 74.60—74.70, Newyork 19.05—19.06, Curih 367.40—367.60.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.49. — Valute: dinar 12.435.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 128 den., Prastedion 920 den., Kred. zavod 175 den., Vevče 110 den., Ruše 260—280, Stavbna 56 den., Sešir 105 den.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 431.50 do 432, kasa 431—432, termini: 12. 438—439, 2. 414 do 417; 7% inv. pos. 85.75—86, agrari 53.25—53.75.

— Bančni pap.: Union 56.50—57, Poljo 17.50—18.50, Hrv. 66, Kred. 85—87, Jugo 88.50—90, Lj. Kr. 127, Medjun. 57.50, Prastred. 920—925, Srpska 151—152, Zem. 133—140, Obrt. 38—39, Kat. 35. — Ind. pap.: Guttman 200—205, Slavonija 5.50—6.50, Slavek 100—103, Danica 150—153, Drava 500—580, Sečera 475—485, Osj. ljev. 185—210, Brog. vag. 73 do 74, Union 305, Isis 21—24, Ragusea 490—500, Trbovlje 475—490, Vevče 110—112, Nar. šum. 20, Piv. Sar. 280, Mlin 14.50, Oceania 250—300.

Belgrad. Narodna banka 7050, vojna odškodnina 430—432, 7% invest. posoj. 86, agrari 53.

Dunaj. Pod-sav-jadr. 84.25, Univ. 127.70, Alpine 44.45, Leykam 9.40, Trbovlje 59.25, Kranjska 37.15, Guttman 24.50, Mundus 184.

Les

Na ljubljanski borzi so bili zaključeni 4 vagoni plohov. Tendenca je neizpremenjena.

Žito

Danes je položaj mirnejši. Cena za pšenico je nekoliko popustila in se dobi, v kolikor je kaj blaga na ponudbo, baška pšenica po 250—252.50 nakl. post. Laplatska korusa je neizpremenjena, pač pa je zopet za spoznanje nazadovala cena medijumski inzulanki, času primerno suhi. Vendar ta hlap še ne konvenira za ozemlje bivše Kranjske.

V Ljubljani notirajo:
Deželni pridelki (vse samo ponudbe; slov. p. dob. prompt, plač 30 dni): pšenica bač 78—80 kg 2% 302.50—305, nov. 307.50—310, dec. 312.50—315, januar 315—320, moka 0g vng. bi. fko Ljubljana 430—435, rž 73—74 kg 295—297.50, oves bač. 295—300, korusa času primerno suha 365.50—370, ameriška 315.50—320, ajda domača 300—305, ječmen bač. 70—71 kg 315.50—317.

Zaključkov ni bilo. Tendenca neizpremenjena.
Novi Sad. Pšenica bč. in sr. 245—247.50, bu. 242.50—245; oves bč., slav. 250—255; korusa bč. nova 257.50—262.50, 3.—4. 287.50—292.50; ječmen bč. 242.50—245; moka 0g 355—365, štev. 2 335 do 345, štev. 5 315—325, š

Sveta življenje in vrvenje

Dirka s smrtjo

Aleksander Kerenski, prvi revolucionarni ministrski predsednik v Rusiji, opisuje v pravkar izšlih svojih spominih svoj beg pred boljševiki.

Bilo je v noči od 13. na 14. novembra 1917. Temni, mračni, brezkončni hodniki stare palače, ki jo je sezidal car Pavel I., so bili natlačeno polni ogorčenih ljudskih množic. V ozračju je ležal strah, vršele so najneverjetnejše vesti. Povsodi se je šepetalo: »Če kozaki prostovoljno izroče Kerenškega, se bodo smeli vrniti v svoje domove ob Donu.« Izkušnja je bila prevelika.

25 let delavskega varstva. Berlinski muzej za delavsko varstvo praznuje letos svojo 25-letnico. Cilj delavskega varstva kaže kip: Vsako zobato kolo bodi pokrito!

Ob 10. so me nenadoma zbudili: »Kozaki posredovalci z Dybenkom na čelu!« Glavna zahteva mornarjev je bila, da se brezpočno izroči Kerenski. Kozaki so pogoj sprejeli.

Med posvetovanjem, kako uiti, je prišel eden izmed slug in rekel, da pozna podzemski hodnik, ki vodi iz palače; toda pred mrakom ni mogoče preko tega izhoda. Prosil sem svoje spremljevalce, naj se reši vsak, kakor ve in zna. Sam sem pa s poročnikom Winnerjem sklenil, da počakava v zadnji sobi nadaljnjih dogodkov in se v skrajnem slučaju ustreliva — živa nisva hotela priti boljševikom v roke.

V tem so se mornarji in kozaki sporazumeli. Zdelo se je, da je vsaka rešitev izključena. Vendar se je zgodil čudež. V sobo sta stopila dva moža, ki ju dotlej nisem nikdar videl — eden vojak, drugi mornar.

»Izgubiti ni minute; oblecite to.«

Podala sta mi mornarski plašč in čepico ter avtomobilska očala. Plašč mi je bil prevelik, čepica premajhna, toda kaj sem hotel?

»Ob vratih palače Vas čaka avtomobil.«

V spremstvu mornarja sem odšel preko svojih sob skozi zadnja vrata. Tu sta naju srečala dva mornarja, ki sta se brezbrizno menila med seboj. Četverooglata hodnik se je zdel brezkončen. Slednjič sva dospela do stopnic, ki so vodile k izhodu. Tam je že stala kozaka in mornarska straža. Najmanjša boječnost ali drugače sumljivo obnašanje bi naju moglo izdati. Toda telo se je avtomatično pokorilo želji. Sla sva mimo straže. Nič!

Stopila sva pod obok ob izhodu. Moja zunanost je morala biti smešna. Ozrla sva se naokoli. Zopet nič. Stopila sva na vzvišeno mesto pred palačo. Vse je bilo prazno. O av-

tomobilu ne duha ne sluha. Kaj se je zgodilo? Sla sva dalje. Kam, nisva vedela.

»Tu se nekaj ne ujema,« je rekel moj novi tovariš.

»Pojdiva nazaj,« sem odgovoril.

Vrnila sva se. Zopet sva stala pod obokom in se ozirala naokoli. Sedaj so naju začeli opazovati. Zopet sva stopila v palačo; topot skozi vrata, ki leže prvim nasproti. Ta vrata vodijo naravnost v sobo za stražo. Na uho nama je udaril hrup. Dybenkovi mornarji in Krasnovi kozaki so drli po stopnicah, da bi me aretirali.

V tem trenutku sva trčila na prijatelja, ki je bil rekel, da čaka ob vratih avtomobil. Čisto mirno nama je prišel nasproti in rekel:

»Bila je pomota; avtomobil čaka pred mestom ob Egiptovskih vratih.«

Obrnila sva se zopet in prišla tretjič pod obok ob izhodu. To je bilo preveč. Nasproti nama je šla straža. Toda bil je tudi zvest prijatelj, častnik, ki se je za vse slučaje postavil ob vratih. Ves je bil v obvezah, poln obronkov. Onesvestil se je straži naravnost v roke, ravno ko je naju hotela ustaviti. Nastala je zmeda, midva sva se neopažena izgubila.

Sla sva po mestnih ulicah, pot se je vlekla. Naletela sva na izvoška in skočila v voz: »Goni!«

Ob Egiptovskih vratih sva že od daleč zagledala avto. Trenutki so se nama zdeli večnost. Slednjič sva bila na mestu. Skočila sva v avto in že smo z blazno brzino drveli po cesti proti Lugi. Sofer, letalec, je izvrstno obvladoval voz, ki je bil prvovrsten izdelek. V vozu so ležale ročne granate — za vsak slučaj.

Par minut po mojem begu se je že začelo

Toda kam? Kaj se je v tem že lahko vse v Lugi zgodilo! Dospeli smo do hoste, pred njo majhna vasica. Tu smo se ustavili. Cesta do obzorja prazna. S tovarišem sva se zgubila v goščo, avto je odpeljal dalje. Oblast je prešla v roke boljševikov.

Letala v boju z rastlinskimi škodljivci

V Nemčiji uporabljajo letala za škropljenje odnosno posipanje nasadov in gozdov proti škodljivcem. V teku treh let so posuli z »esturmitom« 10.288 ha gozda. Pri tem so porabili 513.805 kg preparata. Junkerjevo letalo tipa »W 33« more pri enem samem poletu vzeti s seboj 550 kg preparata in posuti 11 ha površine.

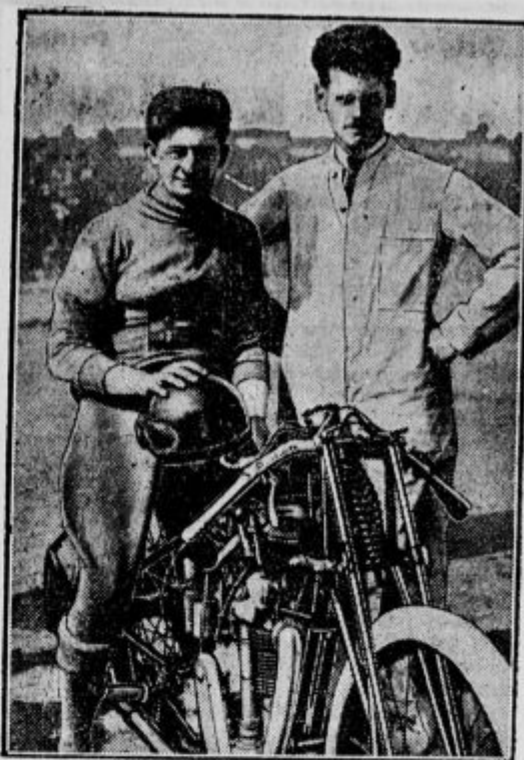
Slab Tell

V romunski vasi Bellis je te dni neki Pavel Radu stavil, da sestrelji komurkoli z glave klobuk, ne da bi človeku poškodoval en sam las. Stavo so sprejeli in Radu je dvakrat srečno sestrelil klobuk. Pri tretjem strelu je pa krogla pogodila fanta G. Anastazija v glavo in ga težko ranila.

Poštni žig »Zeppelina«

Pismo z gornjim poštanim žigom je prejela iz Amerike gospa Fani Pogačnik, gostilničarka v Kolodvorski ulici 29. Pismo je bilo oddano v Ameriki 28. oktobra, v Ljubljano je prišlo 3. novembra; rabilo je torej iz Amerike v Ljubljano 6 dni. Na žigu je napis: »Prva letalska zračna pošta — grof Zeppelin — Združene države — Nemčija.«

Dirkač F. G. Hicks, najboljši angleški motociklist, ki je v Parizu potolkel vse dosedanje svetovne rekorde in dosegel brzino 174 kilometrov na uro.

ni imel poguma za samoumor, on pa ima pogum, da se loči iz tega klavnega življenja.

Palača se ruši. Palača trgovske in obrtne zbornice v Pragi, ki je bila zgrajena l. 1903, se je začela rušiti. Razpoke so tolike, da so izpraznili cele dele in celo zgradbo podprli s tramovjem. Vzrok je v starem temelju, na katerem so zgradili palačo.

Samoumor v Rotschildovi hiši. 74letna vdova in njen sin baron Moser — Rotschild-Deveiga na Dunaju sta se minolo soboto zastropila z veronalom, ker so jima zarabili pohištvo v stanovanju za kritje menic v znesku 300.000 mark. Gospa Rotschild je umrla, sinu so v bolnici rešili življenje.

Potres v Kaliforniji. Dne 1. t. m. so imeli v Kaliforniji in sosednjih državah precej močan potres. Središče je bilo v Lampocu, kjer je vsled potresa eksplodiral gasometer; vseučiliško poslopje in nekaj drugih zgradb je poškodovanih.

Roparji na Ogrskem. V vasi Sarosz so trije roparji napadli vaško gostilno. Gostilničar se je branil s puško, nakar so prihiteli na pomoč orožniki. Roparji so neprestano streljali, potem pa skočili na mimovozni vlak. Pred prihodno postajo, ki je bila telefonično obveščena, so pa zopet poskakali na tla ter jih še niso izsledili.

17 delavcev je zasulo v kamnelomnih v Makattamu v Egiptu. 11 mož so rešili s plav.

Napadi na avtomobile. Na cesti Hamburg — Berlin je minolo soboto ponoči neznan zlikovec ustavil zaporedoma dva avtomobila na ta način, da je zagnal proti njima vrečo s težkim železjem. Oba avtomobila sta se poškodovala. Roparja je pregnal tretji avtomobil.

Drage volitve. Uprava ameriške demokratske stranke naznanja, da je prejela doslej za volilno propagando vsega približno pet milijonov dolarjev; izdala pa je doslej štiri milijone dolarjev.

Nova gledališka zgradba se je podrla. 3. t. m. ponoči v Parizu. Poslopje je bilo zgrajeno iz cementa in kamnja in je bilo pet nadstropij visoko. Človeških žrtev ni bilo, ker sta bila v še nedovršeni zgradbi samo dva čuvaja, ki sta pravočasno zbežala. Gmočna škoda je ogromna.

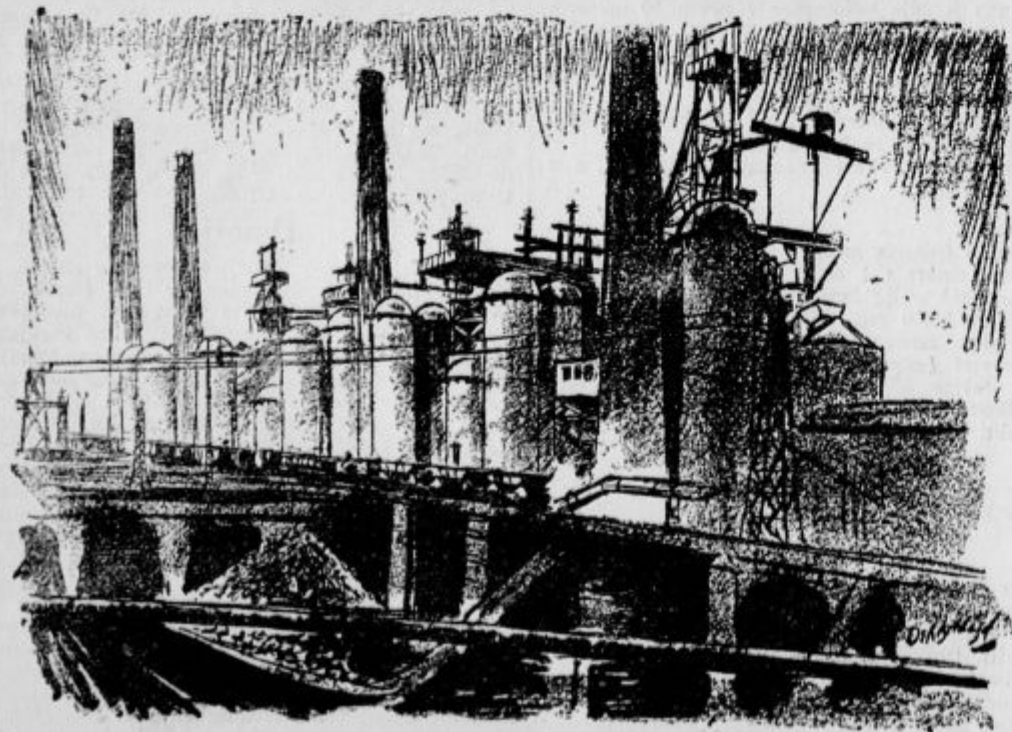
Smrtna kazen v Rusiji ostane tudi po novem kazensko-pravdnem redu. Posebne pravice za kmete in delavce se odpravijo tako pri političnih kakor pri navadnih zločinih.

Anarhisti na Japonskem. V Tokiu so zaprli do 1000 oseb, ki so osumljene anarhističnega rovarjenja.

Kapitan Mariano, član Nobilove ekspedicije, ki so mu v Stockholmu odrezali zmrznjeno nogo, je toliko okreval, da se je vrnil v Italijo.

Dr. Ludwig Dürr, glavni konstruktor »Grofa Zeppelina«.

Renske jeklarne v Duisburgu, ki so radi mezdnih sporov z delavci ustavile obrat in izprle do 250.000 delavcev.

Prvi turški listi v latinici. Dne 20. oktobra t. l. so izšli turški listi po vladni odredbi prvič v latinici. Silni reformator Kemal paša je z eno potezo peresa žrtvoval napredu nove Turčije tisočletno turško arabsko pismo. Naša slika kaže zadnjo izdajo v arabskem pismu in prvo v latinici carigradskega dnevnika »Cumhuriyet«.

zasledovanje. Kako sem mogel uiti iz palače, niso mogli pojmiti. Zvesti prijatelji v palači so se kazali »ogorčene« nad mojim begom. Posebno moj zvesti sofer se je kar sam ponudil, da vodi zasledovanje. Naložil je zasledovalce v moj lastni avtomobil in udaril za nami. Drugi avtomobili so drveli v drugih smereh. Ko se je mojemu soferju zazdelo, da je pravi čas, je poskrbel, da se je spuntal motor. Treba je bilo popravljati — mi smo pa toliko prehiteli, da nas niso mogli več dohiti. Seveda nam to ni bilo znano in smo drveli s čimdalje večjo brzino.

V dveh ~ treh vrstah

Za ravnopravnost temnopoltih delavcev. Izvršilni odbor južnoafriške rudarske zveze je sklenil, da se na letnem običnem zboru zveze zavzame za odpravo takomenovane »barvne ograje« in predlaga, da se sprejme v organizaciji vsi drugače opravičeni delavci, ne glede na plemo.

Roparski umor v Berlinu. Krojaškega mojstra Matijo Kossacka v Berlinu so našli v njegovi trgovini z razklano glavo. Neznani ropar je odnesel ves denar in mnogo dragocene blaga.

Dunajske finance. Dunajski mestni proračun za l. 1929. izkazuje 463.853.240 šilingov dohodkov in 493.652.940 šilingov stroškov, primanjkljaj tedaj 29.799.700 šilingov. Letošnji primanjkljaj znaša 35.596.880 šilingov.

Dunajska žeja. V mesecih junij, julij in avgust letos so popili na Dunaju 1.709.000 hl piva v vrednosti 144 milijonov šilingov.

Lakota na Kitajskem. Letošnja letina na Kitajskem je skoraj popolnoma odpovedala in se je bati preko zime najtežje lakote.

Tragedija matere s sedmimi otroci. Postržnici Leop. Wölflisch na Dunaju je občina ustavila podporo za petero otrok; dva najstarejša sinova si že sama služita kruh. Ko sta minolo soboto ta dva odšla od doma, se je vdova z ostalimi petimi otroci zaprla v stanovanje in odprla plin, da bi se zastrupili z nepreskrbljenimi otroci vred. Ko sta se starejša sinova vrnila, je bila mati z otroci že onesveščena, vendar so v bolnici še vsem rešili življenje.

Etna zopet bljuje; sunki, spremljani s podzemskim grmenjem, se ponavljajo.

Samoumor milijarderjevega nečaka. V New Yorku se je ustrelil nečak milijarderja Vanderbilta — Noel Morris, prišedši od opere »Tannhäuser«. V pismu pravi, da Tannhäuser

Za duha in srce

Iz umetniškega življenja v Berlinu

Razstave modernistov.

Kdor pride v Berlin in se hoče seznaniti z modernimi umetniki, in njihovimi deli, naj stopi v vodilno hišo nemške nove umetnosti »Der Sturm«, ki jo lahko označimo kot mednarodno shajališče modernistov. V elegantnih, širokih prostorih ene glavnih berlinskih ulic na Kurfürstendammu si lahko dnevno ogledaš razstavljene slike in baš te dni oznanja napis razstavo »Futuristov, ekspresionistov in kubistov«. Vstopimo. A uvodoma le še to, v lažje razumevanje:

Prvo geslo nove umetnosti je bil futurizem. Futuristi — skupina italijanskih slikarjev — so tvorili prehod od neopresionizma k ekspresionizmu. Teoretični vodja te skupine in njen ustanovitelj je italijanski pisatelj F. T. Marinetti, člani skupine pa umrl slikar Umberto Boccioni, Carlo Carra in Gino Severini. Glavna oznaka futuristov je ta, da spreminjajo individualni doživljaj v tipičnega in predvsem v optičnega.

Pojem ekspresionizem je bil storjen kot nasprotje impresionizmu. Ekspresionisti ne posnemajo zunanjih utisov, slika jim je organizem, katerega dele sestavljajo barvne oblike. Kompozicija nastane izključno le po umetniško logičnem odnosu do barvne oblike, in vsak gib odtehta nov barvni gib. To ritmično razmerje daje sliki življenje. Najlažje bi označili ekspresionizem, če rečemo, da je umetniško logično ustvarjanje optičnih in akustičnih elementov.

Kubizem pa je oznaka istega umetniškega hotenja v Franciji, kjer ga je oznanil znani slikar Albert Gleizes, dasi je njega ustanovitelj Španec Picasso.

To pot razstavljajo poleg zastopnikov omenjenih struj še mojstri abstraktnih umetnosti Kandinsky in barvni kompozitist Mohlzhahn, Chagallov učenec in epigon Campendock in Munche. Svetlobno barvne kompozicije, ki bi jih pa preje predpisali kakšni predmetni branjevi kot slikarju, razstavlja infantiлист Malprecht, Kurt Schwikorski pa, ustanovitelj novega umetniškega pokreta »Merz«, ki je le slaba šablonska in absolutno ne idejna kopija dadaizma, je zastopan s 40 listov broječo kolekcijo zadnjih del.

Poleg vsakodnevne razstave prireja »Sturm« stalne umetniške večere, na katerih nastopajo zdaj Angleži, zdaj Francozi, Nemci ali Italijani, ki čitajo svoja dela, igrajo svoje kompozicije, ali pa predavajo o svojih umetniških nazorih.

Istočasno ko Granovsky se mudi v Berlinu tudi

Baranovskaja — junakinja ruskega filma.

Vodilne umetniške osebnosti znanih »Mešropom« in »Sovkina« so stopile v stik z nemškimi filmskimi podjetji za skupno rusko-nemško filmsko produkcijo, kjer bodo zaposleni tudi nemški igralci. Ob tej priliki je bila tudi iznešena ruska filmska bilanca, ki pravi, da poseduje Rusija nad 8700 kinogledališč, od teh je 7000 vaskih in potovalnih z maksimalno vstopnino 10 kopej. H komercialnem podjetjem prištevajo Rusija le 1800 kinogledališč.

Vse to si izvedel, ko je pred dnevi berlinska Alhambra presenetila publiko z veličastnim ruskim filmskim umotvorom »Mati« na istoimeni Gorkijev tekst. Predstavi je prisostvovala igralka matere, te revolucionarne junakinje — Baranovskaja. Pred teboj stoji igralka, ki razodeva veselje, odkritosrčno in vitalno žensko; brez vsakega patosa, tujja svoji »starovski« časti pripoveduje o svojem življenju, svojem prvem nastopu na odru, svoji filmski poti in naštirih. Rojena je v Petrogradu, svojo mladost je preživela v Omsku, Turkestanu, končala gimnazijo v Taškentu in prišla še pred vojno s Stani-slavskim v Berlin, kjer je igrala v »Sovražniku ljudstva«. Njena prava karijera se začne 1. 1919. Tedaj je v Moskvi na Tverskaj otvorila svoj »studio« in s tridesetimi mladimi ljudmi skozi 6 let intenzivno delala na novem odskem umotvoru, nekaki muzikalni drami, kjer zveni izgovorjena beseda ritmično na glasbeno spremljavo. Njena najveličastnejša vprizoritev je D Annunzijeve »France-sca da Rimini«, s katero je podvzela gostovanje po ruski provinci, kjer jo je v Krakovu pregovoril Pudovkinov asistent Döller, naj prestopi k filmu. Po par poskusnih snimkih iz »Matere« je prevzela definitivno to vlogo, ki ji je prinesla svetovno ime. Kmalu je zgotovila še film svetovnega slo-

vesa »Konec Petrograda« in njena filmska pot je bila odločena. Sedaj je prišla v Nemčijo. Tu si ogleda zadnje nemške in ameriške filme in prevzame vodilno vlogo novega filma, ki bo sicer v Nemčiji sniman, bo pa po sodelaveh in sujetu mednarodnega pomena. Film ji je višek mednarodne umetnosti in pravi: »Mi Rusi poudarjamo v filmu predvsem in v glavnem čisto duhovnost; igrati hočemo ljudem, in srečna sem, kadar lahko množici posredujem notranje doživljanje.

Mladika. 11. štev. prinaša nadaljevanje Očarja Marka (Janez Jalen), Memento! (Marija Kmetova), Spomini na gaj mrtvih (K. Dobida), Jesen (V. Z.), Prečudna zgodba (Iv. S. Baar-Grušenka), Kropilnik (Jože Pogačnik), O odmiranju pri živem telesu (Dr. Janez Plečnik), Molk smrti (Mirko Kunčič), Deklica (spisal H. Mihajli-čenko, iz ukrajinske prevle Sedivy), Novemberska noč (Jože Pogačnik), Palme (ing. Ciril Jeglič), nadaljevanje Kralja Alkohola (Jack London — Jos. Poljanec), o Mednarodni časopisni razstavi v Koelnu poročila Ivan Martelanc, dalje vsebuje ta štev. članek o čaju, drobšč Po okrogli zemlji, zanimivost o severnem medvedu, Nove knjige, Pomenke z najmlajšimi, Naše slike, Nekaj o brezalkoholnih sadnih pijačah, Napake pri vzgoji, kuharske recepte, za smeh, uganke — izbira je prebogata in mikavna za sleherni našo družino. Tudi ta štev. je bogato ilustrirano.

Univ. prof. dr. Rado Kušej: Verski zaklad in patronatna bremena. Str. 20. — Pravkar je izšla ta aktualna razprava. Dr. Mihajlo Lanovič je izdal knjigo o istem predmetu, kjer trdi, da je versko-zakladni patronat z detronizacijo Habsburžanov prenehal in zato tudi odpadejo prispevki za popravila zgradb tistih župnij, katerih patron je bil verski zaklad. Pisatelj dr. Rado Kušej pa v tej razpravi pojasnjuje, da versko-zakladni patronat še obstaja in da je še nadalje dolžan prispevati za popravila zgradb versko-zakladnih župnij. Razprava je za upravne uradnike velikega pomena, zanimiva pa za vsakega jurista. Dobiva se za 6 Din pri škof. ordinariatu v Ljubljani.

Sport

Pretekla nedelja v sportnem oziru ni bila zanimiva. Razen dveh drugorazrednih tekem in pa gozdnega teka, ki ga je priredila Ilirija, v Ljubljani ni ničesar važnejšega. V Zagrebu je pa vsled večjega števila prvorazrednih klubov bilo zelo živahno. Srečanje Haška z Železničarji je bilo odločilno za vodstvo, ravno tako tudi igra Gradjanski in Concordija. Te tekme bodo imele več ali manj odločilni vpliv na končno stanje v tabeli.

V Belgradu sta se srečala lokalna rivala Jugoslavija in B. S. K., ki igra tudi v državi važno vlogo. V Mariboru se je vršil semifinale za državno prvenstvo v hazeni, kjer se je izborna družina Maribora placirala za finale s prvakom belgrajske podzveze.

V inozemstvu se je vršilo več važnih med-mestnih tekem.

LJUBLJANA.

S. K. Svoboda : S. K. Krakovo 6 : 1 (2 : 1). Svoboda je nastopila v slabši postavi kot proti Iliriji v tekmi za finale v poškodbeni fond. Da je Svoboda znala izkoristiti v drugem polčasu vsaj nekaj zrelih situacij, bi rezultat boljše odgovarjal potoku igre. Krakovo je sicer v prvem polčasu nudilo Svobodi resnejši odpor. Igra je bila precej ostra, vendar je sodnik g. Šetina takoj v začetku rigorozno onemogočil ostrejšo igro, kar je vsega odobravanja vredno.

S. K. Reka : S. K. Slavija 5 : 2 (3 : 0). V drugi tekmi sta se srečali moštv, od katerih je Reka letos po nesrečnem naključju izpadla v izbirnem kolu za prestop v prvi razred, medtem ko je Slavija spomladi izpadla iz prvega razreda. Tekma se je vršila ob lahni premoči Reke, ki je zelo popustila, ko je vodila s 3 : 0. To je ena težkih napak tega simpatičnega moštva. Včeraj bi ta popustljivost Reko stala skoro važno točko. Slavija vkljub rezultatu 3 : 0 ni klonila in v drugem polčasu je imela Slavija občutno premoč. Znižala je po lepih potezih na 3 : 2, izgledalo je da se bo doseglo izravnanje, vendar je Reka počasi prišla k sebi in zabila še dva gola. Sodil je g. Pevalšek dobro.

Gozdni tek S. K. Ilirija. Lahkotletska sekcija Ilirija je v zvezi s smuško sekcijo priredila gozdni tek na progah v dolžini 10 in 5 km. Vsled slabega

vremena niso startali vsi prijavljeni tekači. Rezultati so vsled razmočenega terena zelo trpeli. Proga na 10 km je tekla iz prostora Ilirije na Belevue, preko smuške skakalnice na Debeli hrib. Od tu na Večno pot, kjer proga zavije k potoku Glinščice. Po tem delu proge so tekmovalci bredli vodo do pasu, ker je potok vsled dežja izstopil iz struge. Od Glinščice je šla proga nazaj na Večno pot, mimo Čada, zopet čez hrib na biveše sankališče, preko prostora Velesajma nazaj na Ilirijo.

Prispel je prvi na cilj g. Senčar (I.) v času 47:33.8 min., drugi g. Tinta (I.) v času 51:25.4 min., tretji g. Banovec (I.) v času 54:07.4 min.

Proga 5 km je pa šla: prostor Ilirije, Belevue, smuška skakalnica, Drenikov vrh, Pod Rožnik, biveše sankališče, Velesajem in nazaj na Ilirijo.

Prvi je prispel na cilj g. Walner (I.) v času 21:19.8 min., drugi g. Marhoti (I.) 23:04.1 min., tretji g. Frelih (Ljublj. smuč. klub) 24:08.8 min., četrti g. Bervar (Ljublj. smuč. klub) 25:52.8 min.

Posamezne tekmovalce je spuščal starter g. Šircelj v presledkih 1 min. Jurijo so tvorili gg.: Tavčar, Vrančič, Gnidovec in Mahkovec.

MARIBOR.

Semifinalna tekma za državno prvenstvo. Maribor : S. K. Ilirija 14 : 8 (6 : 3). Končala je z zopetno sigurno zmago Maribora. Ilirija, ki je nastopila v spremenjeni postavi, je popolnoma zaslužen podlegla. Par golov gre zopet na račun vratarice, katere ne drži prizemnih strel, kar so Mariborčanke v polni meri izkoristile.

Maribor goji mnogo bolj učinkovito igro in ta je prinesla ponovno zmago. Lepa je bila igra branilke Maribora. Brez dvoma je to najbolj branilka v državi. Tudi vratarica je v sijajni formi. Od Ilirije je ugajala branilka Brodarjeva z lepo in premišljeno igro, vendar je imela premalo opore v obeh krilkih, kjer je Jermolova prvič igrala. V napadu je Bernikova dosti bolje igrala kot v zadnjih tekmah. Sodil je g. Nikolič izborni.

Rapid : Svoboda 9 : 0 (7 : 0). Svoboda ni nudila nikakega odpora Rapidu, tako da je Rapid v prvi polovici z lahkoto zabil 7 golov. V drugi polovici je Rapid popustil. Svoboda je imela par šans, da doseže vsaj častni gol, vendar ni bilo strelca.

V Mariboru preostane še Derby med Rapidom in Mariborom, ki bo bržkone prihodnje nedelje.

ZAGREB.

Hašk : Železničar 6 : 0 (2 : 0). Hašk se je sicer še naprej smatral za favorita, vendar ni nihče pričakoval tako visoke zmagave.

Gradjanski : Concordija 1 : 0 (0 : 0). Gradjanski si z veliko srečo pridobi obe točki, tako da se je pomaknil na drugo mesto tabele Concordija je nastopila oslabiljena, vendar je bila v vsakem oziru enak nasprotnik.

Croatia : Viktorija 2 : 2 (2 : 1). Rezultat odgovarja potoku igre.

Derby : Sparta 1 : 1 (1 : 1). Ta tekma bi imela odločilni, kdo bo osvojil zadnje mesto.

Motorne dirke za prvenstvo Zagreba. Juniorji do 350 cm, proga 8000 m: 1. Zorčič, 2. Friedrich, 3. Šostarka. Juniorji do 1000 cm, proga 12 km: 1. Adelman 11:35 min., 2. Zorčič, 3. Sovič. Dirka motorjev do 350 cm, proga 12 km: 1. Urvič 10:44 min., 2. Sildhabel, 3. Zorčič. — Glavna dirka za prvenstvo Zagreba, proga 20 km. Zmagovalec gospod Urvič.

BELGRAD.

Jugoslavija : B. S. K. 4 : 0 (1 : 0). Sicer zaslužena, vendar malo previsoka zmaga Jugoslavije.

Obilič : Jedinstvo 3 : 1 (3 : 0). Obilič proti pričakovanju zmaga Jedinstvo.

BERLIN.

Berlin : Oslo 2 : 0. Medmestna tekma, v kateri je zmagal boljša napadalna vrsta Berlina.

AMSTERDAM.

Holandija : Belgija 1 : 1. — Ta meddržavna tekma je končala neodločeno vkljub temu, da je imela Belgija več od igre.

SPORTNO KAMERADSTVO.

Angleški vojvoda Northumberland je postal zaščitnik društva »Sportfellowship«, kar bi se reklo po naše sportno kameradstvo, tovarništvo, bratstvo. To je društvo za medsebojno vzajemno podpiranje. Z denarnimi sredstvi je društvo tako dobro založeno, da se finančno lahko popolnoma prosto giblje. Namen društva je, da z nabiranjem denarnih podpor — zbira sklad, ki omogoča revnim občinam napraviti sportnih igrišč in zabavišč. S tem pa društvo noče tekmovalci z že obstoječimi sportnimi organizacijami, na primer z narodno družbo za zgradbo sportnih igrišč, temveč hoče podpreti z denarnim sport povsod tam, kjer v denarnem oziru ne more v polni meri vršiti svoje naloge. Poleg tega hoče zanesti društvo v kroge sportnikov duha do brodelnosti, ljubezni do bližnjega in medsebojnega podpiranja.

PETO POGLAVJE.

Švica zapre mejo. Člani komisije kot »Angleži«.

Prihod v Ljubljano.

Krog devetih istega dne smo se našli v kavarni. Debatirali smo in »razgovarjali«, kje dobimo kaj za pod zob, kajti lačni smo bili postali. Zlasti dr. Črvinovič je težko pričakoval, da dospemo v Gyekényes, kjer se je nadejal obilnega kosila. A tudi tam nismo dobili ničesar in tako smo vsaj lahko zabavljali dalje. V Veliki Kaniži smo kupil malo štruco kislega kruha za dvanajst kron. Rad sem jih dal, a kruha nisem rad jedel, četudi je bil ogrski izdelek. Tako smo se prerivali dalje, stojč, čepč in sedč, dokler nismo drugi dan ob petih jutraj prišli na Dunaj in se nastanili v hotelu Tegetthoff v prvem okraju.

PETO POGLAVJE.

Švica zapre mejo. Člani komisije kot »Angleži«.

Prihod v Ljubljano.

Krog devetih istega dne smo se našli v kavarni, da gremo v švicarski konzulat prosit za potne liste v blaženo deželo miru in stroge nevtalitetete. Prišli smo tja, a doživeli smo morali novo razočaranje. Povedali so nam zelo mirno, kot se spodobi nevtalnim ljudem, da je Švica ravno prejšnji dan zaprla mejo iz strahu pred bolševizmom in zaradi železniškega štrajka.

Pri nas pa ni nobene razlike med revnimi in bogatimi občinami, obe vrsti sta enaki. Nobena ne gradi sportnih igrišč, nobena ne podpira sporta, po večini se jim zdi sport še nekaj odvšnega Na Ang-leškem kmalu ne bo občine, ki bi ne imela lastnega sportnega igrišča. Zlasti zadnje olimpijske igre so so zanimanje za sportno udejstvovanje še bolj pospolšile in so zanesle sport tudi v najbolj skrite kotičke Angleži pravijo večkrat: »Svetovno vojsko smo dobili na sportnih igriščih«. Prav imajo.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 6. nov.: 12.30 Reproducira glasba iz borzna poročila; 17. Laha glasba (godba »Sloge«); 19. Nemščina, poučuje ga. dr. Piskernik; 19.30 O pricah, predava prof. Pengov; 20. Orgelaki koncert g. St. Premria; Bach: Zaigra in fuga v C-duru; Rinek: Flavntni koncert, Oevirk: Pastoral, Sjogren: Fantazija, Peroni: Venite adoremus Dominum, Barblau: Medigra, Canestrari: Allegretto festoso, Guilmant: Koročnica; 21. Academic Danzing-band; 22. Poročila.

Sreda, 7. nov.: 12.30 Reproducira glasba in borzna poročila; 18. Pravljice, pripoveduje pisatelj Milčinski; 19. Srbohrvaščina, poučuje prof. Mazovec; 19.30 Po dalmatinskih potih, predava dr. Valter Bohinje; 20. Vijolinski večer g. Jeciča; 21. Laha glasba (godba »Sloge«); 22. Poročila.

Drugi programi

Torek, 6. novembra:

Zagreb: 17. Laha glasba, 20. Prenos iz gledališča: Pikova dama, opera (Cajkovski). — Breslau: 20.15 Operni večer. — Praga: 16.30 Koncert jazz orkestra; 19. Koncert tamburaškega zbora; 20. Boccaccio, opereta, prenos iz gled. — Leipzig: 20.15 Schubert: Oktet, C-dur, op. 166 21.15 Recitacije iz del L. Carlyta. — Stuttgart: 20.15 Zabaven večer. — Bern: 20. Orkestralna glasba; 20.30 Francoske pesmi iz 17. in 18. stol., nato orkestralni koncert. — Brno: 19. Laha glasba; 19.45 Predavanje o češki literaturi. — Rim: 20.45 Dve opereti. — Berlin: 16.30 Zabavna glasba; 20. Večerna zabavna prireditve; 21. Sodobna glasba. — Dunaj: 11 in 16 Laha glasba; 20.05 »Die Willis«, opera (Puccini), nato poljuden orkestralni koncert. — Muenchen: 20. Komorni koncert godal. kvarteta; 21.05 Koncert tria. — Milan: 20.50 Pester koncert. — Budapest: 17.40 Odlomki iz ogrskih operet; 20.15 Koncert ogrske glasbe; nato koncert ciganske kapele.

Rabite

Tungsram barium-elektronke

Naznanila

Ljubljansko gledališče

Drama:

Začetek ob 20.

Torek, 6. novembra: KUKULI Red A.
Sreda, 7. novembra: Zaprto.
Četrtek, 8. novembra: ROMEO IN JULIJA. Red C.

Opera:

Začetek ob pol 20.

Torek, 6. novembra: FAUST. Gostuje g. Hugo Za-they. Red C.

Sreda, 7. novembra: SALOME. Lanski B abonma.
Četrtek, 8. novembra: Zaprto.

Mariborsko gledališče

Torek, 6. novembra ob 20. uri: ROBERT IN MARIJANA. Ab. A. Kuponi.

Naše dijaštvo

Akademski kongregacija. Danes ob 8. shod; po shodu občni zbor. — Odbor.

Cerkveni vestnik

Mesečna rekolekcija za gg. duhovnike bo v Domu v četrtek 8. t. m. od 3 do 5 pop.

Duhovne vaje za organiziste in cerkovnike bodo v Domu od 12. do 16. t. m. Je še prostora. — Vodstvo.

LIPTON-ČAJ

Zahtevajte: da Vam dajo znani rumeni zavoj

Peter Klemen:

Slovenski kurir in njegova smola

(Popotni spomini iz doli po prevratu.)

(Dalje)

ČETRTO POGLAVJE.

Komisija se razdeli v dve skupini. Italijani zasedejo Reko. Proti Dunaju in Krfu.

Ker pogajanja s francoskim admiralom niso privedla prav nikamor in ker torej ni bilo več misliti, da se peljemo s torpedovko v Benetke, so nekateri gospodje spričo dejstva, da Italijani prav kmalu zasedejo Reko, sklenili, da gre en del naše slavne odisejske komisije na Krf, drugi pa odpotuje na Dunaj in poizkušajo priti preko Nemške Avstrije in Švice v Francijo. Zedinili smo se, kdo gre tja, kdo sem, in k oni skupini, ki je šla čez Dunaj, so pridili tudi mene, kurirja, ki je hodil prepočasi. Osem nas je bilo v naši skupini. Omeniti moram, da v to družbo strokovnjakov nisem prav nič spadal, a njih učenost mi je čezinčez imponirala, predvsem, ker je nisem skoraj nič razumel. Od ljubljanske petrice sva ostala pri ekspediciji na suhem le z doktorjem Milko-vičem. Ravnatelj Ivanovič, tajnik Tone in pa doktor Jaka so si izvolili mokro pot proti Krfu in od tam, so rekli, da se prepeljejo v Mar-seille. Kar majhen sem postal pred njihovim Krfom in Marseillem. Kaj bo Dunaj, to ni vredno, da bi omenil, slabe spomine imam nanj še iz dijaških let, ker sem stradal.

In res se je zgodilo, da so Italijani ob petih popoldne zasedli Reko, kar je pomenilo isto, kot da jo mi, kakor hitro mogoče popihamo.

In odšli smo istega večera ob devetih z Reke, snežilo je, mraz je bilo, vlak nabito poln, vojaki pa so sedeli kar na vagonskih strehah. Dunajska deputacija je bila torej že na poti, drugih osem pa je ostalo tisto noč še v Reki z namenom, da krenejo drugi dan proti Krfu.

Težka je bila ona pot iz Reke do Zagreba. Gospodje od komisije so si bili priborili sedeže, jaz pa si nisem upal niti prositi, da mi odstopijo malo prostorčka. Čemu bi pač kurir sedel, ko je rojen za to, da stoji in leta. Neprijetno mi je bilo, ker me je zečel daviti kašelj na take božje viže, da so migljale kar zvezde pred očmi, četudi je bilo tema kot v rogu. Naposled se mi je udrila še kri, no, sedaj pa bodi kurir, če moreš.

Jutraj, velik dan je že bil, smo prišli v Zagreb. Čudna so pota slovenskih kurirjev. Tri dni prej sem si domišljjal, da bom v dveh dneh v Zenevi, sedaj pa sem se zavedel, da se vozim čisto v drugi smeri, kakor bi morala biti prava.

Moji sopotniki so se bili že naveličali gneče v ozkem kupeju drugega razreda. Zato so že na poti proti Zagrebu sklenili, da pošljejo k načelniku postaje gospoda doktorja Ivana Lorkoviča, naj nam ta izposluje pri najvišji kolodvorski instanci ali cel vagon ali pa vsaj poseben kupé.

Dr. Ivan Lorkovič je sicer pridno izvršil svoj posel, a načelnik postaje mu je žal odgovoril, da nima na razpolago ne kupeja, še manj pa kar cel vagon, kot smo si domišljali mi, odposlaniki države SHS. Pač pa je bil gospod načelnik tako vljuden, da nam je pre-pustil odprt poštni voz za prtljago, kjer smo potem zmrzovali do Gyekényesa vsak po svojih močeh. Sneed je šel, kot hi se beraci trdili.

Pripomnil pa je gospod konzul, da je voljan upoštevati našo zadevo in telegrafirati v Bern s priporočilom, da smo na videz pošteni ljudje in bi se nam vhod v Švico brez nadaljnega lahko dovolil. Glede odgovora so nam rekli, da lahko pridemo vprašat že isti dan zvečer, ali pa drugi ali tretji dan. Vsa ta suha prijaznost pa je bila taka, kot bi hotela reči, da je bolje, če nas sploh ni več.

A šli smo kljub temu poizvedovat že isti večer, hodili smo izpraševati drugi in tretji dan. Odgovor pa je bil vedno isti: Še nič ni prišlo, a upamo, da pride danes, jutri ali vsaj pojutrišnjem.

Mi smo med tem čakanjem prebili marsikatero dolgočasno uro. Dr. Milkovič je venomer telefoniral. To je menda njegova največja in edina strast. Kamor je šel, je rekel, da gre telefonirat, naši Ca-, Kaj- in Štokavci pa so se smejali in hodili »razgovarati« v Jadransko banko, opoldne pa v gostilno h kosilu, tam jih je bilo najlaže najti. Mene so rabili že na Dunaju za kurirja. Hodil sem izpraševati na švicarsko poslanstvo zaradi telegrama, dobil sem nalog, da oskrbim za misijo pri železniškem ministrstvu poseben kupé do Inomosta.

Pri železniškem ministrstvu, oziroma kot se imenuje sedaj: državni urad za promet, so bili zelo prijazni, tako vljudni so bili, kot pri Jugoslovanih, v uradih seveda tega še nisem bil nikoli opazil. Kupeja za našo delegacijo sicer še nisem dobil, a dali so mi dovoljenje, tiskano in pisano, da lahko gremo na peron, preden je vhod odprt, in si izberemo mesto, ki bi imelo najmanj lesenih šip in največ udobnosti. Torej prostor nam je bil zagotovljen, srce olajšano.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglašje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglašje treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček, račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28.

Službo dobe

Opekarski mojster

kateri je delal v velikih opekarnah z velikimi stroji, se išče za opekarno v Zagrebu. V obzir pridejo samo prvovrstni strokovnjaki. Pismene ponudbe z vsemi oseb. podatki ter spricvali na Interklam d. d., Zagreb, Marovska 28 pod: »Opekarski mojster P-1243«.

Prodajalka

zanesljiva, se sprejme za moško konfekcijo. Hrana in stanovanje v hiši. — Naslov se izve v upravi Slovenca pod št. 10.735.

Trgovski vajenec

poštenih staršev, s primerno šolsko izobrazbo, se sprejme, kateri ima res veselje in poklic do trgovine, pri Jos. Tiršek, trgov. mešan, blaga, Polzela v Savinjski dolini.

Krojaški vajenec

se takoj sprejme. Franc Zaletel, krojač, Stožice št. 40 pri Ljubljani.

Službe iščejo

Trgovski pomočnik

vešč manufakturne in galanterijske stroke, proš vajoščne, star 22 let, absolvent srednje šole, želi primerne službe. Gre tudi kot pisarniška moč. — Cenj. ponudbe na upravo Slov. pod: Agilen 10.675.

Strojni tehnik

Maturant srednje strojne šole išče službe v kakšni tovarni strojev, elektrarni ali pa v kakšnem večjem podjetju kot risar. Gre tudi izven Slovenije. Ponudbe na upravo Slov. v Mariboru pod značko: »Vestens«.

Abiturijentka

državne dvorazredne trgovske šole, vešča komercial. predmetov, stenografije in strojepisja, išče primerne mesta. Službo lahko nastopi takoj. Cenjene ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Marljiva« št. 10.797.

Pomožna moč

v pletilstvu dobra, izurjena tudi v kroju, išče službe. Naslov v upravi št. 10.832.

Stalno službo

išče v dobro kmečko hišo mladenič z dobrimi večletnimi spricvali, 22 let, vajen konj in vsega kmečkega dela. Naslov v upravi št. 10.829.

Dekle

28 let, išče službe kot služkinja. Nastop 1. dec. Naslov v upravi pod št. 10.831.

Uradnica

zmožna vseh pisarniških del, tudi strojepisja, stenografije in nemškega jezika, z večletno prakso, išče službe. — Ponudbe pod »Služba« na upravo.

Absolvent

strojne delovodske šole, z dveletno delavniško prakso, gre kot pisarniški praktikant brezplačno. — Cenj. ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »Dober risar«.

Zasluzek

Stalni krajevni zastopniki

proti mesečni plači in proviziji se sprejmejo takoj za dobičkanosen predmet. Ponudbe pod »Uspešno« št. 10.666 na upravo »Slovenca«.

Stanovanja

Meblovana soba

lepa, čista, s posebnim vvhodom in elektriko, se takoj odda. Naslov pove uprava pod št. 10.855.

Stanovanje

išče zase žena šestdesetih let z eno sobo, kuhinjo in pritliklinami samo v bližini škofje in Stare Loke, najraje blizu farne cerkve. — Ponudbe z navedbo mesečnine je poslati na upravo lista pod št. 10.846.

Stanovanje

2-3 sob, kuhinje in pritliklin v centru se išče za februar. Ponudbe na insert. oddelek Slovenca pod »Železnica«.

Pouk

Poučujem stenografijo

posamežno in v skupinah. Naslov se izve v upravi Slovenca pod št. 10.853.

Kupimo

KUPUJEMO zlato, srebro, platin in plačamo 1 srebrno krono Din 3.50, 2 srebrni kroni Din 7.—, 5 srebrn. kron Din 17.50, prevzamemo tudi vse druge kovine in plačamo najbolje. — Tovarna za ločenje dragih kovin, Sp. šiška, Sv. Jerneja c. 8.

Poizvedbe

Zgubljen.

Na progi Ljubljana—Rakek se je zgubil usnjat, temnordeči notes. Donositi dobi 50 Din nagrade in povrnitev stroškov. — Naslov v upravi št. 10.852.

Posestva

Pozor Amerikanci!

Gračina v Ljubljani, Sp. šiška, Vodnikova c. 25, naprodaj. Ogleda se na licu mesta vsak dan; stanovanje 5 sob s pritliklinami takoj na razpolago. V gradu so 3 velike delavnice, vinska klet, več stanovanj, poleg velika parcela, večji sadni in zelenjadni vrt, 2 mlado zaraščena gozda, cenjeno za polovično vrednost 280.000 Din. Proda se dne 9. novembra ob pol 10 dopoldne na sodišču, soba št. 15 v Ljubljani.

Prodano

Dva moška plašča

ter črna obleka, skoraj novo, poceni prodam. — Kavšek M., Ilirska ulica št. 19, I. nadst., desno.

Poceni napredaj:

sesalni plinski motor, 14 KS (Sauggasmotor), polno-jarmenik (Vollgatter), 65 cm širok, različni stroji za obdelovanje lesa, leseni vijaki, 3/4" matice, in še drugi predmeti. Ivan Sirak, Maribor, Pohorška cesta 15.

Konvers. Leksikon

Brockhaus, napredaj. — Židovska steza št. 2/I.

»Die Ärztin im Haus«

popolnoma novo, prodam po primerni ceni. Naslov v upravi pod št. 10.748.

Najboljši švicarski pletilni stroj

se dobi samo pri Jos. Petelinc, Ljubljana (ob vodi, blizu Prešernovega spomenika).

Vagon repe

prodam. Naslov v upravi pod št. 10.833.

Perje

vsako množino, čiščeno, neizčiščeno, nečehano — kokoške, purje, račje in gosje — prodaja tvrdka E. Vajda, Čakovec, Medjimurje.

Šival. stroje, najboljš

Gritzner, Vesta, Köhler, kupite najceneje pri tvrdki Plevel v Preski pri Medvodah. Istotam tudi šivalni stroji »Junkers« za pogrez, po 2500 Din ter tudi že od 1400 Din naprej. Za vsak stroj 15 letno jamstvo in popravila na domu. — Prodaja na obroke. Ceniki franko.

Obrt

Puhasto perje

kg 38 Din, razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler zaloga traja. Imam tudi beli puh kg 300 Din. L. Brozović, kem. čistilna perja, Zagreb, Illica 82.

Slike za legitimacije

izdeluje najhitreje fotograf Hugon Hibser, Ljubljana, Sv. Petra cesta 25.

Samo 26 do 28 Din plačate

za podplatanje ženskih čevljev in 32—38 Din za podplatanje moških čevljev. Tudi vse čevlje z gumijastimi podplati in snežne čevlje sprejema v popravilo po najnižjih cenah »Brzopodplata«, Tatlenbachova ulica 14.

Otomane

v različnih vzorcih, po 550, 600 in 680 Din. otomanska pregrinjala, modroce itd. kupite najbolje. — Rudolf SEVER tapetništvo, Marijin trg 2

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah. ČERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

ki krepi in zdravi želodec

Parna lokomobila

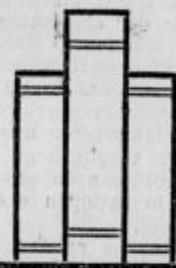
cca 30 HP, v rabljenem, vendar prvovrstnem in uporabljivem stanju

se kupi

Ponudbe z opisom in ceno na:

A. A. BAKER & Co., ZAGREB, B cesta 35.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKÉ ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNICA

K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6

II. NADSTROPJE

Objava

Uprava državnih monopolov želi nabaviti na podlagi rešenja uprave M br 24.148 z dne 13. septembra in E M br. 23.075 od 30. oktobra tega leta potom druge očetne ponudbe, ki se bo vršila na dan 27. novembra 1928 ob 11 dopoldne v pisarni uprave:

1900 m³ desk raznih dimenzij in mehkega lesa za potrebe tobačnih tovarn.

Pogoji kakor tudi vsa ostala pojasnila se morejo dobiti vsak uradni dan v pisarni uprave državnih monopolov, ekonomsko oddeljenje od 8 do 12.

Iz pisarne Uprave Državnih monopolov E M br. 23.075 od 30. oktobra 1928 v Beogradu.

PUH - PERJE
R. MIKLAUC LJUBLJANA

Priporočajte

naš list ob vsaki dani priliki

Priporočajte tudi njegov oglasni del.

POZOR! POZOR!

S tem opozarjamo vse lastnike javnih lokalov, gostilničarje, hotelirje in druge, da reklamne lepake tvrdke Kopač & Uranič takoj odstranijo, ker isti niso prijavljeni davčnemu uradu, ter zanje ni plačana predpisana taksa. — Podpisana tvrdka ne prevzame z današnjim dnem dalje nobene odgovornosti za katerekoli urgence. Kopač & Uranič, Ljubljana, Bleiweisova 52.

Ivana Blaznik
roj. Demšar

previdena s tolažili svete vere, v ponedeljek 5. novembra. Pogreb naše nepozabne rajnice se bo vršil v sredo 7. novembra ob pol 17 iz hiše žalosti na mestno pokopališče v škofji Loki. Prenehalo je biti srce, ki je živelo le za svoje drage. Odšlo je po večno plačilo.

V škofji Loki, dne 5. novembra 1928.

Mihael Blaznik, soprog. Vida, por. Horvat, učiteljica; Miloš, dav. uradnik; dr. Pavle, prof. kan.; Ela, učiteljica, otroci. Rudolf Horvat, učitelj, zet. Dušan in Vidika, vnuk in vnučinja. Antonija Novak, Mari Lagler, sestri.

Moderen!
Trpežen!
Krasen!

The Rex Co.

Ljubljana
Gradišče 10 - Telefon 2268
Prospekt zastoj!

KREDITNO DRUŠTVO KRANJSKE HRANILNICE
V LJUBLJANI, KNAFLJEVA ULICA 9 (USTANOV. L. 1873)

daje trgovcem in obrtnikom kredite po najkulantnejših pogojih. Telef. št. 2420. — Račun pri čekovnem uradu v Ljubljani št. 10.680

V neizmerni žalosti naznanjamo prelužno vest, da je naša srčno ljubljen hčerka, sestra, teta in svakinja, gospodična

Fin Klemenčič

dne 4. novembra t. l. po dolgem, mučnem trpljenju, previdena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala. Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v torek, dne 6. novembra 1928 ob pol 3 popoldne iz mrtvaške veže pri Sv. Krištofu na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 5. novembra 1928.

Globoko žalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.